

Na osnovu člana 6 stav 2 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list CG", broj 17/19), Vlada Crne Gore, na sjednici od 7. novembra 2019. godine, donijela je

**UREDBU
O VRSTAMA AKTIVNOSTI I POSTROJENJA ZA KOJE SE IZDAJE INTEGRISANA
DOZVOLA**

Član 1

Ovom uredbom propisuju se vrste aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola.

Član 2

Vrste aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola dati su u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ove uredbe.

Član 3

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaju da važe Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola ("Službeni list CG", broj 7/08) i Uredba o kriterijumima za određivanje najboljih dostupnih tehnika, za primjenu standarda kvaliteta, kao i za određivanje graničnih vrijednosti emisija u integrisanoj dozvoli ("Službeni list CG", broj 7/08).

Član 4

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-7000

Podgorica, 7. novembra 2019. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

PRILOG 1

Vrste aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola

Vrijednosti koje su navedene odnose se na proizvodne kapacitete ili učinke (proizvodnju).

Ako operater obavlja više aktivnosti u okviru iste industrijske grane ili u okviru istog postrojenja ili na istom mjestu, kapaciteti takvih aktivnosti se zbrajaju. Za aktivnosti upravljanja otpadom zbrajanje se primjenjuje za aktivnosti 5.1., 5.3.(a) i 5.3.(b).

Aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje dozvola su:

1. Energetika

1.1. Sagorijevanje goriva u postrojenjima ukupne nominalne ulazne toplotne snage 50 MW ili više

1.2. Rafiniranje mineralnih ulja i gasa

1.3. Proizvodnja koksa

1.4. Gasifikacija ili likvefakcija:

a) uglja;

b) drugih goriva u postrojenjima ukupne nominalne ulazne toplotne snage 20 MW ili više.

2. Proizvodnja i prerada metala

2.1 Pečenje ili sinterovanje metalnih ruda (uključujući sulfidnu rudu);

2.2 Proizvodnja sirovog gvožđa ili čelika (primarno ili sekundarno topljenje) uključujući kontinualno livenje, sa kapacitetom koji prelazi 2,5 t/h;

2.3 Prerada neobojenih metala:

a) tople valjaonice sa kapacitetom iznad 20 t/h sirovog čelika;

b) kovačnice sa čekićima čija energija prelazi 50 kJ po jednom čekiću, kod kojih upotrijebljena toplotna snaga prelazi 20 MW;

c) nanošenje zaštitnih prevlaka od topljenih metala, ulaznog kapaciteta većeg od 2 t/h sirovog čelika.

2.4 Livnice neobojenih metala sa proizvodnim kapacitetom preko 20 t na dan;

2.5 Prerada obojenih metala:

a) proizvodnja sirovih obojenih metala iz ruda, koncentrata ili sekundarnih sirovina primjenom metalurških i hemijskih procesa ili elektrolitičkih procesa;

b) topljenje, uključujući i legiranje obojenih metala, kao i proizvode iz povrata i livenje u livnicama obojenih metala, kapaciteta livenja većeg od 4t na dan za olovu i kadmijum ili većeg od 20t na dan za sve druge metale.

2.6 Površinska obradu metala ili plastičnih materijala u kojima se primjenjuju elektrolitički ili hemijski procesi, sa kadama za obradu zapremine veće od 30 m³.

3. Industrija minerala

3.1 Proizvodnja cementa, kreča ili magnezijum – oksida:

a) proizvodnja cementnog klinkera u rotacionim pećima proizvodnog kapaciteta većeg od 500t na dan ili u drugim pećima proizvodnog kapaciteta većeg od 50t na dan;

b) proizvodnja kreča u pećima proizvodnog kapaciteta većeg od 50t na dan;

c) proizvodnja magnezijum-oksida u pećima proizvodnog kapaciteta većeg od 50t na dan.

3.2 Proizvodnja azbesta ili izrada proizvoda na bazi azbesta;

3.3 Proizvodnja stakla, uključujući staklena vlakna, sa kapacitetom livenja od 20t na dan;

3.4 Topljenje mineralnih materija, uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, sa kapacitetom topljenja koji prelazi 20t dnevno;

3.5 Izrada keramičkih proizvoda pečenjem, a naročito crijepa, cigle, vatrostalne opeke, pločica, kamena ili porcelana, sa proizvodnim kapacitetom koji prelazi 75t dnevno, i/ili sa kapacitetom peći koji prelazi 4 m³ i gustine stvrđnjavanja koja prelazi 300 kg/m³.

4. Hemijska industrija

Proizvodnja u kategorijama djelatnosti koje se nalaze u ovom dijelu odnosi se na industrijsku proizvodnju u kojoj se primjenjuje hemijska obrada materija ili grupa materija navedenih u tač. 4.1 do 4.6 ovog priloga.

4.1 Proizvodnja organskih hemikalija kao što su:

a) prosti ugljovodonici (linearni ili ciklični, zasićeni ili nezasićeni, alifatični ili aromatični);

b) ugljovodonici koji sadrže kiseonik, kao što su alkoholi, aldehidi, ketoni, karboksilne kiseline, estri, acetati, etri, peroksiidi, epoksidne smole;

c) sumporni ugljovodonici;

d) azotni ugljovodonici, kao što su amini, amidi, azotna jedinjenja, nitro jedinjenja ili jedinjenja nitrata, nitrili, cijanati, izocijanati;

e) ugljovodonici koji sadrže fosfor;

f) halogeni ugljovodonici;

g) organo-metalna jedinjenja;

h) plastični materijali (polimerna sintetička vlakna ili vlakna na bazi celuloze);

i) sintetička guma;

j) boje i pigmenti;

k) površinski aktivni materije i surfaktanti.

4.2 Proizvodnja neorganskih hemikalija, kao što su:

a) gasovi, kao što su amonijak, hlor ili hlorovodonik, fluor ili fluorovodonik, ugljendioksi, sumporna jedinjenja, azotovi oksidi, vodonik, sumpordioksid, ugljentetrahlorid;

b) kiseline, kao što su hrromna kiselina, fluorovodonična kiselina, fosforna kiselina, azotna kiselina, hlorovodonična kiselina, sumporna kiselina, oleum, sumporasta kiselina;

c) baze, kao što su amonijum hidroksid, kalijum hidroksid, natrijum hidroksid;

- d) soli, kao što su amonijum hlorid, kalijum hlorat, kalijum karbonat, natrijumkarbonat, perborat, srebro-nitrat;
- e) nemetali, metalni oksidi ili druga neorganska jedinjenja, kao što su kalcijum karbid, silicijum, silicijum karbid.

4.3 Proizvodnja fosformih, azotnih ili kalijumovih dubriva (prosta ili složena vještačka dubriva).

4.4 Proizvodnja osnovnih proizvoda za zaštitu bilja i biocida.

4.5 Proizvodnja farmaceutskih proizvoda i intermedijera.

4.6 Proizvodnja eksploziva.

5. Upravljanje otpadom

5.1 Odlaganje ili ponovno iskorišćenje opasnog otpada sa kapacitetom koji prelazi 10 t dnevno, uključujući jedan ili više postupaka:

a) biološka obrada;

b)fizičko-hemijska obrada;

c)usitnjavanje ili miješanje prije primjene bilo kojeg drugog postupka navedenog u tač. 5.1 i 5.2 ovog priloga;

d)prepakivanje prije primjene bilo kojeg drugog postupka navedenog u tač. 5.1 i 5.2 ovog priloga;

e)obnavljanje/regeneracija otpadnih rastvarača;

f)recikliranje/obnavljanje otpadnih neorganskih materijala osim metala i jedinjenja metala;

g)regeneracija otpadnih kiselina ili baza;

h)ponovno korišćenje otpadnih sastojaka koji se koriste za smanjivanje zagadenja;

i)ponovno korišćenje otpadnih sastojaka iz katalizatora;

j)ponovna prerada otpadnih ulja ili drugi načini ponovne upotrebe otpadnih ulja;

k)iskopavanje površinskih bazena.

5.2 Odlaganje ili ponovno iskorišćenje u postrojenjima za spaljivanje i suspaljivanje otpada:

a) za neopasan otpad, kapaciteta većeg od 3t/h;

b) za opasni otpada, kapaciteta većeg od 10t na dan.

5.3 a) Odlaganje neopasnog otpada kapaciteta preko 50t na dan uključujući jedan ili više sljedećih postupaka, a isključujući postupke prečišćavanja komunalnih otpadnih voda:

- biološka obrada;

- fizičko-hemijska obrada;

- prethodna obrada otpada za spaljivanje ili suspaljivanje;

- obrada šljake i pepela;

- obrada u drobilicama metalnog otpada, uključujući otpadnu električnu ili elektronsku opremu i otpadna vozila i njihove djelove.

b) Ponovno iskorišćenje ili mješavina povrata i odlaganje, neopasnog otpada kapaciteta preko 75t na dan, uključujući jedan ili više sljedećih postupaka, a isključujući postupke prečišćavanja komunalnih otpadnih voda:

a) biološka obrada;

b) prethodna obrada otpada za spaljivanje ili suspaljivanje;

c) obrada šljake i pepela;

d) obrada u drobilicama metalnog otpada, uključujući otpadnu električnu ili elektronsku opremu i otpadna vozila i njihove djelove.

Ako je jedini postupak obrade otpada anaerobna razgradnja, prag kapaciteta za ovaj postupak iznosi 100 tona na dan.

5.4 Deponije koje primaju više od 10 t otpada na dan ili ukupnog kapaciteta koji prelazi 25.000 t, isključujući deponije inertnog otpada.

5.5 Privremeno skladištenje opasnog otpada koji nije obuhvaćen tačkom 5.4 i koji čeka na neki od postupaka iz tač. 5.1, 5.2, 5.4 i 5.6 ovog priloga, ukupnog kapaciteta većeg od 50t, osim privremenog skladištenja, koji čeka sakupljanje, na lokaciji na kojoj je otpad nastao.

5.6 Podzemno skladištenje opasnog otpada ukupnog kapaciteta većeg od 50 tona.

6. Ostale aktivnosti

6.1 Industrijska postrojenja za proizvodnju:

a) celuloze iz drveta ili drugih vlaknastih materijala;

b) papira ili kartona, sa proizvodnim kapacitetom koji prelazi 20 t na dan;

c) jednog ili više panela na bazi drveta kao što su: ploče od uzdužno polagane iverice, ploče od iverice ili lesonit ploče proizvodnog kapaciteta većeg od 600 m³ na dan.

6.2 Prethodna obrada (operacije kao što su pranje, bijeljenje itd) ili bojenje tekstilnih vlakana ili tekstila, čiji proizvodni kapacitet prelazi 10t na dan.

6.3 Štavljenje kože, proizvodnog kapaciteta iznad 12 t finalnih proizvoda na dan.

6.4 a) Klanice sa proizvodnim kapacitetom većim od 50 t na dan;

b) Obrada i prerada, osim isključivog pakovanja, određena za proizvodnju prehrambenih proizvoda iz:

- sirovina životinjskog porijekla (osim isključivo iz mlijeka) sa proizvodnim kapacitetom finalnih proizvoda većim od 75 t na dan;

- sirovina biljnog porijekla sa proizvodnim kapacitetom finalnih proizvoda većim od 300t na dan ili 600t na dan ako postrojenje radi u periodu ne dužem od 90 uzastopnih dana u godini;

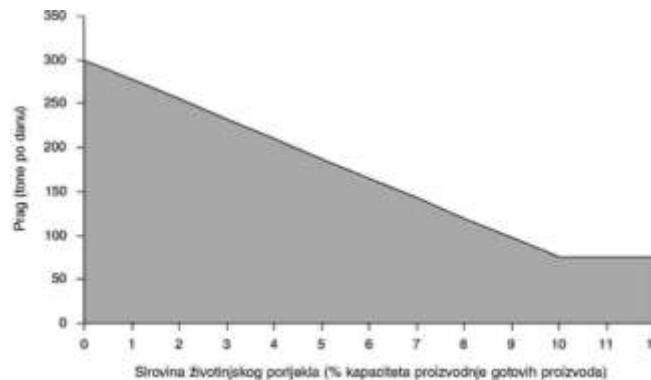
- sirovina životinjskog i biljnog porijekla, i u zajedničkim i odvojenim proizvodima, kapaciteta proizvodnje gotovih proizvoda u t/danu većeg od (osim isključivo iz mlijeka):

— 75, ako je A jednako 10 ili više; ili,

— [300- (22,5 × A)] u svim drugim slučajevima,

pri čemu je „A” udio sirovine životinjskog porijekla (u procentu težine) u kapacitetu proizvodnje gotovih proizvoda.

Ambalaža nije uključena u konačnu težinu proizvoda.

(c) Obrada i prerada mlijeka samog, pri čemu je dnevni ulaz mlijeka veći od 200t na dan (prosječna godišnja vrijednost).

6.5 Odlaganje i recikliranje životinjskih trupla ili životinjskog otpada sa kapacitetom obrade većim od 10 t na dan.

6.6 intezivan uzgoj živine ili svinja sa više od:

- a) 40.000 mjesta za živinu;
- b) 2.000 mjesta za proizvodnju svinja (težine preko 30 kg);
- c) 750 mjesta za krmače.

6.7 Površinska obrada materije, predmeta ili proizvodan korišćenjem organskih rastvarača, posebno za odjeću, štampanje, prevlačenje, odmašćivanje, vodootpornost, bojenje, čišćenje ili impregnaciju, sa kapacitetom potrošnje organskih rastvarača iznad 150 kg/h ili više od 200 t godišnje.

6.8 Proizvodnja ugljenika (tvrdi pečenog uglja) ili elektrografita, postupkom spaljivanja ili grafitizacijom.

6.9. Kaptaža CO₂ iz struje otpadnih gasova iz postrojenja obuhvaćenih propisima o geološkom skladištenju.

6.10. Zaštita drveta i proizvoda od drveta hemikalijama, kapaciteta proizvodnje većeg od 75 m³ na dan, osim isključive zaštite od modrenja.

6.11. Individualni sistemi za prečišćavanje otpadnih voda koju ispušta postrojenje iz tač. 1 do 6 ovog priloga, a koji nijesu obuhvaćeni propisima kojima se uređuju komunalne otpadne vode.

Na osnovu člana 35 stav 2 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore, na sjednici od 14. novembra 2019. godine, donijela je

**ODLUKU
O PRENOSU PRAVA RASPOLAGANJA OPŠTINI BAR RADI OSTVARIVANJA
JAVNOG INTERESA - IZGRADNJE LOKALNOG PUTA**

1. Vlada Crne Gore prenosi pravo raspolaganja na nepokretnosti Opštini Bar radi ostvarivanja javnog interesa - izgradnje lokalnog puta - na katastarskoj parceli broj 6090/2, površine 28 m², upisanoj u list nepokretnosti broj 2900, KO Novi Bar, Opština Bar.

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-6978

Podgorica, 14. novembra 2019. godine

**Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.**

Na osnovu člana 35 stav 2 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. novembra 2019. godine, donijela je

**ODLUKU
O PRENOSU PRAVA RASPOLAGANJA OPŠTINI PLUŽINE RADI
OSTVARIVANJA JAVNOG INTERESA - PROŠIRENJA SEOSKOG PUTA**

1. Vlada Crne Gore prenosi pravo raspolažanja na nepokretnosti Opštini Plužine radi ostvarivanja javnog interesa- proširenja seoskog puta - na katastarskoj parceli broj 1194/2, površine 165 m², upisanoj u list nepokretnosti broj 38, KO Crkvičko Polje, Opština Plužine.

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-7242

Podgorica, 21. novembra 2019. godine

**Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.**

Na osnovu člana 9 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

**ODLUKU
O IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA
DETALJNI URBANISTIČKI PLAN „VELIKI PIJESAK”, OPŠTINA BAR**

1. Pristupa se izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Strateška procjena) za Detaljni urbanistički plan „Veliki pjesak”, opština Bar (u daljem tekstu: DUP).
2. Planski osnov za izradu DUP-a predstavlja Prostorni plan posebne namjene za Obalno područje Crne Gore i Prostorno urbanistički plan Opštine Bar.
3. Područje za koje se izrađuje DUP zahvata dijelove KO Dobre vode i KO Pećurice i ograničen je sa sjevera potokom Spijenik, s istoka magistralnim putem M2.4 Bar-Ulcinj, sa zapada i juga granicom morskog dobra, zaključno sa potesom Dubrava.
4. Orientacioni obuhvat DUP-a iznosi 50 ha.
5. Realizacija planiranih aktivnosti može da dovede do povećanja zauzetosti prostora i do promjene morfologije terena, a samim tim i do privremenog ili trajnog gubljenja staništa biljnog i životinjskog svijeta.
6. O izvršenoj strateškoj procjeni izradiće se Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Izvještaj) u skladu sa članom 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
7. Izvještajem treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mjera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a poseban akcenat treba biti na očuvanju biodiverziteta, prirodnih i kulturnih dobara, te zaštiti zemljišta i očuvanju prirodnog pejzaža.
8. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao organ nadležan za pripremu predmetnog plana odlučuje o izboru nosioca izrade Izvještaja u postupku javnih nabavki.
9. Izvještaj će se izraditi u roku predviđenom za izradu DUP-a.
10. U postupku izrade Strateške procjene obezbijediće se učešće javnosti, zainteresovanih organa i organizacija i organizovati javna rasprava u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
11. Finansijska sredstva potrebna za izradu Izvještaja obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 4.000,00 eura.
12. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 101-618/55
Podgorica, 9. decembra 2019. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,
Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

Na osnovu člana 9 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

**ODLUKU
O IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA
LOKALNU STUDIJU LOKACIJE „DONJI ŠTOJ”, OPŠTINA ULCINJ**

1. Pristupa se izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Strateška procjena) za Lokalnu studiju lokacije „Donji Štoj”, opština Ulcinj (u daljem tekstu: LSL).
2. Planski osnov za izradu LSL predstavlja Prostorni plan posebne namjene za Obalno područje Crne Gore i Prostorno- urbanistički plan Opštine Ulcinj.
3. Područje za koje se izrađuje LSL definisano je PUP-om kao planska zona 2, podzona 2.8- lokacija za detaljnu razradu kroz izradu LSL Donji Štoj.
4. Realizacija planiranih aktivnosti može da dovede do povećanja zauzetosti prostora i do promjene morfologije terena, a samim tim i do privremenog ili trajnog gubljenja staništa biljnog i životinjskog svijeta.
5. O izvršenoj Strateškoj procjeni izradiće se Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Izvještaj) u skladu sa članom 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
6. Izvještajem treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mјera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a poseban akcenat treba biti na očuvanju biodiverziteta, prirodnih i kulturnih dobara, te zaštiti zemljišta i očuvanju prirodnog pejzaža.
7. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao organ nadležan za pripremu predmetnog plana odlučuje o izboru nosioca izrade Izvještaja u postupku javnih nabavki.
8. Izvještaj će se izraditi u roku predviđenom za izradu LSL-a.
9. U postupku izrade Strateške procjene obezbijediće se učešće javnosti, zainteresovanih organa i organizacija i organizovati javna rasprava u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
10. Finansijska sredstva potrebna za izradu Izvještaja obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 5.000,00 eura.
11. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavlјivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 101-2373/62
Podgorica, 9. decembra 2019. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,
Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

Na osnovu člana 11 stav 3 Zakona o biocidnim proizvodima ("Službeni list CG", broj 54/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENI PRAVILNIKA O SADRŽAU TEHNIČKOG DOSIJEA I OSNOVNIM PODACIMA O
BIOCIDU**

Član 1

U Pravilniku o sadržaju tehničkog dosjea i osnovnim podacima o biocidu ("Službeni list CG", br. 5/17 i 19/18), Prilozi 1, 2 i 3 mijenjaju se i glase:

PRILOG 1

Tehnički dosije za biocid

Tehnički dosije za biocid sadrži sljedeće podatke:

Podaci	Svi podaci su osnovna grupa podataka (CDS) osim ako su označeni kao dodatna grupa podataka (ADS)	Posebna pravila za prilagodavanje iz standardnih podataka, vodeći računa o pojedinim zahtjevima za podacima koji mogu zahtijevati testiranje na kičmenjacima
1. PODNOSILAC ZAHTJEVA		
1.1. Naziv i adresa		
1.2. Kontakt osoba		
1.3. Proizvodač i formulator biocidnog proizvoda i aktivne supstance/aktivnih supstanci (nazivi, adrese, uključujući lokaciju proizvodnog pogona)		
2. IDENTITET BIOCIDNOG PROIZVODA		
2.1. Trgovački naziv ili predloženi trgovački naziv		
2.2. Kod proizvodača i broj proizvoda, ako je potrebno		
2.3. Kompletni kvantitativni (g/kg, g/l ili % w/w (v/v)) sastav biocidnog proizvoda, tj. navođenje svih aktivnih i neaktivnih supstanci, koje su namjerno dodate (formulaciji), kao i detaljni podaci o kvantitativnom i kvalitativnom sastavu aktivne supstance koje se nalaze u biocidnom proizvodu. Za neaktivne supstance potrebno je dostaviti bezbjednosni list. Dodatno, dostavljaju se svi relevantni podaci o pojedinačnim sastojcima, njihovoj ulozi i, u slučaju reakcione smješte, konačnom sastavu biocidnog proizvoda		
2.4. Vrsta formulacije i priroda biocidnog proizvoda, npr. koncentrat za emulziju, prah za vlaženje, rastvor		
3. FIZIČKA, HEMIJSKA I TEHNIČKA SVOJSTVA		
3.1. Izgled (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.1. Fizičko stanje (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.2. Boja (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.3. Miris (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.2. Kiselost/baznost		
Test je primjenjiv ako je pH biocidnog proizvoda ili njegova disperzija u vodi (1 %) van opsega pH od 4-10		
3.3. Relativna gustina (tečnosti) i obim (čvrste supstance)		
3.4. Stabilnost kod skladištenja, stabilnost i rok upotrebe		
3.4.1. Ispitivanja stabilnosti kod skladištenja		
3.4.1.1. Ubrzani test stabilnosti kod skladištenja		
3.4.1.2. Ispitivanje dugoročne stabilnosti kod skladištenja pri spoljašnjoj temperaturi		
3.4.1.3. Ispitivanje stabilnosti pri niskim temperaturama (tečnosti)		
3.4.2. Efekti na sadržaj aktivne supstance i tehnička svojstva biocidnog proizvoda		
3.4.2.1. Svjetlo		
3.4.2.2. Temperatura i vlažnost		

3.4.2.3. Reaktivnost na ambalažni materijal		
3.5. Tehnička svojstva biocidnog proizvoda		
3.5.1. Vlažnost		
3.5.2. Sposobnost stvaranja suspenzije, spontanost i stabilnost suspenzije		
3.5.3. Analiza mokrog sita i test suvog sita		
3.5.4. Sposobnost emulgovanja, ponovnog emulgiranja i stabilnost emulzije		
3.5.5. Vrijeme raspadanja		
3.5.6. Raspored čestica po veličini, sadržaj praha, mrvljenje i krtost		
3.5.7. Sposobnost stalnog stvaranja pjene		
3.5.8. Tečnost/sposobnost pretakanja/sposobnost usitnjavanja		
3.5.9. Brzina gorenja – generatori dima		
3.5.10. Potpunost sagorijevanja – generatori dima		
3.5.11. Sastav dima – generatori dima		
3.5.12. Način raspršivanja – aerosoli		
3.5.13. Ostala tehnička svojstva		
3.6. Fizička i hemijska kompatibilnost s drugim proizvodima uključujući biocidne proizvode s kojima će njegova upotreba biti odobrena		
3.6.1. Fizička kompatibilnost		
3.6.2. Hemijska kompatibilnost		
3.7. Stepen rastvorljivosti u rastvoru i stabilnost rastvora		
3.8. Površinska napetost		
3.9. Viskoznost		
4. FIZIČKE OPASNOSTI I PRIPADAJUĆA SVOJSTVA		
4.1. Eksplozivi		
4.2. Zapaljivi gasovi		
4.3. Zapaljivi aerosoli		
4.4. Oksidajući gasovi		
4.5. Gasovi pod pritiskom		
4.6. Zapaljive tečnosti		
4.7. Zapaljive čvrste supstance		
4.8. Samoreaktivne supstance i smješe		
4.9. Piroforne tečnosti		
4.10. Piroforne čvrste supstance		
4.11. Samozagrijavajuće supstance i smješe		
4.12. Supstance i smješe koje u dodiru s vodom oslobađaju zapaljive gasove		
4.13. Oksidajuće tečnosti		
4.14. Oksidajuće čvrste supstance		
4.15. Organski peroksidi		
4.16. Nagrizajuće za metale		
4.17. Dodatni fizički indikatori opasnosti		
4.17.1. Temperatura samozapaljenja (tečnosti i gasovi)		
4.17.2. Relativna temperatura samozapaljenja za čvrste supstance		
4.17.3. Opasnost od eksplozije prašine		
5. METODE ODREDIVANJA I IDENTIFIKACIJE		
5.1. Analitičke metode uključujući validacione parametre za određivanje aktivne supstance, ostataka, relevantnih nečistoća i supstanci koje izazivaju zabrinutost u biocidnom proizvodu		
5.2. Ako nisu obuhvaćene Prilogom 2 tačke 5.2. i 5.3, analitičke metode za potrebe praćenja, uključujući postotke iskorišćenja i granice detekcije relevantnih komponenti biocidnog proizvoda i/ili njegovih ostataka, ako je relevantno u ili na sljedećem:	ADS	
5.2.1. Zemljište	ADS	
5.2.2. Vazduh	ADS	
5.2.3. Voda (uključujući vodu za piće) i sediment	ADS	
5.2.4. Tjelesne tečnosti i tkiva životinja i ljudi	ADS	
5.3. Analitičke metode za potrebe praćenja, uključujući postotke iskorišćenja i granice kvantifikacije i detekcije aktivne supstance, i njenih ostataka u/na hrani biljnog i životinjskog porijekla ili hrani za životinje i ostalim proizvodima, ako je primjenjivo (nije potrebno ako ni aktivna supstanca ni materijal tretiran time ne dolaze u kontakt sa životinjama od kojih se dobija hrana, hranom biljnog ili životinjskog porijekla ili hranom za životinje)	ADS	
6. EFIKASNOST PROTIV CILJNIH ORGANIZAMA		
6.1. Funkcija, npr. fungicid, rodenticid, insekticid, baktericid Način nadzora, npr. privlačenje, ubijanje, inhibicija		
6.2. Reprezentativni organizam (organizmi) koje treba kontrolisati i proizvodi, organizmi ili predmeti koje treba zaštiti		
6.3. Efekti na reprezentativne ciljne organizme		
6.4. Vjerovatna koncentracija pri kojoj će aktivna supstanca biti upotrijebljena		
6.5. Način djelovanja (uključujući odlaganje roka)		
6.6. Predložene tvrdnje efekata na deklaraciji za biocidni proizvod i, ako postoje, tvrdnje za tretirane proizvode		
6.7. Podaci o efikasnosti koji potvrđuju izjave, uključujući sve dostupne korišćene standardne protokole, laboratorijske testove ili terenske eksperimente, uključujući standarde efikasnosti gdje je primjenjivo		
6.8. Sva poznata ograničenja efikasnosti		
6.8.1. Podaci o pojavi ili mogućoj pojavi razvoja otpornosti i odgovarajućim protivmjerama		
6.8.2. Posmatranje neželjenih ili nenamjernih nuspojava, npr. na korisnim ili drugim organizmima koji ne pripadaju ciljnoj grupi		

6.9. Rezime i ocjena		
7. PREDVIĐENE NAMJENE I IZLOŽENOST		
7.1.Područja namjene predviđena za biocidne proizvode i, gdje je primjenjivo, tretirane proizvode		
7.2. Vrsta proizvoda		
7.3.Detaljan opis predviđenog/ih načina korišćenja za biocidne proizvode i, gdje je primjenjivo za tretirane proizvode		
7.4. Korisnik, npr. industrijski, osposobljeni profesionalac, profesionalac ili opšta javnost (neprofesionalci)		
7.5.Vjerovatna godišnja težina u tonama, koja će biti stavljena na tržište i, gdje je primjenjivo, za različite kategorije korišćenja		
7.6. Metoda primjene i opis te metode		
7.7.Količina kod primjene i, prema potrebi, konačna koncentracija biocidnog proizvoda i aktivne supstance u tretiranom proizvodu ili u sistemu u kojem će se proizvod upotrebljavati, npr. voda za hlađenje, površinska voda, voda za grijanje		
7.8.Broj i vremenski raspored primjena i, gdje je bitno, sve informacije o geografskim lokacijama ili klimatskim promjenama, uključujući i neophodna razdoblja karence, vrijeme potrebno za izbacivanje iz organizma, period radne karence ili ostale mjere predustrožnosti za zaštitu ljudi, životinja i životne sredine		
7.9. Predložena uputstva za upotrebu		
7.10. Podaci o izloženosti		
7.10.1.Podaci o izloženosti ljudi, povezani s proizvodnjom i formulacijom, predviđenim/očekivanim korišćenjem i odlaganjem		
7.10.2.Podaci o izloženosti životne sredine, povezani s proizvodnjom i formulacijom, predviđenim/očekivanim korišćenjem i odlaganjem		
7.10.3.Podaci o izloženosti tretiranim proizvodima, uključujući podatke o ispiranju (laboratorijske studije ili podaci dobiveni korišćenjem modela)		
7.10.4.Podaci o ostalim proizvodima s kojima će se proizvod vjerovatno koristiti, naročito podaci o identitetu aktivne supstance u tim proizvodima, ako je bitno, i vjerovatnoći međudjelovanja		
8. TOKSIKOLOŠKI PROFIL ZA LJUDE I ŽIVOTINJE		
8.1.Nadraživanje ili nagrizanje kože Procjena se sprovodi u skladu sa sekvencialnim ispitivanjem za dermalno nadraživanje i nagrizanje, iz Dodatka Smjernicama za ispitivanje B.4. Akutna toksičnost-dermalno nadraživanje/nagrizanje		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti
8.2.Nadraživanje očiju ¹ Procjena ove tačke sprovodi se u skladu sa sekvencialnom ispitnom strategijom za nadraživanje i nagrizanje očiju, iz Dodatka Smjernicama za ispitivanje B.5. Akutna toksičnost: Nadraživanje/nagrizanje očiju		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti
8.3.Preosjetljivost kože Procjena ove krajnje tačke sastoji se od sljedećih uzastopnih koraka: 1.procjena dostupnih podataka o ljudima, životinjama i alternativnih podataka 2.ispitivanje in vivo Prvi izbor metode za ispitivanje in vivo je analiza lokalnih limfnih čvorova (LLNA) glodara, uključujući, gdje je primjenjivo, redukovani oblik. Ako se koristi drugi test za preosjetljivost kože, potrebno je dostaviti objašnjenje.		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti -ako dostupni podaci ukazuju na to da proizvod treba biti klasifikovan s obzirom na preosjetljivost kože ili nagrizanje, ili -ako je supstanca jaka kiselina (pH < 2,0) ili baza (pH > 11,5)
8.4. Preosjetljivost disajnih puteva	ADS	Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti
8.5.Akutna toksičnost -Zadati pristup je klasifikacija pomoću graduisanog pristupa klasifikovanju smješa za akutnu toksičnost		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifi-

¹ Nadraživanje očiju nije potrebno kada biocidni proizvod ima potencijalna korozivna svojstva

		kaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti
8.5.1. Oralna		
8.5.2. Inhalacijska		
8.5.3. Dermalna		
8.5.4. Za biocidne proizvode koji se namjeravaju odobriti za upotrebu s drugim biocidnim proizvodima, procjenjuju se rizici za zdravlje ljudi i životinja i za životnu sredinu, koji proizlaze iz upotrebe kombinacije tih proizvoda. Kao alternativa studijama akutne toksičnosti, mogu se koristiti izračunavanja. U nekim slučajevima, na primjer ako nisu dostupni podaci iz treće kolone, može se tražiti sprovođenje ograničenog broja studija akutne toksičnosti koristeći kombinacije proizvoda.		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe i ne očekuju se sinergijski efekti između bilo kojih komponenti
8.6. Podaci o dermalnoj apsorpciji Podaci o dermalnoj apsorpciji kod izloženosti biocidnom proizvodu. Procjena se sprovodi pomoću građuisanog pristupa.		
8.7. Dostupni toksikološki podaci vezani sa: -Neaktivnom supstancom (tj. supstancom koja izaziva visoku zabrinutost), ili -smješu čija je komponenta supstanca koja izaziva zabrinutost. Ako nisu dostupni podaci za neaktivnu supstancu i nije ih moguće dobiti unakrsnim ili drugim prihvaćenim pristupima koji se ne baziraju na testovima, za supstancu koja izaziva zabrinutost ili smješu čija je komponenta supstanca koja izaziva zabrinutost sprovodi se ciljani test opisani u Prilogu 2.		Testiranje na proizvodu/smješi ne sprovoditi: -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe, koji su dovoljni za klasifikaciju smješe
8.8. Studije hrane i hrane za životinje	ADS	
8.8.1. Ako ostaci biocidnog proizvoda ostanu u ili na hrani za životinje duže vrijeme, tada je potrebno sprovesti na stoci studije o prehrani i metabolizmu kod životinja, kako bi se omogućila procjena ostataka u hrani životinjskog porijekla	ADS	
8.9. Efekti industrijske obrade i/ili domaće pripreme na vrstu i količinu ostataka aktivne supstance	ADS	
8.10. Ostali testovi vezani uz izloženost ljudi Za biocidni proizvod se traži odgovarajući test/testovi i razlog za njihovo korišćenje Dodatno, za određene biocidne proizvode koji se primjenjuju direktno na ili oko stoke (uključujući i konje), mogu se zatražiti studije ostataka	ADS	
9. EKOTOKSIKOLOŠKE STUDIJE		
9.1. Traže se podaci koji se odnose na ekotoksičnost biocidnog proizvoda, a koji su dovoljni za donošenje odluke o klasifikaciji proizvoda -ako su dostupni podaci o svakoj komponenti smješe i ako se ne očekuju sinergijski efekti između bilo kojih komponenti, klasifikacija smješe može se sprovesti u skladu sa propisima kojima su uredene hemikalije -ako nisu dostupni podaci o komponentama ili ako se očekuju sinergijski efekti, može se tražiti testiranje komponenti i/ili samog biocidnog proizvoda		
9.2. Dalje ekotoksikološke studije Ako podaci o aktivnoj supstanci ne mogu dati dovoljno podataka, i ako postoje naznake rizika zbog posebnih svojstava biocidnog proizvoda, mogu se tražiti dalje studije izabrane iz tačke 9 Priloga 2 za relevantne komponente biocidnog proizvoda ili za sam biocidni proizvod		
9.3. Efekti na bilo koje druge specifične, organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi (flora i fauna), za koje se vjeruje da su ugroženi	ADS	Podaci za procjenu opasnosti za divlje sisare dobijeni su iz ocjene toksičnosti za sisare.
9.4. Ako je biocidni proizvod u obliku mamca ili granula, mogu se tražiti sljedeće studije:		
9.4.1. Kontrolisani eksperimenti koji daju procjenu rizika za organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi prirodnim uslovima		
9.4.2. Istraživanja biocidnog proizvoda u slučaju da ga progutaju organizmi koji ne pripadaju ciljnoj grupi za koje se smatra da mogu biti ugroženi		
9.5. Sekundarni ekološki efekat, npr. ako je tretiran veliki udio specifičnog staništa	ADS	
10. SUDBINA I PONAŠANJE U ŽIVOTNOJ SREDINI		
Dolje navedeni ispitni zahtjevi primjenjuju se samo na relevantne komponente biocidnog proizvoda		
10.1. Predvidivi putevi ispuštanja u životnu sredinu, na osnovu predvidene upotrebe		
10.2. Dalje studije o sudbini i ponašanju u životnoj sredini Mogu se tražiti dalje studije izabrane iz tačke 10 Priloga 2 za relevantne komponente biocidnog proizvoda ili za sam biocidni proizvod. Za proizvode za spoljašnju upotrebu, uz direktnu emisiju u zemljište, vodu ili površine, komponente na proizvodu mogu uticati na sudbinu i ponašanje (i ekotoksičnost) aktivne supstance. Potrebno je dostaviti podatke, osim ako je naučno objašnjeno da je sudbina komponenti u proizvodu obuhvaćena podacima koji su dostavljeni za aktivnu supstancu ostale identifikovane supstance koje izazivaju zabrinutost	ADS	
10.3. Ispiranje	ADS	
10.4. Testiranje distribucije i rasipanja u:	ADS	
10.4.1. Zemljište	ADS	
10.4.2. Vodi i sedimentu	ADS	
10.4.3. Vazduhu	ADS	
10.5. Ako se biocidni proizvod treba raspršiti u blizini površinskih voda, mogu se tražiti podaci o sprovođenju istraživanja raspršivanja kako bi se procijenio rizik za vodene organizme ili biljke u prirodnim uslovima	ADS	
10.6. Ako se biocidni proizvod treba raspršiti spolja ili postoji mogućnost nastajanja velike	ADS	

količine praha, mogu se tražiti podaci o sprovođenju istraživanja raspršivanja kako bi se procijenio rizik za pčele i zglavkare koji ne pripadaju ciljnoj grupi u prirodnim uslovima		
11. MJERE POTREBNE ZA ZAŠTITU LJUDI, ŽIVOTINJA I ŽIVOTNE SREDINE		
11.1. Preporučene metode i mjere opreza vezane uz rukovanje, korišćenje, skladištenje, prevoz ili požar		
11.2. U slučaju požara, identitet relevantnih produkata sagorijevanja		
11.3. Poseban postupak u slučaju udesa: mjere prve pomoći, protivotrovi, liječenje, ako je dostupno; hitne mjere za zaštitu životne sredine		
11.4. Mogućnost uništenja ili dekontaminacije nakon ispuštanja u ili na:		
11.4.1. Vazduh		
11.4.2. Vodu, uključujući pitku vodu		
11.4.3. Zemljište		
11.5. Postupci za upravljanje otpadom s biocidnim proizvodom i njegovo pakovanje za industrijsku upotrebu, upotrebu osposobljenih profesionalaca, profesionalaca i neprofessionalaca (npr. mogućnost ponovnog korišćenja ili recikliranja, neutralizacije, uslovi za kontrolisano ispuštanje i spaljivanje)		
11.6. Postupci za čišćenje opreme za primjenu, gdje je relevantno		
11.7. Navesti sve repelente, ili mjere za kontrolu trovanja, koji su prisutni u proizvodu, u svrhu izbjegavanja efekata na organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi		
12. KLASIFIKACIJA, OZNAČAVANJE I PAKOVANJE		
Potrebno je dostaviti prelogе, zajedno s obrazloženjima o opasnosti i predostrožnosti, u skladu sa propisima kojima su uredene hemikalije. Dostavljaju se primjeri deklaracija, uputstva za korišćenje i bezbjednosni list.		
12.1. Klasifikaciju s obzirom na opasnost		
12.2. Piktogram opasnosti		
12.3. Oznaka opasnosti		
12.4. Oznaka upozorenja		
12.5. Oznake upozorenja uključujući sprečavanje, odgovor, skladištenje i odlaganje		
12.6. Gdje je primjenjivo, potrebno je dostaviti bezbjednosne listove		
12.7. Pakovanje (vrsta, materijali, veličine itd.), uključujući i kompatibilnost proizvoda s predloženim materijalima za pakovanje		
13. REZIME I OCJENA² Treba sažeti i ocijeniti ključne podatke dobijene na osnovu tačaka u svakom pododjeljku (2-12) i izraditi nacrt procjene rizika		

PRILOG 2

Tehnički dosije za aktivnu supstancu u biocidu

Podaci	Svi podaci su osnovna grupa podataka (CDS) osim ako su označeni kao dodatna grupa podataka (ADS)	Posebna pravila za prilagodavanje iz standardnih podataka, vodeći računa o pojedinim zahtjevima za podacima koji mogu zahtijevati testiranje na kičmenjacima
1. PODNOSILAC ZAHTJEVA		
1.1. Naziv i adresa		
1.2. Kontakt osoba		
1.3. Proizvodač aktivne supstance (naziv, adresa i lokacija proizvodnog pogona)		
2. IDENTITET AKTIVNE SUPSTANCE		
Za aktivnu supstancu, podaci iz ovog priloga trebaju za identifikaciju aktivne supstance. Ako to nije tehnički moguće ili se ne čini naučno opravdano navesti podatke o jednoj ili više dolje navedenih stavki, treba jasno navesti razloge.		
2.1. Zajednički naziv koji je predložio ili prihvatio ISO i sinonimi (uobičajeni naziv, trgovački naziv, skraćenica)		
2.2. Hemski naziv (IUPAC i CA nomenklatura ili drugi međunarodni hemski naziv)		
2.3. Identifikacioni broj/brojevi proizvodača		
2.4. CAS broj i EC, INDEX i CIPAC brojevi		
2.5. Molekulski i strukturalna formula (uključujući SMILES notaciju, ako je dostupna i odgovarajuća)		
2.6. Podaci o optičkoj aktivnosti i detaljan opis svih izomerskih sastava (ako je primjenjivo i odgovarajuće)		
2.7. Molarna masa		
2.8. Način proizvodnje (postupak sinteze) aktivne supstance, uključujući i podatke o sirovinama i rastvorima, uključujući podatke o dobavljačima, specifikacijama i dostupnosti na tržištu		
2.9. Specifikacija čistoće aktivne supstance kako je proizvedena u g/kg, g/l ili %w/w (v/v), kako je primjenjivo, uključujući podatke o gornjim i donjim granicama		

² U rezimeu podnositelj zahtjeva dostavlja Izjavu proizvodača da je tehnički dosije istovjetan onom na osnovu kojeg je Evropska agencija za hemikalije odobrila biocid i snosi troškove rada Komisije za procjenu biocida na osnovu tehničkog dosjea.

2.10.	Identitet svih nečistoća i dodataka, uključujući i nusproizvode sinteze, optičke izomere, proekte razgradnje (ako je supstanca nestabilna), neizreagovane i krajnje grupe itd. polimera i neizreagovane početne sirovine nepoznatog ili promjenjivog sastava (UVC supstance)		
2.11.	Analitički profil barem pet reprezentativnih serija (g/kg aktivne supstance) uključujući i podatke o sadržaju nečistoća iz 2.10.		
2.12.	Porijeklo prirodne aktivne supstanci ili prekursori/i aktivne supstance, npr. ekstrakt cvijeta		
3. FIZIČKA I HEMIJSKA SVOJSTVA AKTIVNE SUPSTANCE			
3.1. Izgled ³			
3.1.1.	Agregatno stanje (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.2.	Fizičko stanje (tj. viskozno, kristalno, praškasto) (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.3.	Boja (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.1.4.	Miris (pri 20 °C i 101,3 kPa)		
3.2.	Tačkatopljenja/tačka mržnjenja		
3.3.	Kiselost, baznost		
3.4.	Tačka ključanja		
3.5.	Relativna gustina		
3.6.	Spektri apsorpcije (UV/VIS, IR, NMR) i maseni spektar, koeficijent molarne ekstrakcije na relevantnim talasnim dužinama, gdje je bitno		
3.7. Napon pare			
3.7.1.	Konstanta Henrijevog zakona uvijek se mora navesti za čvrste i tečne supstance ako se može izračunati		
3.8.	Površinski napon		
3.9.	Rastvorljivost u vodi		
3.10.	Koeficijent raspodjele (n-oktanol/voda) i zavisnost od pH		
3.11.	Termostabilnost, identifikacija produkata razgradnje		
3.12.	Reaktivnost prema ambalažnom materijalu		
3.13.	Konstanta disocijacije	ADS	
3.14.	Granulometrija		
3.15.	Viskoznost	ADS	
3.16.	Rastvorljivost u organskim rastvaračima, uključujući efekat temperature na rastvorljivost	ADS	
3.17.	Stabilnost u organskim rastvaračima koja se koriste u biocidnim proizvodima i identitet odgovarajućih produkata razgradnje	ADS	
4. FIZIČKE OPASNOSTI I KARAKTERISTIKE			
4.1.	Eksplozivi		
4.2.	Zapaljivi gasovi		
4.3.	Zapaljivi aerosoli		
4.4.	Oksidujući gasovi		
4.5.	Gasovi pod pritiskom		
4.6.	Zapaljive tečnosti		
4.7.	Zapaljive čvrste supstance		
4.8.	Samoreagujuće supstance i smješe		
4.9.	Piroforne tečnosti		
4.10.	Piroforne čvrste supstance		
4.11.	Samozagrijavajuće supstance i smješe		
4.12.	Supstance i smješe koje u dodiru s vodom otpuštaju zapaljive gasove		
4.13.	Oksidujuće tečnosti		
4.14.	Oksidujuće čvrste supstance		
4.15.	Organjski peroksiidi		
4.16.	Nagrizajuće za metale		
4.17.	Dodatni fizički indikatori za opasne supstance		
4.17.1.	Temperatura samozapaljenja (tečnosti i gasovi)		
4.17.2.	Relativna temperatura samozapaljenja za čvrste supstance		
4.17.3.	Opasnost od eksplozije prašine		
5. METODE ODREĐIVANJA I IDENTIFIKACIJE			
5.1.	Analitičke metode uključujući parametre za određivanje aktivne supstance, kako je proizvedena i gdje je primjenjivo, za relevantne ostatke, izomere i nečistoće aktivne supstance i aditiva (npr. stabilizatori) Za nečistoće, osim relevantnih nečistoća, ovo se primjenjuje samo ako ih ima $\geq 1 \text{ g/kg}$		
5.2.	Analitičke metode za potrebe praćenja, uključujući postotke iskorišćenja i granice kvantifikacije i detekcije aktivne supstance, i njenih ostataka u/na hrani biljnog i životinjskog porijekla ili hrani za životinje i ostalim proizvodima, ako je primjenjivo (nije potrebno ako ni aktivna supstanca ni proizvodi koji su tretirani ne dolaze u kontakt sa životinjama od kojih se dobija hrana, hranom biljnog ili životinjskog porijekla ili hranom za životinje)		
5.2.1.	Zemljište		
5.2.2.	Vazduh		
5.2.3.	Voda (površinska, voda za piće itd.) i sediment		
5.2.4.	Tjelesne tečnosti i tkiva životinja i ljudi		
5.3.	Analitičke metode za potrebe praćenja, uključujući postotke iskorišćenja i granice kvantifikacije i detekcije aktivne supstance, i njenih ostataka u/na hrani biljnog i životinjskog porijekla ili hrani za životinje i ostalim proizvodima, ako je primjenjivo (nije potrebno ako ni aktivna supstanca ni proizvodi koji su tretirani ne dolaze u kontakt sa životinjama od kojih se dobija hrana, hranom biljnog ili životinjskog porijekla ili hranom za životinje)	ADS	

³ Za čistu aktivnu supstancu ili za aktivnu supstancu kao proizvedenu, ako je drugačije.

6. EFIKASNOST PROTIV CILJNIH ORGANIZAMA		
6.1. Funkcija, npr. fungicid, rodenticid, insekticid, baktericid i način nadzora, npr. privlačenje, ubijanje, inhibicija		
6.2. Reprezentativni organizam (organizmi) koje treba kontrolisati i proizvodi, organizmi ili predmeti koje treba zaštiti		
6.3. Efekti na reprezentativni ciljni organizam (organizme)		
6.4. Vjerovatna koncentracija pri kojoj će aktivna supstanca biti upotrijebljena u biocidnim proizvodima i, gdje je primjenjivo, u tretiranim proizvodima		
6.5. Način djelovanja (uključujući vremensko odlaganje)		
6.6. Podaci o efikasnosti koji potvrđuju izjave o biocidnim proizvodima i, gdje postoje navodi na deklaraciji, o tretiranim proizvodima, uključujući sve dostupne korišćene standardne protokole, laboratorijske testove ili terenske eksperimente, uključujući standarde uspješnosti gdje je primjenjivo		
6.7. Sva poznata ograničenja efikasnosti		
6.7.1. Podaci o pojavi ili mogućoj pojavi razvoja otpornosti i odgovarajućim protivmjerama		
6.7.2. Posmatranje neželenih ili nenamjernih nuspojava, npr. na korisnim ili drugim organizmima koji ne pripadaju ciljnoj grupi		
7. PREDVIĐENE NAMJENE I IZLOŽENOST		
7.1. Područja namjene predviđena za biocidne proizvode i, gdje je primjenjivo, tretirane proizvode		
7.2. Vrsta proizvoda		
7.3. Detaljan opis predviđenih načina upotrebe, uključujući i za tretirane proizvode		
7.4. Korisnici, npr. industrijski, osposobljeni profesionalci, profesionalci ili opšta javnost (neprofesionalci)		
7.5. Vjerovatna godišnja težina u tonama, koja će biti stavljena na tržište i, gdje je primjenjivo, za predviđene glavne kategorije korišćenja		
7.6. Podaci o izloženosti		
7.6.1. Podaci o izloženosti ljudi, povezani s predviđenim korišćenjem i odlaganjem aktivne supstance		
7.6.2. Podaci o izloženosti životne sredine, povezani s predviđenim korišćenjem i odlaganjem aktivne supstance		
7.6.3. Podaci o izloženosti životinja od kojih se dobija hrana, hrana za životinje, povezani s predviđenim korišćenjem i odlaganjem aktivne supstance		
7.6.4. Podaci o izloženosti tretiranim proizvodima, uključujući podatke o izbjeljivanju (laboratorijske studije ili podaci dobijeni korišćenjem modela)		
8. TOKSIKOLOŠKI PROFIL ZA LJUDE I ŽIVOTINJE, UKLJUČUJUĆI METABOLIZAM		
8.1. Nadraživanje i nagrizanje kože Procjena se sprovodi u skladu sa sekvencijalnom ispitnom strategijom za dermalno nadraživanje i nagrizanje, iz metode za ispitivanje B.4. Akutna toksičnost- dermalno nadraživanje/nagrizanje.		
8.2. Nadraživanje očiju Procjena se sprovodi u skladu sa sekvencijalnom ispitnom strategijom za nadraživanje i nagrizanje očiju, iz metode za ispitivanje B.5. Akutna toksičnost: nadraživanje/nagrizanje očiju		
8.3. Preosjetljivost kože Procjena se sastoji od sljedećih uzastopnih koraka: 1. procjena dostupnih podataka o ljudima, životinjama i alternativnih podataka 2. ispitivanje in vivo Prvi izbor metode za ispitivanje in vivo je analiza lokalnih limfnih čvorova (LLNA) glodari, uključujući, gdje je primjenjivo, njen redukovani oblik. Ako se koristi drugi test za preosjetljivost kože, potrebno je dostaviti objašnjenje.		Nije potrebno sprovoditi drugi korak ako: - dostupni podaci ukazuju na to da je supstanca klasifikovana s obzirom na preosjetljivost kože ili nagrizanje, ili - supstanca je jaka kiselina ($pH < 2,0$) ili baza ($pH > 11,5$)
8.4. Preosjetljivost disajnih puteva	ADS	
8.5. Mutagenost Procjena se sastoji od sljedećih uzastopnih koraka: - procjena dostupnih in vivo podataka o genotoksičnosti		
- potrebno je sprovesti in vitro test za mutacije na genima na bakterijama, citogenetski test na ćelijama sisara in vitro i test za mutacije na genima na ćelijama sisara in vitro		
- ako su rezultati bilo koje studije genotoksičnosti in vitro pozitivni, uzimaju se u obzir odgovarajuće studije genotoksičnosti in vivo		
8.5.1. Studija za mutacije na genima kod bakterija in vitro		
8.5.2. Citogenetska studija na ćelijama sisara in vitro		
8.5.3. Studija za genske mutacije na ćelijama sisara in vitro		
8.6. Studija genotoksičnosti in vivo Procjena se sastoji od sljedećih uzastopnih koraka: - ako postoji pozitivan rezultat bilo koje studije genotoksičnosti in vitro, a još nisu dostupni rezultati studije in vivo, podnositac zahtjeva predlaže/sprovodi odgovarajuću studiju genotoksičnosti na somatskim ćelijama in vivo - ako je bilo koji od testova za genske mutacije in vitro pozitivan, sprovodi se test in vivo kako bi se ispitala nepredviđena sinteza DNK - U zavisnosti od rezultata, kvaliteta i relevantnosti dostupnih podataka, može biti potreban drugi test na somatskim ćelijama in vivo - ako je dostupan pozitivan rezultat studije na somatskim ćelijama in vivo, potrebno je razmotriti mogućnost mutagenosti matičnih ćelija, na osnovu svih raspoloživih podataka, uključujući toksikokinetički dokaz koji pokazuje da je supstanca došla do testiranog organa. Ako nije moguće doći do jasnog zaključka o mutagenosti	ADS	Studiju/studije ne sprovoditi ako: - su rezultati negativni u tri in vitro testa, iako u sisarima nisu nastali metaboliti koji izazivaju zabrinutost ili - su u studiji s ponovljenim dozama dobijeni adekvatni mikronukleus podaci in vivo, a mikronukleus test in vivo je odgovarajući test koji treba sprovesti kako bi se dobili traženi podaci

	matičnih ćelija, razmatra se dodatno ispitivanje		- se zna da supstanca spada u kancerogenu kategoriju 1A ili 1B ili mutagenu kategoriju 1A, 1B ili 2.
8.7.	Akutna toksičnost Pored oralnog puta ulaska (8.7.1.) za supstance koje nijesu gasovi, podaci iz 8.7.2. do 8.7.3. dostavljaju se za barem još jedan put ulaska <ul style="list-style-type: none"> - izbor drugog puta ulaska zavisi od prirode supstance i vjerovatnog puta izloženosti ljudi - gasovi i isparljive tečnosti trebalo bi se ispitati inhalaciono - ako je jedini način izloženosti oralni način, tada treba dostaviti samo podatke o tom načinu. Ako je jedini način izloženosti ljudi dermalni ili inhalacioni, tada se može razmotriti oralni test. Prije nego se sproveđe nova studija o akutnoj dermalnoj toksičnosti, treba sprovesti studiju in vitro o prodiranju kroz kožu (OECD 428), kako bi se ocijenio opseg i stepen dermalne bioraspoloživosti - u posebnim okolnostima može se smatrati potrebnim ispitati sve puteve ulaska 		Studiju ne sprovoditi ako je supstanca klasifikovana kao nagrizajuća za kožu.
8.7.1.	Oralna Metoda nivoa akutne toksičnosti je preferirana metoda.		Studiju ne treba sprovoditi ako je supstanca gas ili jako isparljiva supstanca.
8.7.2.	Inhalaciona Testiranje inhalacijom je odgovarajuće ako je vjerovatno da izloženost ljudi inhalacijom uzima u obzir sljedeće: <ul style="list-style-type: none"> - Napon pare supstanci (isparljiva supstanca ima napon pare $> 1 \times 10^{-2}$ Pa pri 20 °C) i/ili - aktivna supstanca je prah koji sadrži značajan odnos (npr. 1 % masenog udjela) čestica kod kojih je veličina čestice MMAD < 50 mikrometara ili - aktivna supstanca nalazi se u proizvodima koji su prah ili njihov način primjene uzrokuje izloženost aerosolima, česticama ili kapljicama, koje je moguće udahnuti (MMAD < 50 mikrometara) - Metoda nivoa akutne toksičnosti je preferirana metoda. 		
8.7.3	Dermalna Dermalno testiranje potrebno je samo ako: <ul style="list-style-type: none"> - je udisanje supstance malo vjerovatno, ili - je vjerovatno da će doći do kontakta s kožom tokom proizvodnje i/ili upotrebe, i - fizičko-hemijska i toksikološka svojstva ukazuju na mogućnost značajnog stepena apsorpcije putem kože, ili - rezultati in vitro studije o prodiranju kroz kožu (OECD 428) pokazuju visoku apsorpciju putem kože i bioraspoloživost 		
8.8.	Toksikokinetičke studije i studije metabolizma na sisarima Toksikokinetičke studije i studije metabolizma trebale bi pružiti podatke o stepenu i opsegu apsorpcije, raspodjeli u tkivu i relevantnom metaboličkom putu, uključujući i stepen metabolizma, putevima i stepen izlučivanja i relevantnim metabolitima		
8.8.1.	Dodatacne toksikokinetičke studije i studije metabolizma na sisarima Dodatne studije mogu biti potrebne na osnovu ishoda toksikokinetičkih studija i studija metabolizma koje su sprovedene na pacovima. Te dodatne studije potrebne su ako: <ul style="list-style-type: none"> - postoji dokaz da metabolizam pacova nije relevantan za izloženost ljudi - nije moguće sprovesti extrapolaciju s jednog puta ulaska na drugi, s oralne izloženosti na dermalnu/inhalacionu izloženost Ako se smatra prikladnim dobijanje podataka o dermalnoj apsorpciji, procjena se nastavlja koristeći graduisani pristup za procjenu dermalne apsorpcije	DSP	
8.9.	Toksičnost kod ponovljenih doza Potreban je samo jedan put prenosa, a oralni put je preferirani put. Ipak, u nekim slučajevima je potrebno evaluirati više od jednog puta izloženosti. Za evaluaciju bezbjednosti potrošača u odnosu na aktivne supstance koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti toksikološke studije oralnim putem Testiranje dermalnog puta unosa razmatra se: <ul style="list-style-type: none"> - ako je vjerovatno da će doći do kontakta s kožom tokom proizvodnje i/ili upotrebne, i - ako je udisanje supstance malo vjerovatno, i - ako je zadovoljen jedan od sljedećih uslova: <ul style="list-style-type: none"> a) u dermalnom testu akutne toksičnosti uočena je manja doza toksičnosti nego u oralnom testu toksičnosti, ili b) informacije ili podaci iz testiranja ukazuju da je apsorpcija putem kože uporediva ili veća od oralne apsorpcije, ili c) dermalna toksičnost prepoznata je kod strukturno povezanih supstanci i posmatra se pri manjim dozama nego u oralnim testovima toksičnosti, ili je dermalna apsorpcija uporediva ili veća od oralne apsorpcije Testiranje inhalacijom razmatra se ako: <ul style="list-style-type: none"> - izloženost ljudi putem inhalacije vjerovatno uzima u obzir napon pare supstance(isparljive supstance i gasovi imaju napon pare $> 1 \times 10^{-2}$ Pa pri 20 °C), i/ili - postoji mogućnost izloženosti aerosolima, česticama ili kapljicama, koje je moguće udahnuti (MMAD < 50 mikrometara) 		Studiju toksičnosti kod ponovljenih doza (28 ili 90 dana) ne sprovoditi: <ul style="list-style-type: none"> - ako se supstanca odmah raspada i ako postoji dovoljno podataka o proizvodima razgradnje u vezi sa sistemskim i lokalnim efektima, i ako se ne očekuju sinergijski efekti, ili - ako se može isključiti relevantna izloženost ljudi Kako bi se smanjilo testiranje koje se sprovodi na kičmenjacima, a posebno potreba za pojedinačnim studijama, izrada studija toksičnosti s ponovljenim dozama uzima u obzir mogućnost istraživanja nekoliko tačaka unutar okvira jedne studije.
8.9.1.	Studija kratkotrajne toksičnosti pri ponovljenim dozama (28 dana), preferirana vrsta je glodar		Studiju kratkotrajne toksičnosti pri ponovljenim dozama (28 dana) ne sprovoditi ako: je dostupna pouzdana studija subhronične toksičnosti (90

		dana), pod uslovom da su korišćene najprikladnije vrste, doze, rastvor i put unosa, učestalost i trajanje izloženosti ljudi ukazuju da je prikladna dugotrajna studija i zadovoljen je jedan od sljedećih uslova: a) ostali dostupni podaci ukazuju da bi supstanca mogla imati opasna svojstva koja se ne mogu otkriti studijom kratkotrajne toksičnosti, ili odgovarajuće pripremljene toksikokinetičke studije pokazuju akumulaciju supersanci ili metabolita u određenim tkivima ili organima, koje ne bi bile otkrivene u studiji kratkotrajne toksičnosti, ali bi dovele do negativnih efekata nakon dugotrajne izloženosti
8.9.2.	Studija subhronične toksičnosti pri ponovljenim dozama (90 dana), preferirana vrsta je glodar	Studiju subhronične toksičnosti (90 dana) ne sprovoditi: - ako je dostupna pouzdana studija kratkotrajne toksičnosti (28 dana), koja pokazuje ozbiljne efekte toksičnosti u skladu s kriterijumima za klasifikaciju supstanci kao H372 i H373, za koju posmatrani NOAEL-28 dana, uz primjenu odgovarajućeg faktora nesigurnosti, omogućava ekstrapolaciju prema NOAEL-90 dana za isti put izloženosti, i - ako je dostupna pouzdana studija hronične toksičnosti, pod uslovom da su korišćene najprikladnije vrste i put unosa, ili - ako supstanca nije reaktivna, rastvorljiva, bioakumulativna, nije je moguće inhalirati, i ne postoji dokaz apsorpcije ni dokaz toksičnosti u „ograničenom testu“ od 28 dana, posebno ako je takav uzorak povezan s ograničenom izloženošću ljudi
8.9.3.	Dugotrajna toksičnost pri ponovljenim dozama (≥ 12 mjeseci)	Studiju o dugotrajanjoj toksičnosti (≥ 12 mjeseci) ne sprovoditi: - ako se dugotrajna izloženost može isključiti i ako u 90-dnevnoj studiji nisu vidljivi efekti pri ograničenim dozama - ako je sprovedena kombinovana studija dugotrajne toksičnosti s ponovljenim dozama/studija karcinogenosti (8.11.1.)
8.9.4.	Dodatne studije s ponovljenim dozama Dodatne studije s ponovljenim dozama uključuju i testiranje na drugim vrstama (neglodarima), studije dužeg trajanja ili studije s drugim načinom unosa, sprovode se u slučajevima: - kada nisu dostavljeni drugi podaci o toksičnosti za druge vrste ne-glodara, ili - kada nije moguće utvrditi dozu bez vidljivih štetnih efekata (NOAEL) u 28-dnevnoj ili 90-dnevnoj studiji, osim ako je razlog to što nisu uočeni nikakvi efekti pri ograničenim dozama, ili - supstance koje imaju pozitivne strukturne elemente za efekte za koje su glodari	ADS

	<ul style="list-style-type: none"> - ili miševi neprikladni ili neosjetljivi modeli, ili - posebno zabrinjavajuće toksičnosti (npr. ozbiljni/teški efekti), ili - znakova efekata za koji nisu dostupni odgovarajući podaci za utvrđivanje toksikoloških karakteristika i/ili karakteristika rizika. U takvim slučajevima treba sprovesti specifične toksikološke studije koje su namijenjene istraživanju takvih efekata (npr. imunotoksičnost, neurotoksičnost, hormonalna aktivnost), ili - zabrinutosti zbog lokalnih efekata za koje nije moguće sprovesti karakterizaciju rizika ekstrapolacijom s jednog puta unosa na drugi, ili - posebne zabrinutosti zbog izloženosti (npr. korišćenje u biocidnim proizvodima, koje vodi do nivoa izloženosti koje su blizu toksikološki relevantnih doza), ili - da efekti, vidljivi u supstancama čija je molekularna struktura jasno povezana s ispitivanom supstancom, nisu otkriveni u 28-dnevnoj ili 90-dnevnoj studiji, ili - da je put unosa koji se koristio u početnoj studiji s ponovljenim dozama bio neprikladan u odnosu na očekivani put izloženosti ljudi, te nije moguće izvršiti ekstrapolaciju s jednog puta unosa na drugi. 	
8.10.	<p>Reprodukтивna toksičnost</p> <p>Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa</p>	<p>Studije ne sprovoditi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ako se zna da je supstanca genotoksično karcinogena i primijenjene su odgovarajuće mjere upravljanja rizikom, uključujući i mjere vezane za reproduktivnu toksičnost, ili - ako se zna da je supstanca mutagena za matične ćelije i primijenjene su odgovarajuće mjere upravljanja rizikom, uključujući i mjere vezane za reproduktivnu toksičnost, ili - ako je supstanca niske toksikološke aktivnosti (u nijednom dostupnom testiranju nije pronađen dokaz toksičnosti, pod uslovom da su podaci dovoljno sveobuhvatni i informativni), iz toksikinetičkih podataka može se dokazati da ne dolazi do sistemске apsorpcije kroz relevantne puteve izloženosti (npr. koncentracije u plazmi/krvi su ispod utvrđene granice koristeći osjetljivu metodu, a u urinu, žuči ili izdahnutom vazduhu nema supstance i njenih metabolita), a uzorak korišćenja ukazuje da nema izloženosti ljudi, ili da ta izloženost nije značajna - ako se zna da supstanca ima štetan efekat na plodnost, i ispunjava kriterijume za klasifikaciju kao reproduktivno toksično Kat 1A ili 1B: Može štetno djelovati na plodnost (H360F), a dostupni podaci su za grubu procjenu rizika, onda nije potrebno dodatno testiranje za plodnost. Ipak, treba razmotriti testiranje razvojne toksičnosti - ako se zna da supstanca uzrokuje razvojnu toksičnost, i ispunjava kriterijume za klasifikaciju kao reproduktivno toksično Kat 1A ili 1B: Može naškoditi nerodenom dijetetu (H360D), a dostupni podaci su za grubu procjenu rizika, onda nije potrebno dodatno testiranje na razvojnu toksičnost. Ipak, treba razmotriti testiranje efekata na plodnost
8.10.1.	<p>Studija prenatalne razvojne toksičnosti, preferirana vrsta je zec; preferirani put unosa je oralni.</p> <p>Studija se početno sprovodi na jednoj vrsti</p>	

8.10.2.	Studija reproduktivne toksičnosti na dvije generacije, glodari, preferirani put unosa je oralni. Ako se koristi drugi test reproduktivne toksičnosti, potrebno je dostaviti objašnjenje. Proširena studija reproduktivne toksičnosti na jednoj generaciji, usvojena na nivou OECD-a, razmatra se kao alternativni pristup multi-generacijskoj studiji		
8.10.3.	Dalja studija prenatalne razvojne toksičnosti. Odluka o potrebi sprovodenja dodatnih studija na drugoj vrsti ili studija o mehanizmu djelovanja treba da se bazira na ishodu prvog testa (8.10.1) i svim drugim relevantnim podacima (posebno studijama o reproduktivnoj toksičnosti kod glodara). Preferirana vrsta je glodar, oralni put unosa	ADS	
8.11.	Karcinogenost Vidjeti 8.11.1 za nove zahtjeve za studije		Studija o karcinogenosti ne sprovodi se: - ako je supstanca klasifikovana kao mutagena kategorije 1A ili 1B. Pretpostavka je da postoji vjerovatnoća genotoksičnog mehanizma za karcinogenost. U tim slučajevima, test karcinogenosti nije potreban.
8.11.1.	Kombinovana studija karcinogenosti i dugotrajne toksičnosti uz ponovljene doze Glodar, preferirani put unosa je oralni. Ako se predlaže neki drugi put unosa, potrebno je dostaviti objašnjenje. Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa		
8.11.2.	Testiranje karcinogenosti na drugoj vrsti - Druga studija karcinogenosti se sprovodi koristeći miševe kao testiranu vrstu - Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa		
8.12.	Relevantni zdravstveni podaci, posmatranja i liječenje Ako podaci nisu dostupni, potrebno je dostaviti objašnjenje		
8.12.1.	Podaci o zdravstvenom nadzoru radnika u proizvodnom pogonu		
8.12.2.	Direktna započanja, npr. klinički slučajevi, slučajevi trovanja		
8.12.3.	Zdravstveni kartoni, iz industrijskih i svih drugih dostupnih izvora		
8.12.4.	Epidemiološke studije na opštoj populaciji		
8.12.5.	Dijagnoze trovanja, uključujući i specifične znakove trovanja i kliničke testove		
8.12.6.	Napomene o preosjetljivosti/alergenosti		
8.12.7.	Poseban postupak u slučaju udesa ili trovanja: mjere prve pomoći, protivotrovi i liječenje, ako je poznato		
8.12.8.	Prognoze nakon trovanja		
8.13.	Dodatne studije Dodatni podaci koji se mogu tražiti u zavisnosti od karakteristika i namijeni korišćenja aktivnih supstanci Dostupni podaci dobijeni novim metodama i modelima, uključujući procjenu rizika toksičnosti na osnovu puta unosa, in vitro i „omske“ (genomske, proteomske, metabolomske itd.) studije, sistemsku biologiju, kompjuterska toksikologija, bioinformatiku i pretraživanje s visokim protokom, dostavljaju se u isto vrijeme	ADS	
8.13.1.	Fototoksičnost	ADS	
8.13.2.	Neurotoksičnost, uključujući razvojnu neurotoksičnost - preferirana vrsta za testiranje je glodar, osim ako se dokaže da je druga vrsta prikladnija - za neurotoksične testove, preferirana vrsta je kokoška - ako je uočeno djelovanje antikolinesteraze, razmotriti mogućnost testiranja reakcije na reaktivaciona sredstva Ako je aktivna supstanca organofosforno jedinjenje ili ako postoji nekakav dokaz, npr. poznavanje mehanizma djelovanja ili rezultat studije s ponovljenim dozama, da aktivna supstanca može imati neurotoksična ili razvojna neurotoksična svojstva, tada će se zatražiti dodatni podaci ili posebne studije. Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa	ADS	
8.13.3.	Endokrina disruptija Ako postoji dokaz dobijen studijom in vitro, studijom s ponovljenim dozama ili studijom reproduktivne toksičnosti, da bi aktivna supstanca mogla imati svojstva endokrine disruptije, tada će se zatražiti dodatni podaci ili posebne studije, radi: - pojašnjenja načina/mehanizma djelovanja - dostavljanja zadovoljavajućih dokaza za relevantne štetne efekte Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa	ADS	
8.13.4.	Imunotoksičnost uključujući i razvojnu imunotoksičnost Ako postoji dokaz dobijen studijom o osjetljivosti kože, studijom s ponovljenim dozama ili studijom reproduktivne toksičnosti, da bi aktivna supstanca mogla imati imunotoksična svojstva, tada će se zatražiti dodatni podaci ili posebne studije, radi: - pojašnjenja načina/mehanizma djelovanja	ADS	

- dostavljanja zadovoljavajućih dokaza za relevantne štetne efekte na ljude Za ocjenu bezbjednosti potrošača kad se radi o aktivnim supstancama koje mogu završiti u hrani ili hrani za životinje, potrebno je sprovesti studije toksičnosti oralnim putem unosa		
8.13.5. Podaci o mehanizmu djelovanja – sve studije potrebne za pojašnjenje efekata navedenih u studijama toksičnosti	ADS	
8.14. Studije koje se odnose na izloženost ljudi aktivnoj supstanci	ADS	
8.15. Toksični efekti na stoku i kućne ljubimce	ADS	
8.16. Hrana i hrana za životinje uključujući i onu za životinje od kojih se dobija hrana i njihove proizvode (mljeko, jaja i med) Dodatni podaci vezani za izloženost ljudi aktivnoj supstanci sadržanoj u biocidnim proizvodima	ADS	
8.16.1. Predložene prihvatljive nivoe ostataka, tj. maksimalni nivo ostataka (MRL) i objašnjenje njihove prihvatljivosti	ADS	
8.16.2. Ponašanje ostataka aktivne supstance na obradenoj ili kontaminiranoj hrani ili hrani za životinje, uključujući i dinamiku razgradnje Gdje je relevantno, treba dostaviti definicije ostataka. Takođe je važno uporediti ostatke pronađene u studijama toksičnosti s ostacima koji nastaju u životinjama od kojih se dobija hrana i njihovim proizvodima, kao i u hrani i hrani za životinje	ADS	
8.16.3. Ukupni materijalni balans za aktivnu supstancu Dovoljno podataka o ostacima iz nadziranih eksperimenata na životinjama od kojih se dobija hrana i njihovim proizvodima, kao i hrani i hrani za životinje, kako bi se dokazalo da ostaci koji nastaju zbog predložene upotrebe, neće ugroziti zdravlje ljudi ili životinja	ADS	
8.16.4. Procjena potencijalne ili stvarne izloženosti ljudi aktivnoj supstanci i ostacima kroz hrana i na druge načine	ADS	
8.16.5. Ako ostaci aktivne supstance nastaju u ili na hrani za životinje, u značajnom vremenskom periodu ili su nađeni u hrani životinjskog porijekla nakon primjene na ili oko životinja od kojih se dobija hrana (npr. direktna primjena na životinje ili indirektna primjena u štalamu za životinje), tada je potrebno na stoci sprovesti studije o hrani za životinje i metabolizmu, kako bi se omogućila procjena ostataka u hrani životinjskog porijekla	ADS	
8.16.6. Efekti industrijske obrade i/ili domaće pripreme na vrstu i opseg ostataka aktivne supstance	ADS	
8.16.7. Svi ostali dostupni relevantni podaci Možda je primjenjivo uključiti i podatke o migracijama u hrani, posebno u slučaju primjene na materijalima koji dolaze u neposredan dodir s hransom	ADS	
8.16.8. Rezime i ocjena podataka iz 8.16.1. do 8.16.8. Važno je utvrditi da su metaboliti koji su pronađeni u hrani (životinjskog ili biljnog porijekla) isti kao oni testirani studijima toksičnosti. U suprotnom, vrijednosti za procjenu rizika (npr. ADI) nisu za pronađene ostatke.	ADS	
8.17. Ako će se aktivna supstanca koristiti u proizvodima kojima se tretiraju biljke, uključujući i proizvode protiv algi, tada se sprovode testovi za procjenu toksičnog efekta metabolita iz tretiranih biljaka, ako ih ima i ako se oni razlikuju od onih identifikovanih kod životinja	ADS	
8.18. Rezime toksikoloških studija na sisarima Dostaviti ukupnu ocjenu i zaključak u vezi svih toksikoloških podataka, i sve druge informacije vezane uz aktivne supstance, uključujući NOAEL		
9. EKOTOKSIKOLOŠKE STUDIJE		
9.1. Toksičnost za vodene organizme		
9.1.1. Testiranje kratkotrajne toksičnosti na ribama Ako se traže podaci o kratkotrajnoj toksičnosti za ribe, potrebno je primijeniti pristup praga (postupna strategija)		Studija se ne sprovodi: - ako su dostupni podaci iz dugotrajne studije toksičnosti za vodene organizme na ribama
9.1.2. Testiranje kratkotrajne toksičnosti na vodenim kičmenjacima		
9.1.2.1. <i>Daphnia magna</i>		
9.1.2.2. Ostale vrste	ADS	
9.1.3. Studija inhibicije rasta na algama		
9.1.3.1. Efekti na stepen rasta zelenih algi		
9.1.3.2. Efekti na stepen rasta cijanobakterija ili diatomu		
9.1.4. Biokoncentracija		
9.1.4.1. Metode procjene		
9.1.4.2. Eksperimentalno određivanje		Eksperimentalno određivanje se ne sprovodi: - ako je moguće dokazati, na osnovu fizičko-hemijskih svojstava (npr. log Kow < 3) ili drugih dokaza, da supstancia ima nizak potencijal za biokoncentraciju
9.1.5. Inhibicija mikrobiološke aktivnosti Studiju		
9.1.6. Dalje studije toksičnosti na vodenim organizmima Ako rezultati ekotoksikoloških studija, studija o budućnosti i ponašanju i/ili namjeni korišćenja aktivne supstance, ukazuju na rizik za vodenu životnu sredinu, ili se očekuje dugotrajna izloženost, tada se sprovodi jedan ili više testova opisanih u ovom Prilogu	ADS	
9.1.6.1. Testiranje dugotrajne toksičnosti na ribama (a) Test na ribama u ranoj fazi života (FELS)	ADS	

	(b) Test kratkotrajne toksičnosti na ribljim embrionima i ribljoj mlađi (c) Testiranje rasta mlađih riba (d) Test na čitavom životnom ciklusu ribe		
9.1.6.2.	Testiranje dugotrajne toksičnosti na beskičmenjacima (a) Studija rasta i reprodukcije vodene buve (<i>Daphnia</i>) (b) Reprodukcija i rast drugih vrsta (npr. <i>Mysis</i>) (c) Nastajanje i razvoj drugih vrsta (npr. <i>Chironomus</i>)	ADS	
9.1.7.	Bioakumulacija u odgovarajućim vodenim vrstama	ADS	
9.1.8.	Efekti na bilo koje druge specifične, organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi (flora i fauna), za koje se vjeruje da su ugroženi	ADS	
9.1.9.	Studije na organizmima koji žive u sedimentima	ADS	
9.1.10.	Efekti na vodene makrofite	ADS	
9.2.	Toksičnost za kopnene organizme, početni testovi	ADS	
9.2.1.	Efekti na mikroorganizme u zemljištu	ADS	
9.2.2.	Efekti na glisti ili druge beskičmenjake koji ne pripadaju ciljnoj grupi koji borave u zemljištu		
9.2.3.	Akutna toksičnost za biljke		
9.3.	Dugotrajni testovi na kopnenim organizmima	ADS	
9.3.1.	Reprodukciona studija s glistama ili drugim beskičmenjacima koji ne pripadaju ciljnoj grupi koji borave u zemljištu	ADS	Za tačku 9.4.3., studiju ne treba sprovoditi - ako studija toksičnosti hrane pokaže da je LC ₅₀ iznad 2 000 mg/kg
9.4.	Efekti na ptice		
9.4.1.	Akutna oralna toksičnost		
9.4.2.	Kratkotrajna toksičnost – osmodnevna studija hrane na barem jednoj vrsti (osim pilića, pataka i gusaka)		
9.4.3.	Efekti na reprodukciju	ADS	
9.5.	Efekti na zglavkare		
9.5.1.	Efekti na pčele		
9.5.2.	Ostali kopneni zglavkari koji ne pripadaju ciljnoj grupi, npr. predatori		
9.6.	Biokoncentracija, kopnena	ADS	
9.7.	Bioakumulacija, kopnena	ADS	
9.8.	Efekti na druge nevodene organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi	ADS	
9.9.	Efekti na sisare	ADS	Podaci su izvedeni iz toksikološke ocjene sisara. Izvještava se o najosjetljivijoj relevantnoj dugotrajnoj toksikološkoj krajnjoj tački (NOAEL) za sisare, izraženoj kao mg ispitna smješa/kg bw/dnevno
9.9.1.	Akutna oralna toksičnost		
9.9.2.	Kratkotrajna toksičnost		
9.9.3.	Dugotrajna toksičnost		
9.9.4.	Efekti na reprodukciju		
9.10.	Identifikacija endokrine aktivnosti	DSP	
10.	SUDBINA I PONAŠANJE U ŽIVOTNOJ SREDINI		
10.1.	Sudbina i ponašanje u vodi i sedimentu		
10.1.1.	Razgradnja, početne studije		
	Ako procjena upućuje na potrebu za daljim istraživanjem razgradnje supstanci njenih produkata razgradnje, ili ako aktivna supstanca ima nisku ili nikavu abiotičnu razgradnju, potrebni su testovi opisani u 10.1.3. i 10.3.2. i, gdje je primjenjivo, u 10.4. Izbor odgovarajućeg testa zavisi od rezultata početne procjene		
10.1.1.1.	Abiotička		
(a)	Hidroliza kao funkcija pH i identifikacija produkata razgradnje - Identifikacija produkata razgradnje potrebna je kada su produkti razgradnje u bilo kojem uzorkovanju prisutni $\geq 10\%$		
(b)	Fototransformacija u vodi, uključujući identifikaciju produkata transformacije		
10.1.1.2.	Biotička		
(a)	Brza biorazgradivost		
(b)	Inherentna biorazgradivost (gdje je primjenjivo)		
10.1.2.	Adsorpcija/desorpcija		
10.1.3.	Brzina i put razgradnje, uključujući identifikaciju metabolita i produkata razgradnje		
10.1.3.1.	Biološko prečišćavanje otpadnih voda		
(a)	Aerobna biorazgradnja	ADS	
(b)	Anaerobna biorazgradnja	ADS	
(c)	STP simulacioni test	ADS	
10.1.3.2.	Biorazgradnja u slatkoj vodi		
(a)	Studija aerobne razgradnje u vodi	ADS	
(b)	Test razgradnje u vodi/sedimentu	ADS	
10.1.3.3.	Biorazgradnja u morskoj vodi	ADS	
10.1.3.4.	Biorazgradnja tokom skladištenja đubriva	ADS	
10.1.4.	Adsorpcija i desorpcija u vodi/sistemima vodnih sedimenata i, gdje je relevantno, adsorpcija i desorpcija metabolita i produkata razgradnje	ADS	
10.1.5.	Terenska studija o akumulaciji u sedimentu	ADS	
10.1.6.	Neorganske supstance: podaci o sudbini i ponašanju u vodi	ADS	
10.2.	Sudbina i ponašanje u zemljištu	ADS	
10.2.1.	Laboratorijska studija o brzini i putu razgradnje, uključujući identifikaciju procesa i svih metabolita i produkata razgradnje u jednoj vrsti zemljišta (osim ako se radi o putu koji zavisi od pH) pod odgovarajućim uslovima Laboratorijske studije o brzini razgradnje u tri dodatne vrste zemljišta	ADS	
10.2.2.	Terenske studije, dvije vrste zemljišta	ADS	
10.2.3.	Studije akumulacije u zemljištu	ADS	

10.2.4.	Adsorpcija i desorpcija u najmanje tri vrste zemljišta i, gdje je relevantno, adsorpcija i desorpcija metabolita i produkata razgradnje	ADS	
10.2.5.	Dalje studije o sorpciji		
10.2.6.	Mobilnost u najmanje tri vrste zemljišta i, gdje je relevantno, mobilnost metabolita i produkata razgradnje	ADS	
10.2.6.1.	Studije ispiranja u koloni		
10.2.6.2.	Lizimetrijske studije		
10.2.6.3.	Terenske studije ispiranja		
10.2.7.	Opseg i svojstva vezanih ostataka Preporučuje se da se utvrđivanje i svojstva vezanih ostataka kombinuju sa studijom simulacije zemljišta	ADS	
10.2.8.	Ostale studije razgradnje u zemljištu	ADS	
10.2.9.	Neorganske supstance: podaci o sudbini i ponašanju u zemljištu		
10.3.	Sudbina i ponašanje u vazduhu		
10.3.1.	Fototransformacija u vazduhu (metoda procjene) Identifikacija produkata transformacije		
10.3.2.	Sudbina i ponašanje u vazduhu, dalje studije	ADS	
10.4.	Dodatne studije o sudbini i ponašanju u životnoj sredini	ADS	
10.5.	Definicija ostataka	ADS	
10.5.1.	Definicija ostataka za procjenu rizika		
10.5.2.	Definicija ostataka za potrebe praćenja		
10.6.	Podaci o praćenju	ADS	
10.6.1.	Identifikacija svih produkata razgradnje (> 10 %) mora se nalaziti u studijama o razgradnji u zemljištu, vodi i sedimentima		
11.	MJERE POTREBNE ZA ZAŠTITU LJUDI, ŽIVOTINJA I ŽIVOTNE SREDINE		
11.1.	Preporučene metode i mjere opreza vezane uz rukovanje, korišćenje, skladištenje, prevoz ili požar		
11.2.	U slučaju požara, vrsta reakcionih produkata, gasova koji nastaju sagorijevanjem itd.		
11.3.	Hitne mjere u slučaju udesa		
11.4.	Mogućnost uništenja ili dekontaminacije nakon ispuštanja u ili na: (a) vazduh (b) vodu, uključujući pitku vodu (c) zemljište		
11.5.	Postupci za zbrinjavanje otpada s aktivnom supstancom, za industrijske ili profesionalne korisnike		
11.6.	Mogućnost ponovnog korišćenja ili recikliranja		
11.7.	Mogućnost neutralizacije efekata		
11.8.	Uslovi za kontrolisano ispuštanje, uključujući kvalitet procjedne vode na ispustu		
11.9.	Uslovi za kontrolisano spaljivanje		
11.10.	Identifikacija svih supstanci definisanih propisima kojima se uređuje zaštita podzemnih voda od zagadivanja izazvanog određenim opasnim supstancama, zaštita podzemnih voda od zagadenja i pogoršanja stanja, standardi kvaliteta životne sredine u području vodne politike		
12.	KLASIFIKACIJU, OZNAČAVANJE I PAKOVANJE		
12.1.	Navesti klasifikaciju i označavanje koje već postoji		
12.2.	Klasifikaciju s obzirom na opasnost supstance Dodatno, navesti razloge zbog kojih nije navedena klasifikacija za određenu tačku		
12.2.1.	Klasifikacija s obzirom na opasnost		
12.2.2.	Piktogram opasnosti		
12.2.3.	Oznaka opasnosti		
12.2.4.	Oznaka upozorenja		
12.2.5.	Oznake obavještenja, uključujući sprečavanje, skladištenje i odlaganje		
12.3.	Specifične granične koncentracije, gdje je primjenjivo		
13.	REZIME I PROCJENA⁴ Ključne podatke dobijene na osnovu tačaka u svakom pododjeljku (2-12) treba sažeti, ocijeniti i izraditi nacrt procjene rizika		

⁴ U rezimeu podnositelac zahtjeva dostavlja Izjavu proizvođača da je tehnički dosije istovjetan onom na osnovu kojeg je Evropska agencija za hemikalije odobrila aktivnu supstancu i snosi troškove rada Komisije za procjenu biocida na osnovu tehničkog dosjea.

PRILOG 3

Tehnički dosije za biocid koji kao aktivnu supstancu sadrži mikroorganizam (uključujući viruse ili gljive)

Podaci koji se traže	Svi podaci su osnovna grupa podataka (CDS) osim ako su označeni kao dodatna grupa podataka (ADS)	Posebna pravila za prilagođavanje iz standardnih podataka, vodeći računa o pojedinim zahtjevima za podacima koji mogu zahtijevati testiranje na kičmenjacima
1. PODNOSILAC ZAHTJEVA		
1.1. Naziv i adresa		
1.2. Kontakt osoba		
1.3. Proizvodač (naziv, adresa i lokacija proizvodnog pogona)		
2. IDENTITET MIKROORGANIZMA		
2.1. Zajednički naziv mikroorganizma (uključujući i alternativne i ranije važeće nazine)		
2.2. Taksonomski naziv i soj		
2.3. Referentni broj zbirke i kulture gde je kultura deponovana		
2.4. Metode, postupci i mjere koji se koriste za utvrđivanje prisutnosti i identiteta mikroorganizma		
2.5. Specifikacija aktivnog sastojka na tehničkom nivou		
2.6. Metoda proizvodnje i kontrole kvaliteta		
2.7. Sadržaj mikroorganizma		
2.8. Identitet i sadržaj nečistoća, aditiva, kontaminacije drugim mikroorganizmima		
2.9. Analitički profil serija		
3. BIOLOŠKA SVOJSTVA MIKROORGANIZAMA		
3.1. Opšti podaci o mikroorganizmima		
3.1.1. Istorija pozadina		
3.1.2. Istorija upotreba		
3.1.3. Porijeklo, pojavljivanje u prirodi i geografska rasprostranjenost		
3.2. Razvojne faze/životni ciklus mikroorganizma		
3.3. Povezanost s poznatim biljnim ili životinjskim ili ljudskim patogenima		
3.4. Genetska stabilnost i efekti koji na nju utiču		
3.5. Podaci o proizvodnji metabolita (posebno toksina)		
3.6. Proizvodnja i otpornost na antibiotike ili druge antimikrobne agente		
3.7. Otpornost na životnu sredinu		
3.8. Dodatni podaci o mikroorganizmu		
4. METODE OTKRIVANJA I IDENTIFIKACIJE		
4.1. Analitičke metode za analize mikroorganizama kako su proizvedeni		
4.2. Metode za utvrđivanje i određivanje količine ostataka (aktivnih ili neaktivnih), za potrebe praćenja		
5. EFIKASNOST PROTIV CILJNOG ORGANIZMA		
5.1. Funkcija i način kontrole, npr. privlačenje, ubijanje, inhibicija		
5.2. Zaraznost, širenje i sposobnost kolonizacije		
5.3. Kontrolisani reprezentativni organizam/organizmi i produkti, organizmi ili predmeti koje treba zaštiti		
5.4. Efekti na reprezentativni ciljni organizam/organizme Efekti na materijale, supstance i proizvode		
5.5. Koncentracija pri kojoj će vjerovatno biti upotrijeljeni mikroorganizmi		
5.6. Način djelovanja (uključujući i vremenski raspon)		
5.7. Podaci o efikasnosti		
5.8. Sva poznata ograničenja efikasnosti		
5.8.1. Podaci o nastanku ili mogućnosti nastanka otpornosti ciljnih organizama i odgovarajuće protivmjere		
5.8.2. Zapažanje o neželjenim ili nemanjernim nuspojavama		
5.8.3. Raspon specifičnosti za domaćina i efekat na druge vrste osim ciljnih organizama		
5.9. Metode sprječavanja gubitka virulencije početnog izvora mikroorganizma		
6. PREDVIĐENA PRIMJENA I IZLOŽENOST		
6.1. Predviđeno područje/područja primjene		
6.2. Vrsta/vrste proizvoda		
6.3. Detaljan opis načina primjene		
6.4. Kategorije korisnika za koje je potrebno odobriti mikroorganizme		
6.5. Podaci o izloženosti, gdje je primjereno		
6.5.1. Podaci o izloženosti ljudi, povezani s predvidenim primjenama i odlaganjem aktivne supstance		
6.5.2. Podaci o izloženosti životne sredine, povezani s predvidenim primjenama i odlaganjem aktivne supstance		
6.5.3. Podaci o izloženosti životinja od kojih se dobija hrana i hrana za životinje, povezani s predvidenim primjenama i odlaganjem aktivne supstance		
7. EFEKAT NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTINJA		Traženi podaci iz ovog dijela mogu se prilagoditi, u skladu sa specifikacijama iz Priloga 2

7.1. Osnovni podaci		
7.1.1. Medicinski podaci		
7.1.2. Zdravstveni nadzor radnika u proizvodnom pogonu		
7.1.3. Zapažanja nastanka preosjetljivosti/alergijske reakcije		
7.1.4. Direktna zapažanja, npr. klinički slučajevi Patogenost i zaraznost za ljudi i ostale sisare u uslovima imunosupresije		
7.2. Osnovne studije		
7.2.1. Preosjetljivost		
7.2.2. Akutna toksičnost, patogenost i zaraznost		
7.2.2.1. Akutna oralna toksičnost, patogenost i zaraznost		
7.2.2.2. Akutna inhalaciona toksičnost, patogenost i zaraznost	ADS	
7.2.2.3. Intraperitonealna/subkutana pojedinačna doza	ADS	
7.2.3. In vitro testiranje genotoksičnosti		
7.2.4. Istraživanje na kulturi ćelija		
7.2.5. Podaci o kratkotrajnoj toksičnosti i patogenosti	ADS	
7.2.5.1. Efekat na zdravlje nakon ponavljane inhalacione izloženosti	ADS	
7.2.6. Predloženo liječenje: mjere prve pomoći, liječenje		
7.3. Posebne studije toksičnosti, patogenosti i zaraznosti	ADS	
7.4. Genotoksičnost – in vivo studije na somatskim ćelijama	ADS	
7.5. Genotoksičnost – in vivo studije na matičnim ćelijama	ADS	
7.6. Rezime istraživanja toksičnosti na sisarima, patogenosti i zaraznosti i opšta ocjena		
7.7. Ostaci u ili na tretiranim proizvodima, hrani i hrani za životinje	ADS	
7.7.1. Perzistencija i vjerovatnočna umnožavanja u ili na tretiranim materijalima, hrani ili hrani za životinje	ADS	
7.7.2. Potrebne dalje informacije	ADS	
7.7.2.1. Neaktivni ostaci	ADS	
7.7.2.2. Aktivni ostaci	ADS	
7.8. Rezime i ocjena ostataka u ili na tretiranim proizvodima, hrani i hrani za životinje	ADS	
8. EFEKTI NA ORGANIZME KOJI NE PRIPADAJU CILJNOJ GRUPI		Traženi podaci iz ovog dijela mogu se prilagoditi prema potrebi, u skladu sa specifikacijama iz Priloga 2
8.1. Efekti na vodene organizme		
8.1.1. Efekti na ribe		
8.1.2. Efekti na slatkovodne beskičmenjake		
8.1.3. Efekti na rast algi		
8.1.4. Efekti na biljke osim algi	ADS	
8.2. Efekti na gliste		
8.3. Efekti na mikroorganizme u zemljištu		
8.4. Efekti na ptice		
8.5. Efekti na pčele		
8.6. Efekti na zglavkare osim pčela		
8.7. Dalja istraživanja	ADS	
8.7.1. Kopnene biljke	ADS	
8.7.2. Sisari	ADS	
8.7.3. Ostale relevantne vrste i procesi	ADS	
8.8. Rezime i ocjena efekata na organizme koji ne pripadaju ciljnoj grupi		
9. SUDBINA I PONAŠANJE U ŽIVOTNOJ SREDINI		
9.1. Perzistencija i umnožavanje	Zemljište	
9.1.1.		
9.1.2. Voda		
9.1.3. Vazduh		
9.1.4. Pokretljivost		
9.1.5. Rezime i ocjena sudsbine i ponašanja u životnoj sredini		
10. MJERE ZA ZAŠTITU LJUDI, ŽIVOTINJA I ŽIVOTNE SREDINE		
10.1. Preporučene metode i mjere predostrožnosti pri rukovanju, skladištenju, transportu ili požaru		
10.2. Mjere u slučaju udesa		
10.3. Postupci za uništavanje ili dekontaminaciju		
10.4. Postupci za zbrinjavanje otpada		
10.5. Plan nadzora koji će se koristiti za aktivne mikroorganizme uključujući rukovanje, skladištenje, transport i korišćenje		
11. KLASIFIKACIJU, OZNAČAVANJE I PAKOVANJE MIKROORGANIZAMA		
11.1. Relevantna rizična grupa u skladu sa propisima kojima je uredena zaštita i zdravlje na radu		
12. REZIME I OCJENA ⁵		
Ključne podatke dobijene na osnovu tačaka u svakom pododjeljku (2-12) treba sažeti i ocijeniti i izraditi nacrt procjene rizika		

⁵ U rezimeu podnositelac zahtjeva dostavlja Izjavu proizvođača da je tehnički dosije istovjetan onom na osnovu kojeg je Evropska agencija za hemikalije odobrila aktivnu supstancu koja sadrži mikroorganizam i snosi troškove rada Komisije za procjenu biocida na osnovu tehničkog dosjea.

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 112 -25/94

Podgorica, 20. novembra 2019. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,
Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

Na osnovu člana 7 stav 3 Zakona o građevinskim proizvodima ("Službeni list CG", br. 18/14 i 51/17) Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

**PRAVILNIK
O LISTI USAGLAŠENIH STANDARDA ZA GRAĐEVINSKE PROIZVODE**

Član 1

Lista usaglašenih standarda za građevinske proizvode data je u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 2

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o usaglašenim standardima za građevinske proizvode ("Službeni list CG", broj 60/18).

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 101-4568/4

Podgorica, 6. novembra 2019. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,
Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

PRILOG 1

LISTA USAGLAŠENIH STANDARDA ZA GRAĐEVINSKE PROIZVODE

Referentna oznaka i naziv na crnogorskom jeziku (i referentni dokument)	Referentna oznaka evropskog standarda	Referentna oznaka zamjenjenog standarda	Datum početka primjene standarda kao usaglašeno g standarda	Period istovremene primjene
1	2	3	4	5
MEST EN 1:2009 Peći za loženje uljem sa isparivačkim plamenicima i priključkom na dimnjak	EN 1:1998 EN 1:1998/A1:2007		01/01/2008 01/01/2008	01/01/2009 01/01/2009
MEST EN 40-4:2010 Stubovi za rasvjetu - Dio 4: Zahtjevi za stubove za rasvjetu od armiranog i prednapregnutog MEST EN 40-4:2010/Cor.1:2010	EN 40-4:2005 EN 40-4:2005/AC:2006		01/10/2006 01/01/2007	01/10/2007 01/01/2007
MEST EN 40-5:2009 Stubovi za rasvjetu - Dio 5: Zahtjevi za čelične rasvjetne stubove	EN 40-5:2002		01/02/2003	01/02/2005
MEST EN 40-6:2009 Stubovi za rasvjetu - Dio 6: Zahtjevi za aluminijске rasvjetne stubove	EN 40-6:2002		01/02/2003	01/02/2005
MEST EN 40-7:2009 Stubovi za rasvjetu - Dio 7: Zahtjevi za rasvjetne stubove od vlaknastoarmiranog polimernog kompozita	EN 40-7:2002		01/10/2003	01/10/2004
MEST EN 54-2:2011 Sistemi za detekciju požara i protivpožarni alarmi - Dio 2: Oprema za kontrolu i indikaciju	EN 54-2:1997 EN 54-2:1997/AC:1999 EN 54-2:1997/A1:2006		01/01/2008 01/01/2008 01/01/2008	01/08/2009 01/01/2008 01/08/2009
MEST EN 54-3:2012 Sistemi za detekciju požara i protivpožarni alarmi - Dio 3: Uređaji za alarmiranje - Sirene	EN 54-3:2001 EN 54-3:2001/A1:2002 EN 54-3:2001/A2:2006		01/04/2003 01/04/2003 01/03/2007	01/06/2009 30/06/2005 01/06/2009
MEST EN 54-4:2011 Sistemi za detekciju požara i protivpožarni alarmi - Dio 4: Oprema za napajanje	EN 54-4:1997 EN 54-4:1997/AC:1999 EN 54-4:1997/A1:2002 EN 54-4:1997/A2:2006		01/10/2003 01/06/2005 01/10/2003 01/06/2007	01/08/2009 01/06/2005 01/08/2009 01/08/2009
MEST EN 54-5:2019 Sistemi za detekciju požara i protivpožarni alarmi - Dio 5: Detektori topote - Tačkasti detektori	EN 54-5:2017+A1:2018	MEST EN 54-5:2012 MEST EN 54-5:2012/	20/03/2019	31/08/2022

topote		A1:2012-		
MEST EN 54-7:2019 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 7: Detektori dima - Tačkasti detektori dima koji rade na principu rasipanja svjetlosti, propuštanja svjetlosti ili ionizacije	EN 54-7:2018	MEST EN 54-7:2010 02/03/2019	20/03/2019	31/08/2022
MEST EN 54-10:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 10: Detektori plamena - Tačkasti detektori	EN 54-10:2002 EN 54-10:2002/A1:2005		01/09/2006 01/09/2006	01/09/2008 01/09/2008
MEST EN 54-11:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 11: Kutije protipožarnog alarma sa ručnim aktiviranjem	EN 54-11:2001 EN 54-11:2001/A1:2005		01/09/2006 01/09/2006	01/09/2008 01/09/2008
MEST EN 54-12:2015 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 12: Detektori dima - Linijski detektori koji koriste optički svjetlosni snop	EN 54-12:2015	MEST EN 54-12:2011 EN 54-12:2002	08/04/2016 08/04/2019	
MEST EN 54-16:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 16: Oprema za kontrolu i indikaciju požara glasovnim upozorenjem	EN 54-16:2008		01/01/2009	01/04/2011
MEST EN 54-17:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 17: Izolatori kratkog spoja	EN 54-17:2005		01/10/2006	01/12/2008
MEST EN 54-17:2010/Cor.1:2010	EN 54-17:2005/AC:2007		01/01/2009	01/01/2009
MEST EN 54-18:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 18: Ulazno- izlazni uređaji	EN 54-18:2005		01/10/2006	01/12/2008
MEST EN 54-18:2010/Cor.1:2010	EN 54-18:2005/AC:2007		01/01/2008	01/01/2008
MEST EN 54-20:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 20: Usisni dimni detektori	EN 54-20:2006		01/04/2007	01/07/2009
MEST EN 54-20:2010/Cor.1:2010	EN 54-20:2006/AC:2008		01/08/2009	01/08/2009
MEST EN 54-21:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 21: Oprema za prenošenje alarmnog signala i signala za dojavu greške	EN 54-21:2006		01/03/2007	01/06/2009
MEST EN 54-23:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 23: Uređaji za alarmiranje - Vizuelni alarmni uređaji	EN 54-23:2010		01/12/2010	31/12/2013
MEST EN 54-24:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 24: Komponente alarmnih sistema za glasovno upozorenje - Zvučnici	EN 54-24:2008		01/01/2009	01/04/2011
MEST EN 54-25:2010 Sistemi za detekciju požara i protipožarni alarni - Dio 25: Komponente koje koriste radio vezu	EN 54-25:2008		01/01/2009	01/04/2011
MEST EN 54-25:2010/Cor.1:2012	EN 54-25:2008/AC:2012		01/07/2012	01/07/2012
MEST EN 179:2011 Građevinski okovi - Uređaji za izlaz u slučaju opasnosti sa kvakom ili pritiskom pločom, koji se koriste na izlazima za evakuaciju - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 179:2008	EN 179:1997	01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 197-1:2012 Cement - Dio 1: Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti za običan cement	EN 197-1:2011	EN 197-1:2000 EN 197-4:2004	01/07/2012	01/07/2013
MEST EN 295-1:2014 Keramički cijevni sistemi za odvod i kanalizaciju – Dio 1: Zahtjevi za cijevi, oblikovane komade i cijevne priključke	EN 295-1:2013	EN 295-10:2005	01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 295-4:2014 Keramički cijevni sistemi za odvod i kanalizaciju – Dio 4: Zahtjevi za redukcionе, spojne elemente i fleksibilne priključke	EN 295-4:2013	EN 295-10:2005	01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 295-5:2014 Keramički cijevni sistemi za odvod i kanalizaciju – Dio 5: Zahtjevi za perforirane cijevi i oblikovane komade	EN 295-5:2013	EN 295-10:2005	01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 295-6:2014 Keramički cijevni sistemi za odvod i kanalizaciju – Dio 6: Zahtjevi za komponente revizionih otvora i kontrolnih komora	EN 295-6:2013	EN 295-10:2005	01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 295-7:2014 Keramički cijevni sistemi za odvod i kanalizaciju – Dio 7: Zahtjevi za cijevi i spojeve za podizanje cijevi	EN 295-7:2013	EN 295-10:2005	01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 331:2012 Ručne kuglaste slavine i konusne slavine za zatvaranje za gasne instalacije za zgrade	EN 331:1998		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 331:2012/A1:2012	EN 331:1998/A1:2010		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 413-1:2011 Cement za zidanje - Dio 1: Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 413-1:2011	EN 413-1:2004	01/02/2012	01/02/2013
MEST EN 416-1:2010 Viseće gasne tamnozračeće grjalice sa jednim gorionikom koje se ne koriste u domaćinstvu - Dio 1: Bezbjednost	EN 416-1:2009		01/12/2009	01/12/2010
MEST EN 438-7:2009 Dekorativni višeslojni materijali izrađeni pod visokim pritiskom (HPL) - Pločasti proizvodi na bazi termoreaktivnih smola (uobičajen naziv: laminati) - Dio 7: Kompaktni laminati i HPL kompozitni paneli za unutrašnje i spoljašnje obloge zidova i tavanica	EN 438-7:2005		01/11/2005	01/11/2006
MEST EN 442-1:2015 Radijatori i konvektori - Dio 1: Tehničke specifikacije i zahtjevi	EN 442-1:2014	EN 442-1:1995	13/11/2015	13/11/2016
MEST EN 450-1:2015 Leteći pepeo za beton - Dio 1: Definicije, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 450-1:2012	EN 450-1:2005+A1:2007	01/05/2013	01/05/2014
MEST EN 459-1:2011 Građevinski kreč - Dio 1: Definicije, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 459-1:2010	EN 459-1:2001	01/06/2011	01/06/2012
MEST EN 490:2012 Betonски crijevopi i spojni djelovi za pokrivanje krovova i oblaganje zidova - Specifikacije proizvoda	EN 490:2011	EN 490:2004	01/08/2012	01/08/2012
MEST EN 492:2019 Vlakneno-cementne ploče i spojni djelovi za pokrivanje - Specifikacija proizvoda i metode ispitivanja	EN 492:2012+A2:2018	MEST EN 492:2013 EN 494:2012	20/03/2019 08/04/2017	20/03/2020
MEST EN 494:2016 Vlakneno-cementne profilisane ploče i spojni djelovi za pokrivanje - Specifikacije proizvoda i metode ispitivanja	EN 494:2012+A1:2015	MEST EN 494:2013 EN 494:2012	08/04/2016 08/04/2017	
MEST EN 516:2008 Montažna oprema za pokrivanje krovova - Instalacije za pristup krovu - Stepenice i merdevine	EN 516:2006		01/11/2006	01/11/2007
MEST EN 517:2008	EN 517:2006		01/12/2006	01/12/2007

Montažna oprema za pokrivanje krovova - Bezbjednosne krovne kuke				
MEST EN 520:2010 Gipsane ploče - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 520:2004+A1:2009	EN 520:2004	01/06/2010	01/12/2010
MEST EN 523:2009 Čelične zaštitne cijevi za kablove za prednaprezanje - Terminologija, zahtjevi i kontrola kvaliteta	EN 523:2003		01/06/2004	01/06/2005
MEST EN 534:2011 Talasaste bitumenske ploče - Specifikacija proizvoda i metode ispitivanja	EN 534:2006+A1:2010	EN 534:2006	01/01/2011	01/01/2011
MEST EN 544:2011 Bitumenska šindra sa mineralnim i/ili sintetičkim ojačanjem - Specifikacija proizvoda i metode ispitivanja	EN 544:2011	EN 544:2005	01/04/2012	01/04/2012
MEST EN 572-9:2009 Gradjevinsko staklo - Osnovni proizvodi od natrijum-krečnog silikatnog stakla - Dio 9: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 572-9:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 588-2:2008 Vlakneno-cementne cijevi za vodove i kanale otpadnih voda - Dio 2: Kontrolna okna i inspekcijske komore	EN 588-2:2001		01/10/2002	01/10/2003
MEST EN 598:2013 Cijevi, fitinzi, pomoćni djelovi od nodularnog liva i njihovi spojni elementi za kanalizaciju - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 598:2007+A1:2009	EN 598:2007	01/04/2010	01/04/2011
MEST EN 621:2012 Gasni grijaci vazduha sa prinudnom cirkulacijom koji se ne koriste u domaćinstvu, za zagrijavanje prostora, kod kojih neto toplotno opterećenje ne prelazi 300 kW, bez ventilatora koji pomaže prenos vazduha za sagorijevanje i/ili produkata sagorijevanja	EN 621:2009		01/08/2010	01/08/2011
MEST EN 671-1:2013 Instalacije za gašenje požara - Hidrantni sistemi - Dio 1: Hidrantna crijevna vitišta sa polukrutim crijevom	EN 671-1:2012	EN 671-1:2001	01/03/2013	01/07/2013
MEST EN 671-2:2013 Instalacije za gašenje požara - Hidrantni sistemi - Dio 2: Hidrantni sistemi sa pljosnatim crijevom	EN 671-2:2012	EN 671-2:2001	01/03/2013	01/07/2013
MEST EN 681-1:2009 Elastomerne zaptivke - Zahtjevi za materijale zaptivki spojeva na cjevovodima namijenjenim za dovod i odvod vode - Dio 1: Vulkanizirana guma	EN 681-1:1996 EN 681-1:1996/A3:2005 EN 681-1:1996/A2:2002 EN 681-1:1996/A1:1998		01/01/2003 01/01/2008 01/01/2003 01/01/2004	01/01/2009
MEST EN 681-2:2009 Elastomerne zaptivke - Zahtjevi za materijale zaptivki spojeva na cjevovodima namijenjenim za dovod i odvod vode - Dio 2: Termoplastični elastomeri	EN 681-2:2000 EN 681-2:2000/A1:2002 EN 681-2:2000/A2:2005		01/01/2003 01/01/2003 01/01/2010	01/01/2004 01/01/2004 01/01/2010
MEST EN 681-3:2009 Elastomerne zaptivke - Zahtjevi za materijale zaptivki spojeva na cjevovodima namijenjenim za dovod i odvod vode - Dio 3: Celularni materijali od vulkanizirane gume	EN 681-3:2000 EN 681-3:2000/A1:2002 EN 681-3:2000/A2:2005		01/01/2003 01/01/2003 01/07/2012	01/01/2004 01/01/2004 01/07/2012
MEST EN 681-4:2009 Elastomerne zaptivke - Zahtjevi za materijale zaptivki spojeva na cjevovodima namijenjenim za dovod i odvod vode - Dio 4: Poliuretanski zaptivni elementi	EN 681-4:2000 EN 681-4:2000/A1:2002 EN 681-4:2000/A2:2005		01/01/2003 01/01/2003 01/07/2012	01/01/2004 01/01/2004 01/07/2012
MEST EN 682:2009 Elastomerne zaptivke - Zahtjevi za materijale za zaptivanje spojeva cijevi i priključaka kod transporta gasa i prenosa ugljovodoničnih tečnosti	EN 682:2002 EN 682:2002/A1:2005		01/10/2002 01/07/2012	01/12/2003 01/07/2012
MEST EN 771-1:2016 Specifikacija elementata za zidanje - Dio 1: Elementi za zidanje od gline	EN 771-1:2011+A1:2015	MEST EN 771-1:2011 EN 771-1:2011	10/06/2016	10/06/2017
MEST EN 771-2:2016 Specifikacija elemenata za zidanje - Dio 2: Elementi za zidanje od kalcijum-silikata	EN 771-2:2011+A1:2015	MEST EN 771-2:2011 EN 771-2:2011	10/06/2016	10/06/2017
MEST EN 771-3:2016 Specifikacija elemenata za zidanje - Dio 3: Elementi za zidanje od betona (obični i laki agregati)	EN 771-3:2011+A1:2015	MEST EN 771-3:2011 EN 771-3:2011	10/06/2016	10/06/2017
MEST EN 771-4:2016 Specifikacija elemenata za zidanje - Dio 4: Elementi za zidanje od autoklavnog čelijastog betona	EN 771-4:2011+A1:2015	MEST EN 771-4:2011 EN 771-4:2011	10/06/2016	10/06/2017
MEST EN 771-5:2016 Specifikacija elemenata za zidanje - Dio 5: Elementi za zidanje od vještačkog kamena	EN 771-5:2011+A1:2015	MEST EN 771-5:2011 EN 771-5:2011	10/06/2016	10/06/2017
MEST EN 771-6:2016 Specifikacija elemenata za zidanje - Dio 6: Elementi za zidanje od prirodnog kamena	EN 771-6:2011+A1:2015	MEST EN 771-6:2011 EN 771-6:2011	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 777-1:2012 Gasni ovješeni tamnozračeci sistemi za grijanje sa više gorionika sa ventilatorom koji se ne upotrebljavaju u domaćinstvu - Dio 1: Sistem D - Bezbjednost	EN 777-1:2009		01/11/2009	01/11/2010
MEST EN 777-2:2012 Gasni ovješeni tamnozračeci sistemi za grijanje sa više gorionika sa ventilatorom koji se ne upotrebljavaju u domaćinstvu - Dio 2: Sistem E - Bezbjednost	EN 777-2:2009		01/11/2009	01/11/2010
MEST EN 777-3:2012 Gasni ovješeni tamnozračeci sistemi za grijanje sa više gorionika sa ventilatorom koji se ne upotrebljavaju u domaćinstvu - Dio 3: Sistem F - Bezbjednost	EN 777-3:2009		01/11/2009	01/11/2010
MEST EN 777-4:2012 Gasni ovješeni tamnozračeci sistemi za grijanje sa više gorionika sa ventilatorom koji se ne upotrebljavaju u domaćinstvu - Dio 4: Sistem H - Bezbjednost	EN 777-4:2009		01/11/2009	01/11/2010
MEST EN 778:2012 Gasni grijaci vazduha sa prinudnom cirkulacijom koji se koriste u domaćinstvu za zagrijavanje prostora čija neto vrijednost toplotnog opterećenja ne prelazi 70 kW, bez ventilatora koji pomaže prenosu vazduha za sagorijevanje i/ili produkata sagorijevanja	EN 778:2009		01/08/2010	01/08/2011
MEST EN 845-1:2017 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje - Dio 1: Poprečne veze, zategnute metalne trake, oslončake papuče i držači	EN 845-1:2013+A1:2016	MEST EN 845-1:2015 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje - Dio 1: Poprečne veze, zategnute metalne trake, oslončake papuče i držači	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 845-2:2017 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje - Dio 2: Nadvratnici (nadprozornici)	EN 845-2:2013+A1:2016	MEST EN 845-2:2015 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje -	10/03/2017	10/03/2018

		Dio 2: Nadvratnici (nadprozornici)		
MEST EN 845-3:2017 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje - Dio 3: Armatura naliježućih spojnica od čeličnih mreža	EN 845-3:2013+A1:2016	MEST EN 845-3:2015 Specifikacija pomoćnih komponenti za zidanje - Dio 3: Armatura naliježućih spojnica od čeličnih mreža	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 858-1:2009 Sistemi za odvajanje lakih tečnosti (npr. ulje i benzin) - Dio 1: Principi za projektovanje proizvoda, performanse i ispitivanje, označavanje i kontrola kvaliteta	EN 858-1:2002 EN 858-1:2002/A1:2004		01/09/2005 01/09/2005	01/09/2006 01/09/2006
MEST EN 877:2008 Cijevi i spojni djelovi od livenog gvožđa, njihovi spojevi i pribor za odvod vode iz zgrada - Zahtjevi, metode ispitivanja i obezbjedenje kvaliteta	EN 877:1999 EN 877:1999/A1:2006/AC:2008 EN 877:1999/A1:2006		01/01/2008 01/01/2009 01/01/2008	01/09/2009 01/01/2009 01/09/2009
MEST EN 934-2:2014 Dodaci za beton, malter i injekcione smjese - Dio 2: Dodaci za beton - Definicije, zahtjevi, usaglašenost, označavanje i obilježavanje	EN 934-2:2009+A1:2012	EN 934-2:2009	01/03/2013	01/09/2013
MEST EN 934-3:2013 Dodaci za beton, malter i ispune (injekcione mase) - Dio 3: Dodaci malteru za zidanje - Definicije, zahtjevi, usaglašenost, označavanje i obilježavanje	EN 934-3:2009+A1:2012	EN 934-3:2009	01/03/2013	01/09/2013
MEST EN 934-4:2009 Dodaci za beton, malter i injekcione smjese - Dio 4: Dodaci injekcionim smjesama za prednapregnute kablove - Definicije, zahtjevi, usaglašenost, označavanje i obilježavanje	EN 934-4:2009	EN 934-4:2001	01/03/2010	01/03/2011
MEST EN 934-5:2009 Dodaci za beton, malter i injekcione smjese - Dio 5: Dodaci mlaznom betonu - Definicije, zahtjevi, usaglašenost, označavanje i obilježavanje	EN 934-5:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 969:2013 Cijevi, fitinzi, pomoći djelovi od nodularnog liva i njihovi spojni elementi za gasovode - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 969:2009		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 997:2013 WC šolje i WC garniture sa ugrađenim sifonom	EN 997:2012	EN 997:2003	01/12/2012	01/06/2013
MEST EN 997:2013/ Cor.1:2013	EN 997:2012/AC:2012		01/03/2013	01/03/2013
MEST EN 998-1:2017 Specifikacija maltera za zidanje - Dio 1: Malter za oblaganje spoljašnjih i unutrašnjih površina	EN 998-1:2016 Sp	MEST EN 998-1:2011	11/08/2017	11/08/2018
MEST EN 998-2:2017 Specifikacija maltera za zidanje - Dio 2: Malter za zidanje	EN 998-2:2016	MEST EN 998-1:2011	11/08/2017	11/08/2018
MEST EN 1013:2015 Prozirne jednoslojne profilisane polimerne obloge za unutrašnje i spoljašnje krovove, zidove i tavanice - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1013:2012+A1:2014	EN 1013:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 1020:2012 Gasni grijači toplog vazduha sa prinudnom konvekcijom za grijanje prostora koji se ne koriste u domaćinstvu i čija neto vrijednost toplotnog opterećenja gorionika ne prelazi 300 kW sa ugrađenim ventilatorom koji pomaže prenos vazduha za sagorijevanje ili produkata sagorijevanja	EN 1020:2009		01/08/2010	01/08/2011
MEST EN 1036-2:2010 Gradjevinsko staklo - Ogledala od srebrom presvućenog ravnog (float) stakla za unutrašnju upotrebu - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti; standard za proizvod	EN 1036-2:2008		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 1051-2:2010 Gradjevinsko staklo - Stakleni blokovi za zidove i stakleni elementi za podove - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 1051-2:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 1057:2013 Bakar i legure bakra - Bešavne bakarne cijevi kružnog poprečnog presjeka za vodu i gas koje se primjenjuju za sanitarije i grijanje	EN 1057:2006+A1:2010	EN 1057:2006	01/12/2010	01/12/2010
MEST EN 1090-1:2012 Izvođenje čeličnih i aluminijskih konstrukcija - Dio 1: Zahtjevi za ocjenu usaglašenosti konstruktivnih elemenata	EN 1090-1:2009+A1:2011	EN 1090-1:2009	01/09/2012	01/07/2014
MEST EN 1096-4:2019 Gradjevinsko staklo - Staklo sa premazom - Dio 4: Standard za proizvod	EN 1096-4:2018	MEST EN 1096-4:2009	20/03/2019	20/03/2020
MEST EN 1123-1:2009 Cijevi i fazonski komadi uzdužno zavarenih, toplo pocinkovanih čeličnih cijevi sa spojem sa umetkom i naglavkom za kanalizacione sisteme - Dio 1: Zahtjevi, ispitivanje, kontrola kvaliteta	EN 1123-1:1999 EN 1123-1:1999/A1:2004		01/06/2005 01/06/2005	01/06/2006 01/06/2006
MEST EN 1124-1:2009 Cijevi i fazonski komadi uzdužno zavarenih cijevi od nerđajućeg čelika sa spojem sa umetkom i naglavkom za kanalizacione sisteme - Dio 1: Zahtjevi, ispitivanje, kontrola kvaliteta	EN 1124-1:1999 EN 1124-1:1999/A1:2004		01/06/2005 01/06/2005	01/06/2006 01/06/2006
MEST EN 1125:2009 Gradjevinski okovi - Uredaji za izlaz u slučaju panike pokrenuti horizontalnom šipkom, za upotrebu na izlaznim putevima - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1125:2008	EN 1125:1997	01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 1154:2009 Gradjevinski okovi - Uredaji za kontrolisano zatvaranje vrata - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1154:1996 EN 1154:1996/A1:2002/ AC:2006 EN 1154:1996/A1:2002		01/10/2003 01/01/2010 01/10/2003	01/10/2004 01/01/2010 01/10/2004
MEST EN 1155:2009 Gradjevinski okovi - Uredaji na električni pogon za zaustavljanje klatnih vrata - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1155:1997 EN 1155:1997/A1:2002/ AC:2006 EN 1155:1997/A1:2002		01/10/2003 01/01/2010 01/10/2003	01/10/2004 01/01/2010 01/10/2004
MEST EN 1158:2009 Gradjevinski okovi - Uredaji za koordinaciju rada vrata - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1158:1997 EN 1158:1997/A1:2002/ AC:2006 EN 1158:1997/A1:2002		01/10/2003 01/06/2006 01/10/2003	01/10/2004 01/06/2006 01/10/2004
MEST EN 1168:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Šuplje ploče	EN 1168:2005+A3:2011	EN 1168:2005+A2:2009	01/07/2012	01/07/2013
MEST EN 1279-5:2019 Gradjevinsko staklo - Izolaciono staklo - Dio 5: Standard za proizvod	EN 1279-5:2018	MEST EN 1279-5:2011	20/03/2019	20/03/2020
MEST EN 1304:2014 Crijepovi i fazonski komadi od gline - Definicije i specifikacije proizvoda	EN 1304:2005		01/02/2006	01/02/2007

MEST EN 1317-5:2014 Zaštitni sistemi na putevima - Dio 5: Zahtjevi za proizvod i procjena usaglašenosti za sisteme za zadržavanje vozila na putevima	EN 1317-5:2007+A2:2012	EN 1317-5:2007+A1:2008	01/01/2013	01/01/2013
MEST EN 1317-5:2014/ Cor.1:2014	EN 1317-5:2007+ A2:2012/AC:2012		01/03/2013	01/03/2013
MEST EN 1319:2012 Gasni grijaci vazduha sa prinudnom konvekcijom za grijanje prostora u domaćinstvu, sa ventilatorom kao ispmoći gorionicima, nazivnog topločnog opterećenja koje ne prelazi 70 kW	EN 1319:2009		01/10/2010	01/10/2011
MEST EN 1337-3:2009 Ležišta konstrukcija - Dio 3: Elastomerna ležišta	EN 1337-3:2005		01/01/2006	01/01/2007
MEST EN 1337-4:2009 Ležišta konstrukcija - Dio 4: Kotrljajna ležišta	EN 1337-4:2004 EN 1337-4:2004/AC:2007		01/02/2005 01/01/2008	01/02/2006 01/01/2008
MEST EN 1337-5:2009 Ležišta konstrukcija - Dio 5: Lončasta ležišta	EN 1337-5:2005		01/01/2006	01/01/2007
MEST EN 1337-6:2009 Ležišta konstrukcija - Dio 6: Linjska i kotrljajna zakretna ležišta	EN 1337-6:2004		01/02/2005	01/02/2006
MEST EN 1337-7:2009 Ležišta konstrukcija - Dio 7: Sferna i cilindrična PTFE ležišta	EN 1337-7:2004	EN 1337-7:2000	01/12/2004	01/06/2005
MEST EN 1337-8:2010 Ležišta konstrukcija - Dio 8: Ležišta sa vođicama i ležišta sa ograničenjem kretanja u horizontalnoj ravni	EN 1337-8:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 1338:2009 Betonski blokovi za popločavanje - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1338:2003 EN 1338:2003/AC:2006		01/03/2004 01/01/2007	01/03/2005 01/01/2007
MEST EN 1339:2009 Betonske ploče za popločavanje - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1339:2003 EN 1339:2003/AC:2006		01/03/2004 01/01/2007	01/03/2005 01/01/2007
MEST EN 1340:2009 Betonki ivičnjaci - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1340:2003 EN 1340:2003/AC:2006		01/02/2004 01/01/2007	01/02/2005 01/01/2007
MEST EN 1341:2013 Ploče od prirodnog kamena za spoljna popločavanja - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1341:2012	EN 1341:2001	01/09/2013	01/09/2013
MEST EN 1342:2014 Kocke od prirodnog kamena za spoljna popločavanja - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1342:2012	EN 1342:2001	01/09/2013	01/09/2013
MEST EN 1343:2014 Ivičnjaci od prirodnog kamena za spoljna popločavanja - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1343:2012	EN 1343:2001	01/09/2013	01/09/2013
MEST EN 1344:2015 Glineni elementi za popločavanje - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1344:2013	EN 1344:2002	08/08/2014	08/08/2016
MEST EN 1344:2015/Cor.1:2015	EN 1344:2013/AC:2015			
MEST EN 1423:2014 Materijali za obilježavanje na putevima - Materijali za posipanje - Staklene perle, agregati za smanjenje klizanja i njihove smješte	EN 1423:2012	EN 1423:1997	01/11/2012	01/11/2012
MEST EN 1423:2014/Cor.1:2016	EN 1423:2012/AC:2013		01/07/2013	01/07/2013
MEST EN 1433:2008 Odvodni kanali u zonomama motornog i pješačkog saobraćaja - Klasifikacija, zahtjevi projektovanja i ispitivanja, označavanje i vrednovanje usaglašenosti	EN 1433:2002 EN 1433:2002/A1:2005		01/08/2003 01/01/2006	01/08/2004 01/01/2006
MEST EN 1457-1:2012 Dimnjaci - Glinene/keramičke dimnjačke cijevi - Dio 1: Dimnjačke cijevi za djelovanje u suvim uslovima - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1457-1:2012	EN 1457:1999	01/11/2012	01/11/2013
MEST EN 1457-2:2012 Dimnjaci - Glinene/keramičke dimnjačke cijevi - Dio 2: Dimnjačke cijevi za djelovanje u vlažnim uslovima - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1457-2:2012	EN 1457:1999	01/11/2012	01/11/2013
MEST EN 1463-1:2012 Materijali za obilježavanje puta - Retroreflektujući markeri - Dio 1	EN 1463-1:2009	EN 1463-1:1997	01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 1469:2016 Proizvodi od prirodnog kamena - Ploče za oblaganje - Zahtjevi	EN 1469:2015	MEST EN 1469:2008 EN 1469:2004	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 1504-2:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i vrednovanje usaglašenosti - Dio 2: Sistemi za zaštitu površine betona	EN 1504-2:2004		01/09/2005	01/01/2009
MEST EN 1504-3:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i vrednovanje usaglašenosti - Dio 3: Konstrukciona i nekonstrukciona popravka	EN 1504-3:2005		01/10/2006	01/01/2009
MEST EN 1504-4:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i vrednovanje usaglašenosti - Dio 4: Konstrukciono povezivanje	EN 1504-4:2004		01/09/2005	01/01/2009
MEST EN 1504-5:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i ocjena usaglašenosti - Dio 5: Injektiranje betona	EN 1504-5:2004		01/10/2005	01/01/2009
MEST EN 1504-6:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i vrednovanje usaglašenosti - Dio 6: Učvršćivanje armaturne čelične šipke	EN 1504-6:2006		01/06/2007	01/01/2009
MEST EN 1504-7:2009 Proizvodi i sistemi za zaštitu i popravku betonskih konstrukcija - Definicije, zahtjevi, kontrola kvaliteta i vrednovanje usaglašenosti - Dio 7: Zaštita armature od korozije	EN 1504-7:2006		01/06/2007	01/01/2009
MEST EN 1520:2011 Prefabrikovani armirani elementi od lakoagregatnog betona otvorene strukture sa konstruktivnom ili nekonstruktivnom armaturom	EN 1520:2011	EN 1520:2002	01/01/2012	01/01/2013
MEST EN 1748-1-2:2009 Staklo u građevinarstvu - Specijalni osnovni proizvodi - Borosilikatna stakla - Dio 1-2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 1748-1-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 1748-2-2:2009 Staklo u građevinarstvu - Specijalni osnovni proizvodi - Staklena keramika - Dio 2-2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 1748-2-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 1806:2009 Dimnjaci - Glineni/keramički dimnovodni elementi za dimnjake sa jednim zidom - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1806:2006		01/05/2007	01/05/2008
MEST EN 1825-1:2009 Separatori masnoća - Dio 1: Principi projektovanja, performanse i ispitivanje, označavanje i kontrola kvaliteta	EN 1825-1:2004 EN 1825-1:2004/AC:2006		01/09/2005 01/01/2007	01/09/2006 01/01/2007
MEST EN 1856-1:2009	EN 1856-1:2009	EN 1856-1:2003	01/03/2010	01/03/2011

Dimnjaci - Zahtjevi za metalne dimnjake - Dio 1: Proizvodi sistemskih dimnjaka				
MEST EN 1856-2:2009 Dimnjaci - Zahtjevi za metalne dimnjake - Dio 2: Metalni dimovodi i spojni djelovi	EN 1856-2:2009	EN 1856-2:2004	01/03/2010	01/03/2011
MEST EN 1857:2010 Dimnjaci - Komponente - Betonske dimnjačke cijevi	EN 1857:2010	EN 1857:2003+A1:2008	01/01/2011	01/01/2012
MEST EN 1858:2012 Dimnjaci - Komponente - Betonski dimnjački blokovi	EN 1858:2008+A1:2011	EN 1858:2008	01/04/2012	01/04/2013
MEST EN 1863-2:2009 Gradevinsko staklo - Toplotno ojačano natrijum-krečno silikatno staklo - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 1863-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 1873:2009 Prefabrikovani pribor za krovove - Pojedinačne krovne svjetiljke od plastike - Specifikacija proizvoda i metode ispitivanja	EN 1873:2005		01/10/2006	01/10/2009
MEST EN 1916:2015 Betonske cijevi i fazonski komadi, nearmirani, sa čeličnim vlaknima i armirani	EN 1916:2002		01/08/2003	23/11/2004
MEST EN 1916:2015/ AC:2015	EN 1916:2002/AC:2008		01/01/2009	01/01/2009
MEST EN 1917:2011 Betonski revizioni silazi i kontrolne komore, nearmirani, sa čeličnim vlaknima i armirani	EN 1917:2002		01/08/2003	23/11/2004
MEST EN 1917:2011/ Cor.1:2011	EN 1917:2002/AC:2008		01/01/2009	01/01/2009
MEST EN 1935:2010 Gradevinski okovi - Jednoosovinske šarke - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 1935:2002		01/10/2002	01/12/2003
	EN 1935:2002/AC:2003		01/01/2007	01/01/2007
MEST EN 10025-1:2008 Toplo valjani proizvodi konstrukcionalnih čelika - Dio 1: Opšti tehnički uslovi isporuke	EN 10025-1:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 10088-4:2012 Nerdajući čelici - Dio 4: Tehnički uslovi isporuke za čelike otporne na rđanje, za građevinske svrhe, u obliku listova/ploča i traka	EN 10088-4:2009		01/02/2010	01/02/2011
MEST EN 10088-5:2012 Nerdajući čelici - Dio 5: Tehnički uslovi isporuke za čelike otporne na rđanje, za građevinske svrhe, u obliku gredica, šipki, žice, profila i svjetlo vučenih proizvoda	EN 10088-5:2009		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 10210-1:2009 Toplo oblikovani šupljii profili od nelegiranih i sitnozrnih konstrukcionalnih čelika - Dio 1: Tehnički uslovi isporuke	EN 10210-1:2006		01/02/2007	01/02/2008
MEST EN 10219-1:2009 Hladno oblikovani zavareni šupljii profili za čelične konstrukcije od nelegiranih i sitnozrnih čelika - Dio 1: Tehnički uslovi isporuke	EN 10219-1:2006		01/02/2007	01/02/2008
MEST EN 10224:2009 Nelegirane čelične cijevi i spojni djelovi za prenos tečnosti na bazi vode uključujući i vodu za ljudsku upotrebu - Tehnički uslovi isporuke	EN 10224:2002		01/04/2006	01/04/2007
	EN 10224:2002/A1:2005		01/04/2006	01/04/2007
MEST EN 10255:2017 Cijevi od nelegiranog čelika pogodne za zavarivanje i narezivanje navoja - Tehnički zahtjevi za isporuku	EN 10255:2004+A1:2007		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 10311:2009 Spojevi za vezu čeličnih cijevi i spojnih djelova za prenos vode i drugih tečnosti na bazi vode	EN 10311:2005		01/03/2006	01/03/2007
MEST EN 10312:2009 Zavareni cijevi od nerđajućih čelika za prenos tečnosti na bazi vode uključujući i vodu za ljudsku upotrebu - Tehnički uslovi isporuke	EN 10312:2002		01/04/2006	01/04/2007
	EN 10312:2002/A1:2005		01/04/2006	01/04/2007
MEST EN 10340:2010 Čelični odlivci za konstrukcije	EN 10340:2007		01/01/2010	01/01/2011
	EN 10340:2007/AC:2008		01/01/2010	01/01/2010
MEST EN 10343:2012 Čelici za brzo hlađenje i kaljenje, za građevinske svrhe - Tehnički uslovi isporuke	EN 10343:2009		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 12004:2013 Ljepila za pločice - Zahtjevi, vrednovanje usaglašenosti, klasifikacija i označavanje	EN 12004:2007+A1:2012	EN 12004:2007	01/04/2013	01/07/2013
MEST EN 12050-1:2009 Postrojenja za prepumpavanje otpadne vode za objekte i terene - Dio 1: Postrojenja za prepumpavanje fekalne otpadne vode	EN 12050-1:2001		01/11/2001	01/11/2002
MEST EN 12050-2:2009 Postrojenja za prepumpavanje otpadne vode za objekte i terene - Dio 2: Postrojenja za prepumpavanje otpadne vode bez fekalija	EN 12050-2:2000		01/10/2001	01/10/2002
MEST EN 12050-3:2009 Postrojenja za prepumpavanje otpadne vode za objekte i terene - Dio 3: Postrojenja za prepumpavanje za ograničenu primjenu	EN 12050-3:2000		01/10/2001	01/10/2002
MEST EN 12050-4:2009 Postrojenja za prepumpavanje otpadne vode za objekte i terene - Dio 4: Nepovratni ventili za otpadnu vodu bez fekalija i fekalnu otpadnu vodu	EN 12050-4:2000		01/10/2001	01/10/2002
MEST EN 12057:2008 Proizvodi od prirodnog kamena - Modularne ploče - Zahtjevi	EN 12057:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 12058:2009 Proizvodi od prirodnog kamena - Ploče za podove i stepeništa - Zahtjevi	EN 12058:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 12094-1:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 1: Zahtjevi i metode ispitivanja za električne uređaje za automatsko upravljanje i odlaganje	EN 12094-1:2003		01/02/2004	01/05/2006
MEST EN 12094-2:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 2: Zahtjevi i metode ispitivanja neelektričnih uređaja za automatsko upravljanje i odlaganje	EN 12094-2:2003		01/02/2004	01/05/2006
MEST EN 12094-3:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 3: Zahtjevi i metode ispitivanja uređaja za ručno uključivanje i isključivanje	EN 12094-3:2003		01/01/2004	01/09/2005
MEST EN 12094-4:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 4: Zahtjevi i metode ispitivanja sklopova ventila na rezervoaru i njihovih aktuatora	EN 12094-4:2004		01/05/2005	01/08/2007
MEST EN 12094-5:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 5: Zahtjevi i metode ispitivanja raydijelnih ventila niskog i visokog pritiska i njihovih aktuatora	EN 12094-5:2006	EN 12094-5:2000	01/02/2007	01/05/2009
MEST EN 12094-6:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 6:	EN 12094-6:2006	EN 12094-6:2000	01/02/2007	01/05/2009

Zahtjevi i metode ispitivanja neelektričnih uređaja za zadržavanje rada				
MEST EN 12094-7:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 7: Zahtjevi i metode ispitivanja mlažnica za sisteme sa CO ₂	EN 12094-7:2000 EN 12094-7:2000/A1:2005		01/10/2001 01/11/2005	01/04/2004 01/11/2006
MEST EN 12094-8:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 8: Zahtjevi i metode ispitivanja konektora	EN 12094-8:2006		01/02/2007	01/05/2009
MEST EN 12094-9:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 9: Zahtjevi i metode ispitivanja specijalnih detektora požara	EN 12094-9:2003		01/01/2004	01/09/2005
MEST EN 12094-10:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 10: Zahtjevi i metode ispitivanja manometara i sklopki za pritisak	EN 12094-10:2003		01/02/2004	01/05/2006
MEST EN 12094-11:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 11: Zahtjevi i metode ispitivanja mehaničkih uređaja za vaganje	EN 12094-11:2003		01/01/2004	01/09/2005
MEST EN 12094-12:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 12: Zahtjevi i metode ispitivanja pneumatskih alarmnih uređaja	EN 12094-12:2003		01/01/2004	01/09/2005
MEST EN 12094-13:2008 Instalacije za gašenje požara - Komponente sistema za gašenje požara gasom - Dio 13: Zahtjevi i metode ispitivanja kontrolnih i nepovratnih ventila	EN 12094-13:2001 EN 12094-13:2001/AC:2002		01/01/2002 01/01/2010	01/04/2004 01/01/2010
MEST EN 12101-1:2009 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 1: Specifikacija za dimne prepreke / Smoke and heat control systems - Part 1	EN 12101-1:2005 EN 12101-1:2005/A1:2006		01/06/2006 01/12/2006	01/09/2008 01/09/2008
MEST EN 12101-2:2010 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 2: Specifikacije uređaja za prirodno odvođenje dima i toplice	EN 12101-2:2003		01/04/2004	01/09/2006
MEST EN 12101-3:2016 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 3: Specifikacija za električne ventilatore za odvod dima i toplice (ventilatori)	EN 12101-3:2015	MEST EN 12101-3:2011; MEST EN 12101-3:2011/Cor.1:2011 EN 12101-3:2002	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 12101-6:2009 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 6: Specifikacija sistema diferencijalnog pritiska - Setovi	EN 12101-6:2005 EN 12101-6:2005/AC:2006		01/04/2006 01/01/2007	01/04/2007 01/01/2007
MEST EN 12101-7:2012 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 7: Sekcije dimnih kanala	EN 12101-7:2011		01/02/2012	01/02/2013
MEST EN 12101-8:2012 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 8: Prigušivači za kontrolu dima	EN 12101-8:2011		01/02/2012	01/02/2013
MEST EN 12101-10:2010 Sistemi za kontrolu dima i toplice - Dio 10: Napajanja	EN 12101-10:2005		01/10/2006	01/05/2012
MEST EN 12101-10:2010/Cor.1:2010	EN 12101-10:2005/AC:2007		01/01/2008	01/01/2008
MEST EN 12150-2:2009 Staklo u građevinarstvu - Toplo kaljeno natrijum-krečno silikatno bezbjednosno staklo - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 12150-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 12209:2010 Građevinski okovi - Brave i reze - Mehaničke brave, reze i prihvativne ploče - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 12209:2003 EN 12209:2003/AC:2005		01/12/2004 01/06/2006	01/06/2006 01/06/2006
MEST EN 12259-1:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente za sisteme prskalica i sisteme za raspršivanje vode - Dio 1: Prskalice	EN 12259-1:1999 + A1:2001 EN 12259-1:1999 + A1:2001/A3:2006 EN 12259-1:1999 + A1:2001/A2:2004		01/04/2002 01/11/2006 01/03/2005	01/09/2005 01/11/2007 01/03/2006
MEST EN 12259-2:2010 Instalacije za gašenje požara - Komponente za sisteme prskalica i sisteme za raspršivanje vode - Dio 2: Sklopovi mokrih alarmnih ventila	EN 12259-2:1999 EN 12259-2:1999/AC:2002 EN 12259-2:1999/A1:2001 EN 12259-2:1999/A2:2005		01/01/2002 01/06/2005 01/01/2002 01/09/2006	01/08/2007 01/06/2005 01/08/2007 01/08/2007
MEST EN 12259-3:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente za sisteme prskalica i sisteme za raspršivanje vode - Dio 3: Sklopovi suvih alarmnih ventila	EN 12259-3:2000 EN 12259-3:2000/A1:2001 EN 12259-3:2000/A2:2005		01/01/2002 01/01/2002 01/09/2006	01/08/2007 01/08/2007 01/08/2007
MEST EN 12259-4:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente za sisteme prskalica i sisteme za raspršivanje vode - Dio 4: Hidromotorni alarni	EN 12259-4:2000 EN 12259-4:2000/A1:2001		01/01/2002 01/01/2002	01/04/2004 01/04/2004
MEST EN 12259-5:2009 Instalacije za gašenje požara - Komponente za sisteme prskalica i sisteme za raspršivanje vode - Dio 5: Detektori protoka vode	EN 12259-5:2002		01/07/2003	01/09/2005
MEST EN 12271:2008 Površinska obrada - Zahtjevi	EN 12271:2006		01/01/2008	01/01/2011
MEST EN 12273:2010 Tankslojne asfaltne prevlake izrađene hladnim postupkom - Zahtjevi	EN 12273:2008		01/01/2009	01/01/2011
MEST EN 12285-2:2009 Radionički proizvedeni čelični rezervoari - Dio 2: Horizontalni cilindrični jednoslojni i dvoslojni rezervoari za nadzemno skladištenje zapaljivih i nezапалjivih tečnosti koje zagađuju vodu	EN 12285-2:2005		01/01/2006	01/01/2008
MEST EN 12326-1:2015 Proizvodi od škriljica i kamenja za pokrivanje krovova i spoljašnje oblaganje zidova – Dio 1: Specifikacija za proizvode od škriljaca i karbonatnih škriljaca	EN 12326-1:2014	EN 12326-1:2004	13/02/2015	13/02/2016
MEST EN 12337-2:2009 Građevinsko staklo - Hemski ojačano natrijum-krečno silikatno staklo - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 12337-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 12352:2008 Oprema za regulisanje saobraćaja - Svjetlosni uređaji za upozoravanje i bezbjednost	EN 12352:2006		01/02/2007	01/02/2008
MEST EN 12368:2008 Oprema za regulisanje saobraćaja - Saobraćajna svjetla	EN 12368:2006		01/02/2007	01/02/2008
MEST EN 12380:2009	EN 12380:2002		01/10/2003	01/10/2004

Ventili za vazduh kod drenažnih sistema - Zahtjevi, metode ispitivanja i vrednovanje usaglašenosti				
MEST EN 12446:2016 Dimnjaci - Komponente - Betonski elementi spoljašnjeg zida	EN 12446:2011	EN 12446:2003	01/04/2012	01/04/2013
MEST EN 12467:2019 Vlakneno-cementne ravne ploče - Specifikacija za proizvod i metode ispitivanja	EN 12467:2012+A2:2018	MEST EN 12467:2013	20/03/2019	20/03/2020
MEST EN 12566-1:2009 Mali uređaji za prečišćavanje otpadnih voda, za opterećenje do 50 PT - Dio 1: Montažne septičke jame	EN 12566-1:2000 EN 12566-1:2000/A1:2003		01/12/2004 01/12/2004	01/12/2005 01/12/2005
MEST EN 12566-3:2015 Mali sistemi za prečišćavanje otpadne vode do 50 PT - Dio 3: Pakovana i/ili montažna postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda iz domaćinstva	EN 12566-3:2005+A2:2013	EN 12566-3:2005+A1:2009	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 12566-4:2010 Mali sistemi za prečišćavanje otpadnih voda opterećenja do 50 potrošača - Dio 4: Septičke jame sklopjene na licu mjesta od prefabrikovanih elemenata	EN 12566-4:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 12566-6:2014 Mali sistemi za prečišćavanje otpadne vode do 50 PT - Dio 6: Prefabrikovani elementi za prečišćavanje u septičkim jama	EN 12566-6:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 12566-7:2014 Mali sistemi za prečišćavanje otpadne vode do 50 PT - Dio 7: Prefabrikovane jedinice za terciarni tretman	EN 12566-7:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 12591:2010 Bitumen i bitumenska veziva - Specifikacije bitumena za asfaltne kolovoze	EN 12591:2009		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 12602:2017 Prefabrikovani armirani elementi od autoklaviranog čelijastog betona	EN 12602:2016	MEST EN 12602:2015	10/03/2017	10/03/2018.
MEST EN 12620:2015 Agregati za beton	EN 12620:2002+A1:2008	EN 12620:2002	01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 12676-1:2009 Sistemi protiv zasiđepljivanja vozača na putevima - Dio 1	EN 12676-1:2000 EN 12676-1:2000/A1:2003		01/02/2004 01/02/2004	01/02/2006 01/02/2006
MEST EN 12737:2010 Prefabrikovani betonski proizvodi - Podne gredice za staje	EN 12737:2004+A1:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 12764:2009 Sanitarni uređaji - Specifikacija za hidromasažne kade	EN 12764:2004+A1:2008	EN 12764:2004	01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 12794:2010 Prefabrikovani betonski proizvodi - Šipovi za temeljenje	EN 12794:2005+A1:2007	EN 12794:2005	01/02/2008	01/02/2009
MEST EN 12794:2010/ Cor.1:2010	EN 12794:2005+A1:2007/ AC:2008		01/08/2009	01/08/2009
MEST EN 12809:2011 Kotlovi na čvrsta goriva za upotrebu u domaćinstvu - Nominalna grejna snaga do 50 kW - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 12809:2001 EN 12809:2001/AC:2006 EN 12809:2001/A1:2004 EN 12809:2001/A1:2004/ AC:2007		01/07/2005 01/01/2008 01/07/2005 01/01/2008	01/07/2007 01/01/2008 01/07/2007 01/01/2008
MEST EN 12815:2011 Peći na čvrsto gorivo za upotrebu u domaćinstvu - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 12815:2001 EN 12815:2001/AC:2006 EN 12815:2001/A1:2004 EN 12815:2001/A1:2004/ AC:2007		01/07/2005 01/01/2007 01/07/2005 01/01/2008	01/07/2007 01/01/2007 01/07/2007 01/01/2008
MEST EN 12839:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Elementi za ograde	EN 12839:2012	EN 12839:2001	01/10/2012	01/10/2013
MEST EN 12843:2009 Prefabrikovani betonski proizvodi - Stubovi i tornjevi	EN 12843:2004		01/09/2005	01/09/2007
MEST EN 12859:2011 Gipsni blokovi - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 12859:2011	EN 12859:2008	01/12/2011	01/12/2012
MEST EN 12860:2009 Ljepila na bazi gipsa za gipsane blokove - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 12860:2001 EN 12860:2001/AC:2002		01/04/2002 01/01/2010	01/04/2003 01/01/2010
MEST EN 12878:2011 - Pigmenti za bojenje građevinskih materijala na bazi cementa i/ili kreča - Specifikacije i metode ispitivanja,	EN 12878:2005 EN 12878:2005/AC:2006		01/03/2006 01/01/2007	01/03/2007 01/01/2007
MEST EN 12899-1:2009 Fiksni, vertikalni saobraćajni znakovi na putevima - Dio 1: Fiksni znakovi	EN 12899-1:2007		01/01/2009	01/01/2013
MEST EN 12899-2:2009 Fiksni, vertikalni saobraćajni znakovi na putevima - Dio 2: Saobraćajni stubovi sa unutrašnjim osvjetljenjem	EN 12899-2:2007		01/01/2009	01/01/2013
MEST EN 12899-3:2009 Fiksni, vertikalni saobraćajni znakovi na putevima - Dio 3: Putokazi i retroreflektujući uređaji na putevima	EN 12899-3:2007		01/01/2009	01/01/2013
MEST EN 12951:2009 Prefabrikovani pribor za krovove - Fiksirane krovne merdevine - Specifikacija proizvoda i metode ispitivanja	EN 12951:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 12966-1:2011 Vertikalni saobraćajni znakovi na putevima - Saobraćajni znakovi sa promjenljivim sadržajem	EN 12966-1:2005+A1:2009		01/08/2010	01/08/2010
MEST EN 13024-2:2009 Staklo u građevinarstvu - Toplo kaljeno borosilikatno bezbjednosno staklo - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 13024-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 13043:2009 Agregati za bitumenske mješavine i obradu površina puteva, aerodroma i drugih saobraćajnih površina	EN 13043:2002 EN 13043:2002/AC:2004		01/07/2003 01/06/2006	01/06/2004 01/06/2006
MEST EN 13055-1:2009 Laki agregati - Dio 1: Laki agregati za beton, malter i cementni malter	EN 13055-1:2002 EN 13055-1:2002/AC:2004		01/03/2003 01/01/2010	01/06/2004 01/01/2010
MEST EN 13055-2:2009 Laki agregati - Dio 2: Laki agregati za bitumenske mješavine i obradu površina, kao i za primjenu u nevezanim i vezanim mješavinama	EN 13055-2:2004		01/05/2005	01/05/2006
MEST EN 13063-1:2009 Dimnjaci - Sistemi dimnjaka sa glinenim/keramičkim dimovodima - Dio 1: Zahtjevi i metode ispitivanja postojanosti pri goreњu čadi	EN 13063-1:2005+A1:2007	EN 13063-1:2005	01/05/2008	01/05/2009
MEST EN 13063-2:2009 Dimnjaci - Sistemi dimnjaka sa glinenim/keramičkim dimovodima - Dio 2: Zahtjevi i metode ispitivanja u vlažnim uslovima	EN 13063-2:2005+A1:2007	EN 13063-2:2005	01/05/2008	01/05/2009

MEST EN 13063-3:2009 Dimnjaci - Sistemi dimnjaka sa glinenim/keramičkim dimovodima - Dio 3: Zahtjevi i metode ispitivanja za sisteme dimnjaka sa kanalima za dovod vazduha i odvod sagorjelih gasova	EN 13063-3:2007		01/05/2008	01/05/2009
MEST EN 13069:2009 Dimnjaci - Glinene/keramičke spoljne obloge za sistemske dimnjake - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13069:2005		01/05/2006	01/05/2007
MEST EN 13084-5:2009 Samostojeci dimnjaci - Dio 5: Materijal za zidane dimovode - Specifikacije za proizvod	EN 13084-5:2005 EN 13084-5:2005/AC:2006		01/04/2006 01/01/2007	01/04/2007 01/01/2007
MEST EN 13084-7:2013 Samostojeci dimnjaci - Dio 7: Specifikacije proizvoda za cilindrične čelične fabrike za upotrebu u jednozidnim čeličnim dimnjacima i čeličnim vodovima (odvodima)	EN 13084-7:2012	EN 13084-7:2005	01/09/2013	01/09/2013
MEST EN 13101:2009 Stepenice za podzemne ulazne komore - Zahtjevi, označivanje, ispitivanje i vrednovanje usaglašenosti	EN 13101:2002		01/08/2003	01/08/2004
MEST EN 13108-1:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacije materijala - Dio 1: Asfalt beton	EN 13108-1:2006 EN 13108-1:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-2:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacije materijala - Dio 2: Asfalt beton za vrlo tanke slojeve	EN 13108-2:2006 EN 13108-2:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-3:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacije materijala - Dio 3: Meksi asfalt	EN 13108-3:2006 EN 13108-3:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-4:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacije materijala - Dio 4: Vruće valjani asfalt	EN 13108-4:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-5:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacija materijala - Dio 5	EN 13108-5:2006 EN 13108-5:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-6:2009 Bitumenske mješavine - Specifikacija materijala - Dio 6: Mastiks asfalt	EN 13108-6:2006 EN 13108-6:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13108-7:2009 Bitumenske smješte - Specifikacije materijala - Dio 7: Porozni asfalt	EN 13108-7:2006 EN 13108-7:2006/AC:2008		01/03/2007 01/01/2009	01/03/2008 01/01/2009
MEST EN 13139:2009 Agregati za malter	EN 13139:2002 EN 13139:2002/AC:2004		01/03/2007 01/01/2010	01/06/2004 01/01/2010
MEST EN 13160-1:2008 Sistemi za detekciju curenja - Dio 1: Osnovni principi	EN 13160-1:2003		01/03/2004	01/03/2005
MEST EN 13162:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od mineralne vune (MW) - Specifikacija	EN 13162:2012+A1:2015	EN 13162:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13163:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od ekspandiranog polistirena (EPS) - Specifikacija	EN 13163:2012+A1:2015	EN 13163:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13164:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) - Specifikacija	EN 13164:2012+A1:2015	EN 13164:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13165:2017 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od čvrste poliuretanske pjene (PU) - Specifikacija	EN 13165:2012+A1:2016	MEST EN 13165:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od čvrste poliuretanske pjene (PU) - Specifikacija EN 13165:2012+A1:2015	14/10/2016	14/10/2017
MEST EN 13166:2017 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od fenolne pjene (PF) - Specifikacija	EN 13166:2012+A1:2016	MEST EN 13166:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od fenolne pjene (PF) - Specifikacija EN 13166:2012+A1:2015	14/10/2016	14/10/2017
MEST EN 13167:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od celularnog (čelijastog) stakla (CG) - Specifikacija	EN 13167:2012+A1:2015	EN 13167:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13168:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od celularnog (čelijastog) stakla (CG) - Specifikacija	EN 13168:2012+A1:2015	EN 13168:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13169:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvedene ploče od ekspandiranog perlita (EPB) - Specifikacija	EN 13169:2012+A1:2015	EN 13169:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13170:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od ekspandirane plute (ICB) - Specifikacija	EN 13170:2012+A1:2015	EN 13170:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13171:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od drvenih vlakana (WF) - Specifikacija	EN 13171:2012+A1:2015	EN 13171:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 13224:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Rebrasti međuspratni elementi	EN 13224:2011	EN 13224:2004+A1:2007	01/08/2012	01/08/2013
MEST EN 13225:2014 Prefabrikovani betonski proizvodi - Linijski konstruktivni elementi	EN 13225:2013	EN 13225:2004	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 13229:2009 Ugradni uređaji na čvrsta goriva uključujući otvorena ložišta - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13229:2001 EN 13229:2001/AC:2006 EN 13229:2001/A1:2003 EN 13229:2001/A2:2004 EN 13229:2001/A2:2004/AC:2007		01/07/2005 01/07/2007 01/06/2006 01/07/2005 01/01/2008	01/07/2007 01/07/2007 01/06/2007 01/07/2007 01/01/2008
MEST EN 13240:2009 Grijalice prostora na čvrsto gorivo - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13240:2001 EN 13240:2001/AC:2006 EN 13240:2001/A2:2004 EN 13240:2001/A2:2004/AC:2007		01/07/2005 01/01/2007 01/07/2005 01/01/2008	01/07/2007 01/01/2007 01/07/2007 01/01/2008
MEST EN 13241:2017 Industrijska, komercijalna i garažna vrata i kapije - Standard za proizvod, karakteristike performansi	EN 13241:2003+A2:2016	MEST EN 13241-1:2012 EN 13241-1:2003+A1:2011	01/11/2016	01/11/2019
MEST EN 13242:2009 Agregati za nevezane i hidraulički vezane materijale za upotrebu u građevinarstvu i izgradnji	EN 13242:2002+A1:2007	EN 13242:2002	01/01/2009	01/01/2010

puteva				
MEST EN 13245-2:2012 Plastika - Profili od neplastificiranog polivinil hlorida (PVC-U) za aplikacije u građevinarstvu - Dio 2: Profili od PVC-U i PVC-UE za oblaganje unutrašnjih i spoljnih zidova i plafona	EN 13245-2:2008		01/07/2010	01/07/2012
MEST EN 13245-2:2012/Cor.1:2012	EN 13245-2:2008/AC:2009		01/07/2010	01/07/2010
MEST EN 13249:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje puteva i drugih saobraćajnih površina (isključujući željezničke pruge i uključujući asfaltne površine	EN 13249:2016	MEST EN 13249:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13250:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje željezničkih pruga	EN 13250:2016	MEST EN 13250:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13251:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod zemljanih radova, temelja i potpornih konstrukcija	EN 13251:2016	MEST EN 13251:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13252:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod drenažnih sistema	EN 13252:2016	MEST EN 13252:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13253:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod zaštitnih radova u borbi protiv erozije (zaštita obale, ozidanje)	EN 13253:2016	MEST EN 13253:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13254:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu u izgradnji akumulacionih jezera i brana	EN 13254:2016	MEST EN 13254:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13255:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu u izgradnji kanala	EN 13255:2016	MEST EN 13255:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13256:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje tunela i podzemnih konstrukcija	EN 13256:2016	MEST EN 13256:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13256:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje tunela i podzemnih konstrukcija	EN 13257:2016	MEST EN 13257:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13263-1:2009 Silikatna prašina za beton - Dio 1: Definicije, zahtjevi i kriterijumi usaglašenosti	EN 13263-1:2005+A1:2009	EN 13263-1:2005	01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 13265:2017 Geotekstili i geotekstilu srodnji proizvodi - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje postrojenja za otpadne vode	EN 13265:2016	MEST EN 13265:2015	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 13279-1:2009 Veziva i malteri na bazi gipsa - Dio 1: Definicije i zahtjevi	EN 13279-1:2008	EN 13279-1:2005	01/10/2009	01/10/2010
MEST EN 13282-1:2014 Hidraulična veziva za puteve - Dio 1: Brzo očvršćavajuća hidraulična veziva za puteve - Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 13282-1:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 13310:2012 Kuhinjske sudopere - Funkcionalni zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13310:2003		01/02/2004	01/02/2006
MEST EN 13341:2011 Nepokretni termoplastični rezervoari za nadzemno skladištenje ulja za grijanje domaćinstva, kerozina i dizel goriva - Polietilenски rezervoari modelirani duvanjem, rotaciono modelirani rezervoari od polietilena i poliamida 6 dobijenog anjonskom polimerizacijom - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13341:2005+A1:2011	EN 13341:2005	01/10/2011	01/10/2011
MEST EN 13361:2009 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike za upotrebu u izgradnji akumulacionih jezera i brana	EN 13361:2004		01/09/2005	01/09/2006
	EN 13361:2004/A1:2006		01/06/2007	01/06/2008
MEST EN 13362:2009 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike za upotrebu u izgradnji kanala	EN 13362:2005		01/02/2006	01/02/2007
MEST EN 13383-1:2009 Hidrotehnički kamen - Dio 1: Specifikacija	EN 13383-1:2002		01/03/2003	01/06/2004
	EN 13383-1:2002/AC:2004		01/01/2010	01/01/2010
Granična vrijednost za gustinu utvrđena u klauzuli 5.2 (standard MEST EN 13383-1:2009) isključuje se iz područja primjene upućivanja.				
MEST EN 13407:2009 Zidni pisoari - Funkcionalni zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13407:2006		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 13450:2009 Agregati za zastor željezničkih pruga	EN 13450:2002		01/10/2003	01/06/2004
	EN 13450:2002/AC:2004		01/01/2007	01/01/2007
MEST EN 13454-1:2009 Veziva, kompozitna veziva i fabrički proizvedene mješavine za podne obloge (estrihe) na bazi kalcijum-sulfata - Dio 1: Definicije i zahtjevi	EN 13454-1:2004		01/07/2005	01/07/2006
MEST EN 13479:2018 Potrošni materijali za zavarivanje - Opšti standard za dodatne materijale i prahove za zavarivanje topljenjem metalnih materijala	EN 13479:2017	MEST EN 13479:2009 EN 13479:2004	09/03/2018	09/03/2019
MEST EN 13491:2009 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike pri upotrebi za zaštitu od tečnosti prilikom izgradnje tunela i podzemnih konstrukcija	EN 13491:2004		01/09/2005	01/09/2006
	EN 13491:2004/A1:2006		01/06/2007	01/06/2008
MEST EN 13492:2009 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike za upotrebu kod izgradnje postrojenja za odlađivanje, privremeno skladištenje ili sekundarnu zaštitu tečnog otpada	EN 13492:2004		01/09/2005	01/09/2006
	EN 13492:2004/A1:2006		01/06/2007	01/06/2008
MEST EN 13493:2009 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike pri upotrebi kod izgradnje skladišta i deponija čvrstog otpada	EN 13493:2005		01/03/2006	01/03/2007
MEST EN 13502:2009 Dimnjaci - Zahtjevi i metode ispitivanja za glinene/keramičke kape za dimnjake	EN 13502:2002		01/08/2003	01/08/2004
MEST EN 13561:2009 Spoljašnje roletne i tende - Zahtjevi za performanse (svojstva) uključujući bezbjednost	EN 13561:2004+A1:2008	EN 13561:2004	01/08/2009	01/08/2010
MEST EN 13564-1:2009 Uredaji za sprečavanje poplava u zgradama - Dio 1: Zahtjevi	EN 13564-1:2002		01/05/2003	01/05/2004
MEST EN 13616:2009 Uredaji za sprečavanje prekomjernog punjenja kod statičnih rezervoara za tečna naftna goriva	EN 13616:2004		01/05/2005	01/05/2006
	EN 13616:2004/AC:2006		01/06/2006	01/06/2006
MEST EN 13658-1:2009 Metalne letvice za malterisanje	EN 13658-1:2005		01/03/2006	01/03/2007
MEST EN 13658-2:2009 Metalne letvice za malterisanje - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja - Dio 2: Spoljašnje grubo malterisanje	EN 13658-2:2005		01/03/2006	01/03/2007

MEST EN 13659:2009 Kapci i spoljašnje žaluzine - Zahtjevi za performanse (svojstva) uključujući bezbjednost	EN 13659:2004+A1:2008	EN 13659:2004	01/08/2009	01/08/2010
MEST EN 13693:2009 Proizvodi od prefabrikovanog betona - Specijalni elementi za krovove	EN 13693:2004+A1:2009	EN 13693:2004	01/05/2010	01/05/2011
MEST EN 13707:2009 Savitljive trake za hidroizolaciju - Ojačane bitumenske trake za hidroizolaciju krova - Definicije i karakteristike	EN 13707:2004+A2:2009		01/04/2010	01/10/2010
MEST EN 13747:2011 Prefabrikovani betonski proizvodi - Ploče za međuspratne konstrukcije	EN 13747:2005+A2:2010	EN 13747:2005+A1:2008	01/01/2011	01/01/2011
MEST EN 13748-1:2010 Teraco pločice - Dio 1: Teraco pločice za unutrašnju upotrebu	EN 13748-1:2004		01/06/2005	01/10/2006
MEST EN 13748-1:2010/ Cor.1:2010	EN 13748-1:2004/AC:2005		01/06/2005	01/06/2005
MEST EN 13748-1:2010/ A1:2010	EN 13748-1:2004/A1:2005		01/04/2006	01/10/2006
MEST EN 13748-2:2009 Teraco pločice - Dio 2: Teraco pločice za spoljašnju upotrebu	EN 13748-2:2004		01/04/2005	01/04/2006
MEST EN 13808:2014 Bitumen i bitumenska veziva - Okvir za specifikaciju katjonskih bitumenskih emulzija	EN 13808:2013	EN 13808:2005	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 13813:2009 Materijal za estrihe i estrihe - Materijal za estrihe - Svojstva i zahtjevi	EN 13813:2002		01/08/2003	01/08/2004
MEST EN 13815:2009 Elementi od livenog gipsa ojačanog vlaknima - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13815:2006		01/06/2007	01/06/2008
MEST EN 13830:2009 Višeće fasade - Standard za proizvod	EN 13830:2003		01/12/2004	01/12/2005
MEST EN 13859-1:2011 Savitljive trake za hidroizolaciju - Definicije i karakteristike podložnih traka - Dio 1: Podložne trake za preklonjeno pokrivanje krova	EN 13859-1:2010		01/04/2011	01/04/2012
MEST EN 13859-2:2011 Savitljive trake za hidroizolaciju - Definicije i karakteristike podložnih traka - Dio 2: Podložne trake za zidove	EN 13859-2:2010		01/04/2011	01/04/2012
MEST EN 13877-3:2009 Betonski pločnici - Dio 3: Specifikacija za moždanike u betonskim pločnicima	EN 13877-3:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 13915:2009 Prefabrikovani gipsani paneli sa jezgrom od kartonskog sača - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13915:2007		01/06/2008	01/06/2009
MEST EN 13924:2010 Bitumen i bitumenska veziva - Specifikacioni okvir za klasifikaciju bitumena - Dio 1: Tvrdi bitumeni za puteve	EN 13924:2006		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 13924:2010/Cor.1:2010	EN 13924:2006/AC:2006		01/01/2010	01/01/2010
MEST EN 13950:2016 Gipsane ploče za toplostvu i zvučnu izolaciju- Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13950:2014	EN 13950:2005	13/02/2015	13/02/2016
MEST EN 13956:2014 Savitljive trake za hidroizolaciju - Plastične i gumene trake za hidroizolaciju krova - Definicije i karakteristike	EN 13956:2012	EN 13956:2005	01/10/2013	01/10/2013
MEST EN 13963:2009 Materijali za ispunu spojeva gipsanih ploča - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13963:2005 EN 13963:2005/AC:2006		01/03/2006 01/01/2007	01/03/2007 01/01/2007
MEST EN 13964:2016 Spušteni plafoni - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 13964:2014	EN 13964:2004	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 13967:2013 Savitljive trake za hidroizolaciju - Plastične i gumene trake za zaštitu od vlage i vode iz tla - Definicije i karakteristike	EN 13967:2012	EN 13967:2004	01/03/2013	01/07/2013
MEST EN 13969:2009 Savitljive trake za hidroizolaciju - Bitumenske trake za zaštitu od vlage i vode iz tla - Definicije i karakteristike	EN 13969:2004 EN 13969:2004/A1:2006		01/09/2005 01/01/2008	01/09/2006 01/01/2009
MEST EN 13970:2009 Savitljive trake za hidroizolaciju - Bitumenske obloge nepropusne za vodenu paru - Definicije i karakteristike	EN 13970:2004 EN 13970:2004/A1:2006		01/09/2005 01/01/2008	01/09/2006 01/01/2009
MEST EN 13978-1:2009 Prefabrikovani betonski proizvodi - Prefabrikovane betonske garaže - Dio 1: Zahtjevi za armirane monolitne garaže ili sastavljene od pojedinačnih sekcija veličine jednog garažnog mjeseta	EN 13978-1:2005		01/03/2006	01/03/2008
MEST EN 13984:2014 Savitljive trake za hidroizolaciju - Plastične i gumene obloge nepropusne za vodenu paru - Definicije i karakteristike	EN 13984:2013	EN 13984:2004	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 13986:2016 Ploče na bazi drveta za upotrebu u građevinarstvu - Karakteristike, vrednovanje usaglašenosti i označavanje	EN 13986:2004+A1:2015	MEST EN 13986:2009 EN 13986:2004	13/11/2015	13/11/2016
MEST EN 14016-1:2009 Veziva za magnezitne estrihe - Kaustični magnezijum i magnezijum hlorid - Dio 1: Definicije, zahtjevi	EN 14016-1:2004		01/12/2004	01/12/2005
MEST EN 14023:2012 Bitumen i bitumenska veziva - Okvirna specifikacija za polimerom modifikovane bitumene	EN 14023:2010		01/01/2011	01/01/2012
MEST EN 14037-1:2017 Slobodno viseće površine za grijanje i hlađenje vodom temperature niže od 120 °C - Dio 1: Montazno pripremljeni plafonski zračeci panelni radijatori za grijanje prostora - Tehničke specifikacije i zahtjevi	EN 14037-1:2016	MEST EN 14037-1:2009 EN 14037-1:2003	10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 14041:2009 Elastične, tektilne i laminatne podne obloge - Osnovne karakteristike	EN 14041:2004 EN 14041:2004/AC:2006		01/01/2006 01/01/2007	01/01/2007 01/01/2007
EN 14055:2012 Vodokotlići za WC šolje i rezervoare	EN 14055:2010		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 14063-1:2009 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Lakoagregatni proizvodi od ekspandirane gline oblikovani na licu mjesta - Dio 1: Specifikacija za proizvode u rastresitom stanju prije instalacije	EN 14063-1:2004 EN 14063-1:2004/AC:2006		01/06/2005 01/01/2008	01/06/2006 01/01/2008
MEST EN 14064-1:2011 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Nevezani proizvodi od mineralne vune (MW) oblikovani na licu mjesta - Dio 1: Specifikacija za nevezane proizvode prije ugradnje	EN 14064-1:2010		01/12/2010	01/12/2011
MEST EN 14080:2014	EN 14080:2013	EN 14080:2005	08/08/2014	08/08/2015

Drvene konstrukcije - Lamelirane lijepljene drvene konstrukcije i lijepljeno puno drvo				
MEST EN 14081-1:2012 Drvene konstrukcije - Drvene konstrukcije pravougaonog poprečnog presjeka klasirane prema čvrstoći - Dio 1: Opšti zahtjevi	EN 14081-1:2005+A1:2011	EN 14081-1:2005	01/10/2011	31/12/2011
MEST EN 14178-2:2009 Gradičinsko staklo - Osnovni proizvodi od zemnoalkalnog silikatnog stakla - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 14178-2:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 14179-2:2009 Gradičinsko staklo - Toplo kaljeno natrijum-kalcijumovo silikatno bezbjednosno staklo ispitano na upijanje topote - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod	EN 14179-2:2005		01/03/2006	01/03/2007
MEST EN 14188-1:2009 Smjese za punjenje i zaptivanje spojeva - Dio 1: Specifikacije za vruće primjenjene smjese za zaptivanje	EN 14188-1:2004		01/07/2005	01/01/2007
MEST EN 14188-2:2009 Smjese za punjenje i zaptivanje spojeva - Dio 2: Specifikacije za hladno primjenjene smjese za zaptivanje	EN 14188-2:2004		01/10/2005	01/01/2007
MEST EN 14188-3:2009 Smjese za punjenje i zaptivanje spojeva - Dio 3: Specifikacije za prefabrikovane zaptivke	EN 14188-3:2006		01/11/2006	01/11/2007
MEST EN 14190:2016 Dodatno obrađene gipsane ploče - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14190:2014	EN 14190:2005	13/02/2015	13/02/2016
MEST EN 14195:2009 Komponente metalnih ramova za sisteme gipsanih ploča - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14195:2005 EN 14195:2005/AC:2006		01/01/2006 01/01/2007	01/01/2007 01/01/2007
MEST EN 14209:2018 Prefabrikovani ugaoni elementi od gipsanih ploča - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14209:2017	MEST EN 14209:2009 EN 14209:2005	09/03/2018	09/03/2019
MEST EN 14216:2016 Cement - Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti za specijalne cemente sa veoma niskom topotom hidratacije	EN 14216:2015	EN 14216:2004	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 14229:2012 Drvne konstrukcije - Drveni stubovi za nadzemne vodove	EN 14229:2010		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 14246:2009 Gispani elementi za spuštene plafone - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14246:2006 EN 14246:2006/AC:2007		01/04/2007 01/01/2008	01/04/2008 01/01/2008
MEST EN 14250:2010 Drvne konstrukcije - Zahtjevi za proizvod za prefabrikovane konstruktivne elemente spojene bušenim metalnim pločama	EN 14250:2010	EN 14250:2004	01/11/2010	01/11/2010
MEST EN 14296:2009 Sanitarna oprema - Zajednički umivaonici	EN 14296:2005		01/03/2006	01/03/2008
MEST EN 14303:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od mineralne vune (MW) – Specifikacija	EN 14303:2009+A1:2013	EN 14303:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14304:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od savitljive elastomerne pjene (FEF) – Specifikacija	EN 14304:2009+A1:2013	EN 14304:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14305:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od pjenastog stakla (CG) - Specifikacija	EN 14305:2009+A1:2013	EN 14305:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14306:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od kalcijum-silikata (CS) – Specifikacija	EN 14306:2009+A1:2013	EN 14306:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14307:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) – Specifikacija	EN 14307:2009+A1:2013	EN 14307:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14308:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od čvrste poliuretanske pjene (PUR) i polizocjanuratne pjene (PIR) – Specifikacija	EN 14308:2009+A1:2013	EN 14308:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14309:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od ekspandiranog polistirena (EPS) – Specifikacija	EN 14309:2009+A1:2013	EN 14309:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14313:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od polietilenske pjene (PEF) – Specifikacija	EN 14313:2009+A1:2013	EN 14313:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14314:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od fenolne pjene (PF) – Specifikacija	EN 14314:2009+A1:2013	EN 14314:2009	01/11/2013	01/11/2013
MEST EN 14315-1:2014 Termoizolacioni proizvodi za zgrade - Proizvodi od čvrste prskane poliuretanske pjene (PUR) i polizocjanuratne pjene (PIR) oblikovani na mjestu primjene - Dio 1: Specifikacija za sistem za dobijanje čvrste pjene prije ugradnje	EN 14315-1:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 14316-1:2009 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Proizvodi za termoizolaciju od ekspandiranog perlita (EP) izrađeni na mjestu ugradnje - Dio 1: Specifikacija za proizvode u čvrstom i rastresitom stanju prije ugradnje	EN 14316-1:2004		01/06/2005	01/06/2006
MEST EN 14317-1:2009 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Proizvodi za termoizolaciju od listastog vermkulita (EV) izrađeni na mjestu ugradnje - Dio 1: Specifikacija za proizvode u čvrstom i rastresitom stanju prije ugradnje	EN 14317-1:2004		01/06/2005	01/06/2006
MEST EN 14318-1:2014 Termoizolacioni proizvodi za zgrade - Proizvodi od čvrste izlivene poliuretanske pjene (PUR) i polizocjanuratne pjene (PIR) oblikovani na mjestu primjene - Dio 1: Specifikacija za sistem sa izlivenom čvrstom pjenom prije ugradnje	EN 14318-1:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 14319-1:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Proizvodi od čvrste izlivene poliuretanske pjene (PUR) i polizocjanuratne pjene (PIR) oblikovani na mjestu primjene - Dio 1: Specifikacija pjenastog sistema prije ugradnje	EN 14319-1:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 14320-1:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Proizvodi od čvrste prskane poliuretanske pjene (PUR) i polizocjanuratne pjene (PIR) oblikovani na mjestu primjene - Dio 1: Specifikacija sistema čvrste prskane pjene prije ugradnje	EN 14320-1:2013		01/11/2013	01/11/2014
MEST EN 14321-2:2009 Gradičinsko staklo - Toplo kaljeno zemnoalkalno silikatno bezbjednosno staklo - Dio 2:	EN 14321-2:2005		01/06/2006	01/06/2007

Vrednovanje usaglašenosti/Standard za proizvod				
MEST EN 14339:2009 Podzemni protipožarni hidranti	EN 14339:2005		01/05/2006	01/05/2007
MEST EN 14342:2016 Drveni podovi i parket - Karakteristike, vrednovanje usaglašenosti i označavanje	EN 14342:2013	EN 14342:2005+A1:2008	08/08/2014	08/08/2015
Klauzula 4.4. standarda EN 14342:2013 isključuje se iz područja primjene objavljenog upućivanja				
MEST EN 14351-1:2017 Prozori i vrata - Standard za proizvod, karakteristike performansi - Dio 1: Prozori i spoljašnja pješačka vrata	EN 14351-1:2006+A2:2016	MEST EN 14351-1:2010 EN 14351-1:2006+A1:2010	01/11/2016	01/11/2019
Rečenica o »sposobnosti ispuštanja« u klauzuli 1., području primjene (standard MEST EN 14351-1:2006+A2:2017) isključuje se iz područja primjene upućivanja.				
MEST EN 14353:2010 Pomoći i dodatni metalni profili za upotrebu sa gipsanim pločama - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14353:2007+A1:2010	EN 14353:2007	01/11/2010	01/11/2010
MEST EN 14374 2009 Drvena građa - Konstrukcionalna lamelirana drvna građa (LVL) - Zahtjevi	EN 14374:2004		01/09/2005	01/09/2006
MEST EN 14384:2009 Nadzemni protipožarni hidranti	EN 14384:2005		01/05/2006	01/05/2007
MEST EN 14388:2009 Uredaji za smanjenje saobraćajne buke – Specifikacije	EN 14388:2005 EN 14388:2005/AC:2008		01/05/2006 01/01/2009	01/05/2007 01/01/2009
MEST EN 14396:2009 Fiksne merdevine za reviziona okna	EN 14396:2004		01/12/2004	01/12/2005
MEST EN 14399-1:2016 Kompleti za prednapregnute vijčane spojeve nosećih konstrukcija - Dio 1: Opšti zahtjevi	EN 14399-1:2015	MEST EN 14399-1:2012 EN 14399-1:2005	08/04/2016	08/04/2017
MEST EN 14411:2013 Keramičke pločice - Definicije, klasifikacija, karakteristike, vrednovanje usaglašenosti i označavanje	EN 14411:2012	MEST EN 14411:2009	01/07/2013	01/07/2014
MEST EN 14428:2009 Tuš kabine - Funkcionalni zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14428:2004+A1:2008	EN 14428:2004	01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 14449:2010 Građevinsko staklo - Višeslojno staklo i višeslojno bezbjednosno staklo - Vrednovanje usaglašenosti/ Standard za proizvod	EN 14449:2005		01/03/2006	01/03/2007
MEST EN 14449:2010/Cor.1:2010	EN 14449:2005/AC:2005		01/06/2006	01/06/2006
MEST EN 14471:2016 Dimnjaci - Sistemi dimnjaka sa plastičnim dimovodima - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14471:2013+A1:2015	EN 14471:2013	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 14496:2009 Ljepila na bazi gipsa za kompozitne panele i gipsane ploče za topotnu i zvučnu izolaciju - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14496:2005		01/09/2006	01/09/2007
MEST EN 14509:2015 Samonoseći izolacioni sendvič-paneli sa dvostranom metalnom oblogom - Fabrički izrađeni proizvodi - Specifikacije	EN 14509:2013	EN 14509:2006	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 14516:2012 Kade za upotrebu u domaćinstvu	EN 14516:2006+A1:2010		01/05/2011	01/05/2012
MEST EN 14527:2012 Tuš kade za upotrebu u domaćinstvu	EN 14527:2006+A1:2010		01/05/2011	01/05/2012
MEST EN 14528:2009 Bidei - Funkcionalni zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14528:2007	EN 14528:2005	01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14545:2010 Drvene konstrukcije - Spojnice (konektori) - Zahtjevi	EN 14545:2008		01/08/2009	01/08/2010
MEST EN 14566:2010 Mehanički pričvršćivači za sisteme gipsanih ploča - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14566:2008+A1:2009	EN 14566:2008	01/05/2010	01/11/2010
MEST EN 14592:2013 Drvene konstrukcije - Klinasti elementi za pričvršćivanje - Zahtjevi	EN 14592:2008+A1:2012	EN 14592:2008	01/03/2013	01/07/2013
MEST EN 14604:2009 Alarmini uređaji za detekciju dima	EN 14604:2005 EN 14604:2005/AC:2008		01/05/2006 01/08/2009	01/08/2008 01/08/2009
MEST EN 14647:2017 Kalcijum-aluminatni cement - Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 14647:2005 EN 14647:2005/AC:2006		01/08/2006 01/01/2008	01/08/2007 01/01/2008
MEST EN 14680:2009 Ljepila za termoplastične cjevne sisteme bez pritiska – Specifikacije	EN 14680:2006		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14688:2009 Sanitarna oprema - Umivaonici - Funkcionalni zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14688:2006		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14695:2010 Savitljive trake za hidroizolaciju - Ojačane bitumenske trake za hidroizolaciju betonskih ploča mostova i drugih betonskih voznih površina - Definicije i karakteristike	EN 14695:2010		01/10/2010	01/10/2011
MEST EN 14716:2009 Zategnuti plafoni - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14716:2004		01/10/2005	01/10/2006
MEST EN 14782:2010 Samonoseći metalni limovi i trake za pokrivanje krovova, spoljašnja i unutrašnja oblaganja zidova - Specifikacije i zahtjevi za proizvod	EN 14782:2006		01/11/2006	01/11/2007
MEST EN 14783:2015 Potpuno oslonjeni nenoseći metalni limovi i trake za pokrivanje krovova, spoljašnja i unutrašnja oblaganja zidova - Specifikacije i zahtjevi za proizvod	EN 14783:2013	EN 14783:2006	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 14785:2011 Uredaji za zagrijavanje prostora u domaćinstvu na drvene pelete - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14785:2006		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 14800:2009 Montažni djelovi rebrastih savitljivih bezbjednosnih metalnih crijeva za priključenje kućnih aparata na gasovitu goriva	EN 14800:2007		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14814:2009 Adhezivi za sisteme cjevovoda od termoplastičnih masa za fluide pod pritiskom - Specifikacija	EN 14814:2007		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14843:2009 Montažni betonski proizvodi - Stepenice	EN 14843:2007		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14844:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Kutijasti propusti	EN 14844:2006+A2:2011	EN 14844:2006+A1:2008	01/09/2012	01/09/2013
MEST EN 14846:2010 Građevinski okovi - Brave i reze - Elektromehaničke brave i prihvativne ploče - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14846:2008		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 14889-1:2009	EN 14889-1:2006		01/06/2007	01/06/2008

Vlakna za beton - Dio 1: Čelična vlakna - Definicije, specifikacije i usaglašenost				
MEST EN 14889-2:2009 Vlakna za beton - Dio 2: Polimerna vlakna - Definicije, specifikacije i usaglašenost	EN 14889-2:2006		01/06/2007	01/06/2008
MEST EN 14891:2013 Vodonepropusni tečni proizvodi za primjenu ispod keramičkih pločica spojenih ljeplima - Zahtjevi, metode ispitivanja, vrednovanje usaglašenosti, klasifikacija i označavanje	EN 14891:2012		01/03/2013	01/03/2014
MEST EN 14891:2013/Cor.1:2015	EN 14891:2012/AC:2012		01/03/2013	01/03/2013
MEST EN 14904:2009 Podloge za sportske terene - Unutrašnje podloge za višenamjensku upotrebu - Specifikacija	EN 14904:2006		01/02/2007	01/02/2008
Napomena 1. iz Priloga ZA.1 normi MEST EN 14904:2009 isključuje se iz područja primjene objavljenog upućivanja.				
MEST EN 14909:2013 Savitljive trake za hidroizolaciju - Plastične i gumene trake za sprečavanje kapilarnog podizanja vlage - Definicije i karakteristike	EN 14909:2012	EN 14909:2006	01/03/2013	01/07/2013
MEST EN 14915:2014 Unutrašnje i spoljašnje obloge od punog drveta - Karakteristike, vrednovanje usaglašenosti i označavanje	EN 14915:2013	EN 14915:2006	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 14933:2010 Termoizolacioni i proizvodi za laku ispunu za primjenu u građevinarstvu - Fabrički proizvodi od ekspandiranog polistirena (EPS) - Specifikacija	EN 14933:2007		01/07/2008	01/07/2009
MEST EN 14934:2010 Termoizolacioni i proizvodi za laku ispunu za primjenu u građevinarstvu - Fabrički proizvodi od ekstrudirane polistirenske pjene (XPS) - Specifikacija	EN 14934:2007		01/07/2008	01/07/2009
MEST EN 14963:2010 Krovni pokrivači - Kontinualni plastični krovni svjetlarnici sa nosećim profilima ili bez njih - Klasifikacija, zahtjevi i metode ispitivanja	EN 14963:2006		01/08/2009	01/08/2012
MEST EN 14964:2010 Krute podložne trake za preklopno polaganje krovnog pokrivača - Definicije i karakteristike	EN 14964:2006		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14967:2009 Savitljive trake za hidroizolaciju - Bitumenske trake za zaštitu od vlage i vode - Definicije i karakteristike	EN 14967:2006		01/03/2007	01/03/2008
MEST EN 14989-1:2010 Dimnjaci - Zahtjevi i metode ispitivanja za metalne dimnjake i kanale za dovod vazduha nezavisno od vrste materijala kod uređaja za grijanje sa zatvorenom komorom sagorijevanja - Dio 1: Vertikalni završeci za dovod vazduha/odvod dima za uređaje tipa C6	EN 14989-1:2007		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14989-2:2010 Dimnjaci - Zahtjevi i metode ispitivanja za metalne dimnjake i kanale za dovod vazduha nezavisno od vrste materijala kod uređaja za grijanje sa zatvorenom komorom sagorijevanja - Dio 2: Kanali za odvod dima i dovod vazduha kod uređaja za grijanje sa zatvorenom komorom sagorijevanja	EN 14989-2:2007		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 14991:2009 Montažni betonski proizvodi - Elementi za temelje	EN 14991:2007		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 14992:2013 Prefabrikovani betonski proizvodi - Elementi za zidove	EN 14992:2007+A1:2012	EN 14992:2007	01/04/2013	01/07/2013
MEST EN 15037-1:2010 Prefabrikovani betonski proizvodi - Sistemi međuspratnih konstrukcija od greda sa ispunama - Dio 1: Grede	EN 15037-1:2008		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 15037-2:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Sistemi međuspratnih konstrukcija od greda sa ispunama - Dio 2: Betonski blokovi	EN 15037-2:2009+A1:2011		01/12/2011	01/12/2012
MEST EN 15037-3:2012 Prefabrikovani betonski proizvodi - Sistemi međuspratnih konstrukcija od greda sa ispunama - Dio 3: Glineni blokovi	EN 15037-3:2009+A1:2011		01/12/2011	01/12/2012
MEST EN 15037-4:2015 Prefabrikovani betonski proizvodi - Sistemi međuspratnih konstrukcija od greda sa ispunama - Dio 4: Blokovi od ekspandiranog polistirena	EN 15037-4:2010+A1:2013	EN 15037-4:2010	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15037-5:2015 Prefabrikovani betonski proizvodi - Sistemi međuspratnih konstrukcija od greda sa ispunama - Dio 5: Laki blokovi za jednostavnu oplate	EN 15037-5:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15048-1:2012 Kompleti vijčanih spojeva za konstrukcije koje nijesu prednapregnute - Dio 1: Opšti zahtjevi	EN 15048-1:2007		01/01/2008	01/10/2009
MEST EN 15050:2013 Prefabrikovani betonski proizvodi - Elementi za mostove	EN 15050:2007+A1:2012	EN 15050:2007	01/12/2012	01/12/2012
MEST EN 15069:2012 Ventili sa sigurnosnim gasnim priključkom za komplete metalnih creva koji se koriste za priključivanje gasnih aparata u domaćinstvu	EN 15069:2008		01/01/2009	01/01/2010
MEST EN 15088:2009 Aluminijum i legure aluminijuma - Konstrukcioni proizvodi za građevinske radove - Tehnički uslovi za pregled i isporuku	EN 15088:2005		01/10/2006	01/10/2007
MEST EN 15102:2012 Dekorativne zidne obloge - Rolne i ploče	EN 15102:2007+A1:2011	EN 15102:2007	01/07/2012	01/07/2012
MEST EN 15129:2011 Anti-seizmički uređaji	EN 15129:2009 Anti-seismic devices		01/08/2010	01/08/2011
MEST EN 15167-1:2009 Mjesevna granulisana šljaka visoke peći za upotrebu u betonu, malteru i injekcionaloj smjesi - Dio 1: Definicije, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 15167-1:2006		01/01/2008	01/01/2009
MEST EN 15250:2009 Uredaji na čvrstu goriva koji postepeno odaju toplotu - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 15250:2007		01/01/2008	01/01/2010
MEST EN 15258:2011 Prefabrikovani betonski proizvodi - Elementi za potporne zidove	EN 15258:2008		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 15274:2016 Ljepila opštne namjene za konstrukcije - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 15274:2015	EN 15274:2007	13/11/2015	13/11/2016
MEST EN 15275:2016 Ljepila za konstrukcije – Karakterizacija anaerobnih ljepila za koaksijalne metalne sklopove u zgradarstvu i građevinsko-inženjerskim konstrukcijama	EN 15275:2015	EN 15275:2007	13/11/2015	13/11/2016
MEST EN 15283-1:2010 Gipsane ploče ojačane vlaknima - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja - Dio 1: Gipsane ploče hraptavih površina ojačane vlaknima	EN 15283-1:2008+A1:2009	EN 15283-1:2008	01/06/2010	01/06/2011

MEST EN 15283-2:2010 Gipsane ploče sa vlaknastim ojačanjem - Definicije, zahtjevi i metode ispitivanja - Dio 1: Gipsane vlaknaste ploče	EN 15283-2:2008+A1:2009	EN 15283-2:2008	01/06/2010	01/06/2011
MEST EN 15285:2009 Aglomerisani kamen - Modularne pločice za podove i stepeništa (unutrašnje i spoljašnje)	EN 15285:2008 EN 15285:2008/AC:2008		01/01/2009 01/01/2009	01/01/2010 01/01/2009
MEST EN 15286:2015 Vještacki kamen - Ploče i pločice za završnu obradu zida (unutrašnju i spoljašnju)	EN 15286:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15322:2014 Bitumen i bitumenska veziva - Okvir za specifikaciju razrijeđenih i tečnih bitumenskih veziva	EN 15322:2013	EN 15322:2009	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15368:2011 Hidraulično vezivo za nekonstruktivne primjene - Definicija, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 15368:2008+A1:2010		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 15381:2012 Geotekstili i geotekstili srodnici proizvodi - Zahtijevane karakteristike pri upotrebi u kolovozima i asfaltnim oblogama	EN 15381:2008		01/01/2010	01/01/2011
MEST EN 15382:2015 Geosintetičke barijere - Zahtijevane karakteristike pri upotrebi u saobraćajnoj infrastrukturi	EN 15382:2013	EN 15382:2008	08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15435:2010 Prefabrikovani betonski proizvodi - Šuplji blokovi od običnog i lakog betona - Svojstva i performanse proizvoda	EN 15435:2008		01/02/2009	01/02/2010
MEST EN 15497:2016 Zupčasto spojeno konstrukcijsko monolitno drvo - Zahtjevi za performanse i minimalni zahtjevi za proizvodnju	EN 15497:2014		10/10/2014	10/10/2015
MEST EN 15498:2010 Prefabrikovani betonski proizvodi - Šuplji blokovi od betona sa drvenom strugotinom - Svojstva i performanse proizvoda	EN 15498:2008		01/02/2009	01/02/2010
MEST EN 15501:2014 Termoizolacioni proizvodi za opremu u zgradama i industrijske instalacije - Fabrički proizvodi od ekspandiranog perlita (EP) i listastog vermiculita (EV) - Specifikacija	EN 15501:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15599-1:2012 Proizvodi za termoizolaciju za građevinsku opremu i industrijske instalacije - Proizvodi za termoizolaciju od ekspandiranog perlita (EP) izrađeni na mjestu ugradnje - Dio 1: Specifikacija za vezane i rasute proizvode prije ugradnje	EN 15599-1:2010		01/04/2011	01/04/2012
MEST EN 15600-1:2012 Proizvodi za termoizolaciju za građevinsku opremu i industrijske instalacije - Proizvodi za termoizolaciju od listastog vermiculita (EV) izrađeni na mjestu ugradnje - Dio 1: Specifikacija za vezane i rasute proizvode prije ugradnje	EN 15600-1:2010		01/04/2011	01/04/2012
MEST EN 15650:2012 Ventilacija u zgradama - Protipožarne klapne	EN 15650:2010		01/09/2011	01/09/2012
MEST EN 15651-1:2013 Smjese za zaptivanje za nekonstruktivnu upotrebu za spojeve u zgradama i pješačkim stazama - Dio 1: Smjese za zaptivanje za fasadne elemente	EN 15651-1:2012		01/07/2013	01/07/2014
MEST EN 15651-2:2013 Smjese za zaptivanje za nekonstruktivnu upotrebu za spojeve u zgradama i pješačkim stazama - Dio 2: Smjese za zaptivanje za zastakljivanje	EN 15651-2:2012		01/07/2013	01/07/2014
MEST EN 15651-3:2013 Smjese za zaptivanje za nekonstruktivnu upotrebu za spojeve u zgradama i pješačkim stazama - Dio 3: Smjese za zaptivanje za sanitarnе spojeve	EN 15651-3:2012		01/07/2013	01/07/2014
MEST EN 15651-4:2013 Smjese za zaptivanje za nekonstruktivnu upotrebu za spojeve u zgradama i pješačkim stazama - Dio 4: Smjese za zaptivanje za pješačke staze	EN 15651-4:2012		01/07/2013	01/07/2014
MEST EN 15681-2:2018 Građevinsko staklo - Osnovni proizvodi od aluminijum-silikatnog stakla - Dio 2: Standard za proizvod	EN 15681-2:2017		11/08/2017	11/08/2018
Treća rečenica člana 4.2.2.10 isključena je iz obima objavljene reference				
MEST EN 15682-2:2015 Građevinsko staklo - Alkalno-zemnoalkalno silikatno sigurnosno staklo, dvostruko ojačano toplotnim postupkom - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti / standard za proizvod	EN 15682-2:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15683-2:2015 Građevinsko staklo - Kaljeno natrijum-kalcijum silikatno profilisano sigurnosno staklo - Dio 2: Vrednovanje usaglašenosti/standard za proizvod	EN 15683-2:2013		08/08/2014	08/08/2015
MEST EN 15732:2014 Laki termoizolacioni proizvodi za primjene u građevinarstvu (CEA) - Lakoagregatni proizvodi od ekspandirane gline (LWA)	EN 15732:2012		01/08/2013	01/08/2014
MEST EN 15743:2016 Supersulfatni cement - Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti	EN 15743:2010+A1:2015	EN 15743:2010	13/11/2015	13/11/2016
MEST EN 15814:2015 Polimerom modifikovani bitumenski debeloslojni premazi za hidroizolaciju - Definicije i zahtjevi	EN 15814:2011+A2:2014	EN 15814:2011+A1:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 15821:2012 Peći za saune na drva sa više ložišta - Zahtjevi i postupci ispitivanja	EN 15821:2010		01/07/2011	01/07/2012
MEST EN 15824:2018 Specifikacija za spoljašnje i unutrašnje maltere na bazi organskih veziva	EN 15824:2017	MEST EN 15824:2010 EN 15824:2009	09/03/2018	09/03/2020
MEST EN 16034:2017 Pješačka, industrijska, komercijalna i garažna vrata i prozori koji se otvaraju - Standard za proizvod, karakteristike performansi - Karakteristike otpornosti na požar i/ili prolaz dima	EN 16034:2014		01/11/2016	01/11/2019
NAPOMENA:standard EN 16034:2014 primjenjuje se samo zajedno sa standardom MEST EN 13241:2017 ili sa standardom MEST EN 14351-1:2017				
MEST EN 16069:2016 Proizvodi za termoizolaciju zgrada - Fabrički proizvodi od polietilenske pjene (PEF) - Specifikacija	EN 16069:2012+A1:2015	EN 16069:2012	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 16153:2015 Prozirne višeslojne polikarbonatne sačaste ploče za unutrašnju i spoljašnju upotrebu za krovove, zidove i tavanice - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 16153:2013+A1:2015	EN 16153:2013	10/07/2015	10/07/2016
MEST EN 16240:2015 Prozirne ravne čvrste ploče od polikarbonata (PC) za unutrašnju i spoljašnju upotrebu za krovove, zidove i tavanice - Zahtjevi i metode ispitivanja	EN 16240:2013		10/03/2017	10/03/2018
MEST EN 50575:2015 Energetski, upravljački i komunikacioni kablovi - Kablovi za opšte primjene u građevinarstvu na koje se odnose zahtjevi za reakciju na požar	EN 50575:2014		10/06/2016	01/07/2017

MEST EN 50575:2015/A1:2016	EN 50575:2014/A1:2016	10/06/2016	01/07/2017
----------------------------	-----------------------	------------	------------

Na osnovu člana 58 stav 3 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list CG", broj 17/19), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

PRAVILNIK O USLOVIMA UPOTREBE I ISPUŠTANJA ŽIVE I ŽIVINIH JEDINJENJA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se uslovi upotrebe i ispuštanja žive, živinih jedinjenja i smješa žive u proizvodnim procesima natrijumovih ili kalijumovih metilata i etilata.

Član 2

Živa, živila jedinjenja i smješa žive mogu se upotrebljavati u proizvodnim procesima natrijumovih i kalijumovih metilata i etilata, ako se:

- 1) u proizvodnim procesima ne upotrebljava živa iz primarnog vađenja rude;
- 2) smanjuje direktno i indirektno ispuštanje žive i živinih jedinjenja u vazduh, vodu i zemljište po jedinici proizvodnje za 50% u odnosu na podatke iz katastra zagađivača životne sredine do 2022. godine;
- 3) podržava istraživanje i razvoj u području proizvodnih procesa u kojima se ne upotrebljava živa; i
- 4) ne povećava kapacitet postrojenja koja upotrebljavaju živu i živila jedinjenja za proizvodnju natrijumovih i kalijumovih metilata i etilata.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se do 1. januara 2028. godine.

Broj: 112-84/78

Podgorica: 21. novembra 2019. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,
Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

Na osnovu člana 160 stav 3 Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti ("Službeni list CG", br. 36/15 i 18/19), Ministarstvo pravde donijelo je

PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O SADRŽAJU I NAČINU VOĐENJA EVIDENCIJE
O UPOTREBI SREDSTAVA PRINUDE U VRŠENJU POSLOVA OBEZBJEĐENJA
PRITVORENIH I OSUĐENIH LICA

Član 1

U Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije o upotrebi sredstava prinude u vršenju poslova obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica ("Službeni list CG", broj 41/17) u članu 1, članu 3 stav 1 alineja 7 i obrascu evidencije koji je sastavni dio ovog pravilnika riječ "Zavod" u različitom padežu zamjenjuje se riječju "Uprava" u odgovarajućem padežu.

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavlјivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-019-12134/19

Podgorica, 11. novembra 2019. godine

Ministar,
Zoran Pažin, s.r.

Na osnovu člana 28 stav 6 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

P R A V I L N I K
O BLIŽIM USLOVIMA POSTUPANJA SA ZALIHAMA SREDSTAVA ZA ZAŠTITU
BILJA U SLUČAJU UKIDANJA RJEŠENJA O REGISTRACIJI SREDSTAVA ZA
ZAŠTITU BILJA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi o postupanju sa zalihamama sredstava za zaštitu bilja u slučaju ukidanja rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja koja predstavljaju opasan otpad.

Član 2

Zalihe sredstava za zaštitu bilja koje se nalaze u prometu ili van prometa, nakon donošenja rješenja o ukidanju registracije sredstava za zaštitu bilja koje predstavljaju opasan otpad predaju se privrednom društvu ili preduzetniku koje se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada.

Član 3

Zalihe sredstava za zaštitu bilja koja predstavljaju opasan otpad prije predaje privrednom društvu ili preduzetniku koje se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada odlažu se u odgovarajuće, posebno označene kontejnere.

Zalihe sredstava iz stava 1 ovog člana odlažu se na način da ne dospiju u vode (izvore, bunare, rijeke, jezera, bare i more), jame, kanale i ne odlažu se pored puteva, na deponije ni na način koji može dovesti do zagadenja životne sredine.

Član 4

Predaja zaliha sredstava za zastitu bilja koja predstavljaju opasan otpad privrednom društву ili preduzetniku koje se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada vrši se podnošenjem prijave.

Prijava iz stava 1 ovog člana podnosi se na obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Privredno društvo ili preduzetnik koji se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada nakon preuzimanja sredstava za zaštitu biljan koja predstavljaju opasan otpad izdaje potvrdu o preuzetim količinama tih sredstava.

Član 5

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o vrstama ambalaže za pesticide i đubriva i o uništavanju pesticida i đubriva ("Službeni list SRJ", broj 35/99), u dijelu koje se odnose na uklanjanje i uništavanje neutrošenih količina pesticida kojima je istekao rok upotrebe.

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 320-1702/19

Podgorica, 6. decembra 2019. godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

Obrazac 1

**PRIJAVA ZA PREDAJU ZALIHA SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA KOJA
PREDSTAVLJAJU OPASAN OTPAD**

Naziv i sjedište preduzeća ili drugog pravnog lica koji vrši sakupljanje				
Ime i prezime radnika koji je preuzeo sredstva				
Naziv/ime, mjesto i lokacija podnosioca prijave				
Redni broj	Vrsta sredstva za zaštitu bilja	Naziv proizvođača sredstva za zaštitu bilja	Pakovanje	Količina
Ukupno				

(Mjesto i datum)

(Potpis lica koje je predalo sredstva za zaštitu bilja)

Na osnovu člana 39 stav 5 i člana 43 stav 2 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", broj 28/11 i 45/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENI PRAVILNIKA O USLOVIMA ZA PREMJEŠTANJE POŠILJKE BILJA PREKO
ZAŠTIĆENOOG PODRUČJA***

Član 1

U Pravilniku o uslovima za premještanje pošiljke bilja preko zaštićenog područja* ("Službeni list CG", broj 48/16), Prilog mijenja se i glasi:

PRILOG

ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Štetni organizmi	Zaštićena područja: državno područje sljedećih država članica
(a) insekti, grinje i nematode, u svim stadijumima razvoja	
1. <i>Anthonomus grandis</i> (Boh.)	Grčka, Španija (Andaluzija, Katalonija, Ekstremadura, Murcia, Valensija)
2. <i>Bemisia tabaci</i> Genn. (evropske populacije)	Irska, Portugalija (Azores, Beira Interior, Beira Litoral, Entre Douro e Minho i Trás-os-Montes), Švedska, Velika Britanija
3. <i>Cephalcia lariciphila</i> (Klug.)	Irska, Velika Britanija (Sjeverna Irska, ostrvo Man i Jersey)
3.1. <i>Daktulosphaira vitifoliae</i> (Fitch)	Kipar
4. <i>Dendroctonus micans</i> Kugelan	Irska, Velika Britanija (Sjeverna Irska, ostrvo Man i Jersey)
4.1. <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu	Irska, Velika Britanija
5. <i>Gilpinia hercyniae</i> (Hartig)	Irska, Grčka, Velika Britanija (Sjeverna Irska, ostrvo Man i Jersey)
6. <i>Globodera pallida</i> (Stone) Behrens	Letonija, Portugalija (Azori), Slovenija, Slovačka, Finska
6.1. <i>Globodera rostochiensis</i> (Wollenweber) Behrens	Portugalija (Azori)
7. <i>Goniopterus scutellatus</i> Gyll.	Grčka, Portugalija (Azori)
8. <i>Ips amitinus</i> Eichhof	Irska, Grčka, Velika Britanija
9. <i>Ips cembrae</i> Heer	Irska, Grčka, Velika Britanija (Sjeverna Irska i ostrvo Man)
10. <i>Ips duplicatus</i> Sahlberg	Irska, Grčka, Velika Britanija
11. <i>Ips sexdentatus</i> Börner	Irska, Kipar, Velika Britanija (Sjeverna Irska i ostrvo Man)
12. <i>Ips typographus</i> Heer	Irska, Velika Britanija
13. <i>Leptinotarsa decemlineata</i> Say	Irska, Španija (Ibica i Menorka), Kipar, Malta, Portugalija (Azori i Madeira), Finska (okruzi Åland, Häme, Kymi, Pirkanmaa, Satakunta, Turku, Uusima), Švedska (okruzi Blekinge, Gotland, Halland, Kalmar i Skåne), Velika Britanija
14. <i>Liriomyza bryoniae</i> (Kaltenbach)	Irska, Velika Britanija (Sjeverna Irska)
14.1. <i>Paysandisia archon</i> (Burmeister)	Irska, Malta, Velika Britanija
14.2. <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> (Olivier)	Irska, Portugalija (Azori), Velika Britanija
15. <i>Sternocetus mangiferae</i> Fabricius	Španija (Granada i Malaga), Portugalija (Alentejo, Algarve i Madeira)
15.1. <i>Thaumetopoea pityocampa</i> Denis & Schiffermüller	Velika Britanija
Thaumetopoea processionea L.	Irska, Velika Britanija (nisu uključena područja u nadležnosti sljedećih lokalnih tijela: Barking i Dagenham; Barnet; Basildon; Basingstoke i Dene; Bexley; Bracknell Forest; Brent; Brentwood; Bromley; Broxbourne; Camden; Castle Point; Chelmsford; Chiltem; Grad London; Grad Westminster; Crawley; Croydon; Dacorum; Dartford; Ealing; East Hertfordshire; okrug Elmbridge; Enfield; Epping Forest; okruzi Epsom i Ewell; Gravesend; Greenwich; Guildford; Hackney; Hammersmith & Fulham; Haringe; Harlow; Harrow; Hart; Havering; Hertsmere; Hillingdon; Horsham; Hounslow; Islington; Kensington i Chelsea; Kingston upon Thames; Lambeth; Lewisham; Littleford; Medway; Merton; Mid Sussex; Mole Valley; Newham; North Hertfordshire; Reading; Redbridge; Reigate i Banstead; Richmond Upon Thames; okrug Runnymede; Rushmoor; Sevenoaks; Slough; South Bedfordshire; South Bucks; South Oxfordshire; Southwark; okrug Spelthorne; St Albans; Sutton; Surrey Heath; Tandridge; Three Rivers; Thurrock; Tonbridge i Malling; Tower Hamlets; Waltham Forest; Wandsworth; Watford; Waverley; Welwyn Hatfield; West Berkshire; Windsor i Maidenhead; Woking; Wokingham i Wycombe) (do 30. aprila 2020.godine)
(b) bakterije	
01. „ <i>Candidatus Phytoplasma ulmi</i> ”	Velika Britanija
1. <i>Curtobacterium flaccumfaciens</i> pv. <i>flaccumfaciens</i> (Hedges) Col.	Grčka, Španija
2. <i>Erwinia amylovora</i> (Burrill) Winslow et al.	— Estonija, Španija (osim autonomnih zajednica Andaluzije, Aragonije, Kastilje

	i la Manche, Kastilje i Leóna, Ekstremadure, autonomne zajednice Madrida, Murcije, Navarre i La Rioje, pokrajine Guipuzkoe (Baskija), okruga Garrigues, Noguera, Pla d'Urgell, Segrià i Urgell u pokrajini Lleidi ('Comunidad autónoma de Catalunya') i opština Alborache i Turís u pokrajini Valenciji i okruga L'Alt Vinalopó i El Vinalopó Mitjà u pokrajini Alicanteu ('Comunidad Valenciana')), Francuska (Korizika), Italija (Abruzzo, Basilicata, Kalabrija, Kampanija, Lacijs, Ligurija, Marche, Molise, Pijemont (osim opština Busca, Centallo i Tarantasca u pokrajini Cuneo), Sardinija, Sicilija, (osim opštine Cesaro (pokrajina Messina), Maniace, Bronte, Adrano (pokrajina Catania) i Centuriipe, Regalbuto i Troina (pokrajina Enna)), Toskana, Umbrija, Valle d'Aosta), Letonija, Portugalija, Finska, Velika Britanija (ostrvo Man, Kanalska ostrva), — i, do 30. aprila 2020.godine, Irska (osim grada Galwaya), Italija (Apulija, Lombardija (osim pokrajina Milana, Mantove, Sondrija i Varese), Veneto (osim pokrajina Roviga i Venecije, opština Barbona, Boare Pisani, Castelbaldo, Masi, Piacenza d'Adige, S. Urbano i Vescovana u pokrajini Padovi te područja smještenog južno od autoputa A4 u pokrajini Veroni)), Litvanija (osim opština Babtai i Kėdainiai (regija Kaunas)), Slovenija (osim regija Gorenjske, Koroške, Maribora i Notranjske i opština Lendava i Renče-Vogrsko (južno od autoputa H4)), Slovačka (osim okruga Dunajská Streda, Hronovce i Hronské Kľačany (okrug Levice), Dvory nad Žitavou (okrug Nové Zámky), Málinec (okrug Poltár), Hrhov (okrug Rožňava), Veľké Ripňany (okrug Topoľčany), Kazimír, Luhýňa, Malý Horeš, Svätuše i Zátin (okrug Trebišov))
3. Xanthomonas arboricola pv. pruni (Smith) Vauterin et al.	Velika Britanija (do 30. aprila 2020.godine)
(c) Gljive	
01. Ceratocystis platani (J.M.Walter) Engelbr. & T.C.Harr.	Irska, Velika Britanija
02. Cryphonectria parasitica (Murrill) Barr.	Češka, Irska, Švedska, Velika Britanija
1. Glomerella gossypii Edgerton	Grčka
2. Gremmeniella abietina Morelet	Irska
3. Hypoxylon mammatum (Wahlenberg) J. Miller	Irska, Velika Britanija (Sjeverna Irska)
(d) Virusi i virusima slični organizmi	
1. Beet necrotic yellow vein virus	Irska, Francuska (Bretanja), Portugalija (Azori), Finska, Velika Britanija (Sjeverna Irska)
2. Tomato spotted wilt virus	Švedska
3. Citrus tristeza virus (evropski sojevi)	Grčka (osim regionalnih jedinica Argolide, Arte, Hanije i Lakonije), Malta, Portugalija (osim Algarvea, Madeire i okruga Odemira u Alenteju)
4. Žutilo vinove loze (Grapevine flavescentie dorée MLO)	Češka, Francuska (Alzas, Champagne-Ardenne, Pikardija (departman Aisne), Ile de France (opštine Citry, Nanteuil-sur-Marne i Saâcy-sur-Marne) i Lorena), Italija (Apulija, Sardinija i Basilicata)"

Stupanje na snagu

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

* U ovaj pravilnik prenijeta je Uredba Komisije br. 2018/791(EU) od 31. maja 2018. godine o priznavanju zaštićenih zona u Zajednici izloženih posebnim rizicima za zdravje bilja.

Broj: 320-1646/19

Podgorica, 2. decembra 2019. godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se usvaja ustavna žalba i utvrđuje povreda prava na pravično suđenje iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i pravo svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke - sudskog poravnanja zaključenog pred Osnovnim sudom u Podgorici, P.br. 2286/09, od 17. aprila 2010. godine.

Nalaže se Vladi Crne Gore - Ministarstvu finansija da podnosiocima ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu preduzeća "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice, Cetinjski put bb isplati naknadu u neoporezivom iznosu od 2.000,00€ (dvije hiljade eura) na ime pravičnog zadovoljenja zbog povrede prava iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Konvencije i troškova u vezi provedenih postupaka, u roku od šest (6) mjeseci od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom listu Crne Gore".

Nalaže se Privrednom суду u Podgorici:

- da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku, a u skladu sa Zakonom o stečaju, podnosiocima ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, obezbijedi najveći mogući stepen namirenja onoga što mu je dosuđeno sudskim poravnanjem Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine, sve na ime materijalne štete zbog povrede prava svojine (imovine) iz člana 58. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju,

- da obavještava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnositelja ustavne žalbe – stečajnih povjerilaca

- da nakon završenog stečajnog postupka dostavi Ustavnom судu pisani izvještaj s preciznim podacima o novčanim iznosima koji su u stečajnom postupku pripali svakom pojedinom podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, te o datumu i načinu njihove isplate.

Ustavni sud će ovaj ustavosudski postupak nastaviti nakon završenog stečajnog postupka, i dobijanja izvještaja iz tačke IV alineje 3 ove izreke ukoliko nadležni organi iz tačke IV izreke ove odluke ne izvrše svoje obaveze.

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednik Dragoljub Drašković i sudije – Milorad Gogić, Miodrag Iličković, Desanka Lopičić, Mevlida Muratović, Hamdija Šarkinović i Budimir Šćepanović, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, člana 48. tačka 3., člana 52. i člana 76. stav 3. Zakona o Ustavnom судu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15), na sjednici suda od 18. jula 2019. godine, većinom glasova, donio je

O D L U K U

I - Usvaja se ustavna žalba.

II - Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i pravo svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke - sudskog poravnanja zaključenog pred Osnovnim sudom u Podgorici, P.br. 2286/09, od 17. aprila 2010. godine.

III - Nalaže se Vladi Crne Gore - Ministarstvu finansija da podnosiocima ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu preduzeća "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice, Cetinjski put bb isplati naknadu u neoporezivom iznosu od 2.000,00€ (dvije hiljade eura) na ime pravičnog zadovoljenja zbog povrede prava iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1.

Konvencije i troškova u vezi provedenih postupaka, u roku od šest (6) mjeseci od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom listu Crne Gore".

IV - Nalaže se Privrednom sudu u Podgorici:

- da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku, a u skladu sa Zakonom o stečaju, podnosiocima ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, obezbijedi najveći mogući stepen namirenja onoga što mu je dosuđeno sudskim poravnanjem Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine, sve na ime materijalne štete zbog povrede prava svojine (imovine) iz člana 58. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju,

- da obaveštava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnositelja ustavne žalbe – stečajnih povjerilaca,

- da nakon završenog stečajnog postupka dostavi Ustavnom sudu pisani izvještaj s preciznim podacima o novčanim iznosima koji su u stečajnom postupku pripali svakom pojedinom podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, te o datumu i načinu njihove isplate.

V – Ustavni sud će ovaj ustavnosudski postupak nastaviti nakon završenog stečajnog postupka, i dobijanja izvještaja iz tačke IV alineje 3 ove izreke ukoliko nadležni organi iz tačke IV izreke ove odluke ne izvrše svoje obaveze.

VI - Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu podnijeli su I.J. i M.Đ., iz Podgorice, koje u ovom ustavno-sudskom postupku zastupa Advokatska kancelarija "Prelević" OD Podgorica – ovlašćeno lice D.P., advokat iz Podgorice. Imena i lični podaci podnositelja ustavne žalbe navedeni su u prilogu i sačinjavaju sastavni dio ove odluke. Ustavna žalba podnesena je zbog neizvršenja sudskog poravnanja Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine, radi naplate novčanog potraživanja od tuženog dužnika preuzeća "Radoje Dakić" AD iz Podgorice. Na osnovu navedene sudske odluke, kao izvršne isprave, Osnovni sud u Podgorici donio je rješenja o izvršenju, I.br.3078/10, od 17. septembra 2010. godine, a podnosioci žalbe su postali izvršni povjeriocu na nepokretnostima dužnika. Zaključkom suda I.br.3078/10, od 17. septembra 2010. godine, izvršni povjeriocu su pristupili ranije otpočetom izvršenju I.br.875/06 na nepokretnostima izvršnog dužnika.

1.1. Budući da do dana podnošenja ustavne žalbe navedena odluka nije izvršena, podnosioci smatraju da je došlo do povrede prava iz odredaba čl.32. i čl.58. Ustava, te odredaba člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju.

2. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 68. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta, radnje ili nepostupanja državnog organa (...), ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja. U stavu 2 istog člana, propisano je da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnositelj ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa (...) ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

2.1. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. U sprovedenom postupku, uvidom u spis predmeta i drugu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu:

3.1. Preduzeće "Radoje Dakić" iz Podgorice, Cetinjski put bb, (mat.br.02014092) je akcionarsko društvo koje se sastoji od državnog kapitala. Država Crna Gora je većinski vlasnik kapitala "Radoje Dakić" AD Podgorica od 50,579%, koja struktura državnog kapitala je sljedeća: Država sa učešćem 11,9680%, Fond za razvoj Crne Gore sa učešćem od 0,0001%, Fond penzijsko-invalidskog osiguranja, sa učešćem od 14,9379%, Vlada Crne Gore sa učešćem od 18,6943%, Zavod za zapošljavanje Crne Gore sa učešćem od 4,9793%.

3.2. Dana 17. aprila 2010. godine, je pred Osnovnim sudom u Podgorici zaključeno sudske poravnanje P.br. 2286/09, kojim je obavezan tuženi (AD "Radoje Dakić" Podgorica) da na ime naknade materijalne štete na ime manje isplaćenih ličnih dohodaka, isplati tužiocima (podnosiocima ustavne žalbe) i to: M.D. iznos od 8.564,80 eura i I.J. iznos od 8.492,31 eura, a tuženi se obavezuje da prethodno označene obaveze ispunji u roku od 8 časova, nakon zaključenja poravnjanja.

3.3. Osnovni sud u Podgorici je, 1. juna 2010. godine, donio rješenje o izvršenju, l.br. 3078/10, kojim je na osnovu izvršne isprave - poravnanja zaključenog 17. aprila 2010. godine, u predmetu P.br.2286/09, a po predlogu izvršnih povjerilaca (podnositelja), radi naplate naknade materijalne štete, odredio izvršenje na nepokretnostima izvršnog dužnika (AD "Radoje Dakić" Podgorica) upisane u listi nepokretnosti br. 184 KO Podgorica I na: PJ Podgorica na: (...) upisom ovog rješenja kod Uprave za nekretnine, utvrđenjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem izvršnih povjerilaca do visine potraživanja iz iznosa dobijenog prodajom. Istim rješenjem je naloženo Upravi za nekretnine RCG - PJ Podgorica da evidentira ovu odluku u javnu knjigu.

3.4. Osnovni sud u Podgorici je 17. septembra 2010. godine, donio zaključak kojim u skladu sa odredbom člana 148. ZIP-a, izvršni povjerilac pristupa već započetom izvršnom postupku, koji se vodi pred ovim sudom pod poslovnom oznakom I.br.875/06.

3.5. Zaključkom Osnovnog suda u Podgorici I.br.875/06 od 29. septembra 2008. godine utvrđeno je da na dan procjene, tržišna vrijednost nekretnina koje su predmet izvršenja iznosi 52.923.342,76€.

4. Po predstavci br. 19580/06 od 4. maja 2006. godine Borislava Mijanovića, Evropski sud za ljudska prava donio je 17. septembra 2013. godine presudu Mijanović protiv Crne Gore (konačna 17. decembra 2013. godine), koja je za sada prva i jedina presuda Evropskog suda vezana za potraživanja od tuženika/izvršnog dužnika "Radoje Dakić", ali koja nije istovrsna predmetima koje Ustavni sud razmatra u ovom ustavno sudsakom postupku. Predmet Mijanović odnosio se na potraživanje naknade radi ostvarivanja prava po osnovu intelektualne svojine, odnosno prava po osnovu inovacije, a ne na zahtjev za naknadu neisplaćenih zarada, na šta se odnosi i zaključeno sudske poravnanje Osnovnog suda u Podgorici, koje je predmet ustavne žalbe. Međutim, s aspekta zaštite ustavnih i konvencijskih prava, problem je isti (neizvršenje pravosnažne i izvršne odluke suda).

4.1. Evropski sud je u predmetu Mijanović utvrdio sledeće činjenice: dana 24. septembra 2003. godine Osnovni sud u Podgorici presudio je u korist podnosioca predstavke i naložio tuženiku/izvršnom dužniku "Radoje Dakić" AD Podgorica da plati 159.879,33€ i zakonske kamate, te 6.216,26€ za pravne troškove. Dana 6. jula 2004. godine Viši sud u Podgorici

potvrdio je ovu presudu, a dana 27. decembra 2005. godine Vrhovni sud odbacio je zahtjev za reviziju koji je predao izvršni dužnik. Dana 24. septembra 2004. godine na zahtjev podnosaoca predstavke, Osnovni sud u Podgorici izdao je rješenje o izvršenju putem prenosa sredstava na račun u banci. Dana 4. maja 2009. godine podnositelj predstavke predao je novi zahtjev za izvršenje, po članau 30. Zakona o izvršenju, u kome je predložio da predmetna presuda bude izvršena prodajom nepokretnе imovine dužnika. 15 jula 2009. godine doneseno je rješenje o izvršenju. U spisima nema dokaza da su domaći organi napravili bilo kakav pokušaj da izvrše ovo rješenje. Podnositelj predstavke žalio se na neizvršenje presude koja je donesena u njegovu korist i na povredu njegovih imovinskih prava koja je time počinjena.

4.2. Evropski sud je u tom slučaju utvrdio povredu prava iz odredaba člana 6. stav 1. i člana 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima, koja se povreda odnosi na pozitivnu obavezu države da preduzme sve neophodne mjere kako bi se izvršila pravosnažana i izvršna sudska presuda, kao i na pravo podnosioca na nesmetano (mirno) uživanje njegove imovine (nakon smrti podnosioca, to se pravo prenijelo na njegovu naslednicu).

4.3. Evropski sud je u presudi ponovio "da je najprikladniji oblik zadovoljenja za povredu člana 6. obezbijediti da se podnosioci predstavke dovedu što je moguće više u položaj u kojem bi bili da nijesu zanemareni uslovi propisani članom 6. Konvencije. Sud nalazi da se taj princip odnosi i na ovaj predmet, s obzirom na to da je utvrđena povreda. Stoga Sud smatra da Vlada treba da plati podnositeljki predstavke, na ime materijalne štete, ono što su joj dosudili domaći sudovi, uključujući i zakonske kamate i pravne troškove koji su u toj presudi navedeni (v.mutatis matandis, Pejaković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 337/04, 36022/04 I 45219/04, stavovi 31-32, 18. decembar 2007. godine).

5. Zaključkom Osnovnog suda u Podgorici, I.br.875/06, od 20. marta 2015. godine izvršeno je namirenje troškova izvršnog postupka u iznosu od 622.500,00 € dobijenog prodajom nepokretnosti izvršnog dužnika "Radoje Dakić" AD Podgorica iz lista nepokretnosti br. 4339 KO Podgorica I-kat. parcele br.1503/12, zgrade br.1, poslovne zgrade u privredi, površine 19151m², obračunatih zaključno sa danom 24. novembra 2014. godine.

6. Evropski sud je donio 24. januara 2017. godine ispravljenu odluku po predstavki br. 14561/08 Miličko Šćepović protiv Crne Gore i 2 druge predstavke, kojom je obuhvaćeno ukupno 7 podnositelja predstavki, od toga 5 podnositelja u predstavki br. 15577/10 od 9. marta 2010. godine, i to: D.B. (rođen 19. septembra 1946. godine), V.R. (rođen 25. februara 1944. godine), D.Š. (rođen 30. maja 1962. godine), M.L. (rođen 30. maja 1950. godine) i R.B. (rođen 15. decembra 1958. godine).

6.1. U toj ispravljenoj odluci Evropski sud je utvrdio da je u period između 18. marta i 14. juna 2016. godine primio izjave o mirnom rješavanju koje su potpisale Vlada Crne Gore i podnosioci predstavki, a prema kojima podnosioci predstavki izražavaju svoju saglasnost da se odriču bilo kakvih daljih potraživanja prema Crnoj Gori u pogledu činjenica koje su dovele do tih predstavki protiv obaveze Vlade da svakom podnosiocu isplati iznos od 2,000€ (dvije hiljade eura) koji će biti oslobođen od poreza, čime se pokrivaju nematerijalna šteta, kao i troškovi i izdaci. Strane su se dalje saglasile da će Vlada, u toku datog perioda od tri mjeseca, iz svojih sredstava platiti iznose koji su dodijeljeni kroz odluke domaćih sudova, osim bilo kog iznosa koji je na osnovu datih odluka već uplaćen, a uvećan za troškove izvršnih postupaka koji se vode u zemlji. Date uplate činiće konačnu odluku u slučajevima koji se vode pred Evropskim sudom.

6.2. Po osnovu navedenog poravnjanja Država Crna Gora je isplatila B. D. 45.983,47€, R.V. 48.999,30€, Š.D. 38.851,64€, L.M. 50.084,08€ i B.R. 43.325,38€.

7. Punomoćnik podnositelja ustavne žalbe Dragan Prelević, advokat iz Podgorice se zbog nemirenja potraživanja podnositelja – bivših radnika "Radoje Dakić" AD Podgorica, obraćao nekoliko puta dopisima predsjednicima Vlade Crne Gore i Zaštitniku ljudskih prava i

sloboda Crne Gore u period od 2009 do 2016. godine. Budući da ti dopisi nijesu pravna sredstva koja se smatraju domaćim pravnim sredstvima u smislu člana 68. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore i člana 35. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (np. odluka Uglešić protiv Hrvatske od 7. septembra 2000, predstavka br. 50941/99; presuda Horvat protiv Hrvatske od 26. jula 2001., predstavka br. 51585/99, stav 47), u ovoj se odluci ti dopisi ne razmatraju.

8. Privredni sud Crne Gore je rješenjem St.br.490/16 od 19 . decembra 2016. godine, na predlog povjerioca Ministarstva finansija – Poreska uprava Crne Gore, otvorio stečajni postupak nad stečajnim dužnikom AD “Radoje Dakić” Podgorica, Cetinski put bb (mat.br.02014092).

8.1. U izreci tog rješenja je određeno: da se usvaja predlog povjerioca Ministarstva finasija – Poreska uprava Crne Gore podnijetu sudu 22. novembra 2016. godine i otvara 19. decembra 2016. godine stečajni postupak (stav I); da se za stečajne upravnike sa jednakim ovlašćenjima imenuju R.R., iz Podgorice i M.M., iz Podgorice (stav II); da se povjerioci pozivaju da u roku od 30 dana od dana objavlјivanja Oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja (stav III); da se dužnici pozivaju da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi (stav IV); da će se prvi sastanak povjerilaca održati 15. februara 2017. godine sa početkom u 11,00h, a ročište za ispitivanje potraživanja 22. februara 2017. godine u 11 ,ooh u Privrednom sudu Crne Gore, kancelarija br.2 (stav V); da će se rješenje objaviti na oglasnoj table suda 19. decembra 2016. godine (stav VI).

8.2. U obrazloženju tog rješenja je, pored ostalog, navedeno: da je povjerilac Ministarstvo finansija - Poreska uprava Crne Gore 22. novembra 2016. godine, podnijela sudu predlog, kojim je tražio otvaranje stečaja nad privrednim društvom AD "RADOJE DAKIĆ" Podgorica zbog nemogućnosti predлагаča kao povjerioca da naplati svoje potraživanje, usled prezaduženosti dužnika. Povjerilac je u svom predlogu naveo da prema službenim podacima i obračunu poreskih obaveza, stečajni dužnik ima dospjeli, a neplaćeni dug po osnovu utvrđenih poreskih obaveza prema predlagajuću, u ukupnom iznosu od 10.862.854,84 eura, kao i to da je prema podacima Centralne banke Crne Gore, račun poreskog obveznika u blokadi za 7.175.430,92 eura u periodu od 5.774 dana neprekidno.

8.3. Privredni sud Crne Gore je cijeneći pribavljenе dokaze, navode iz podnijetog predloga i navode dužnika i povjerilaca, izvještaj privremenog stečajnog upravnika, našao da je predlog osnovan, i da su ispunjeni zakonski uslovi za otvaranje stečajnog postupka. Za Sud je nesporno da je predlagajuć podnijetim pisanim predlogom i dokazima uz predlog dokazao činjenicu da ima potraživanja, na osnovu poreskog duga, kao i da prinudna naplata po osnovu poreskog duga do danas nije mogla biti ni započeta, a samim tim ni realizovana, uslijed višegodišnje blokade računa stečajnog dužnika, što se zaključuje iz izvještaja privremenog stečajnog upravnika i dokaza provedenih u postupku. Sud je kod prethodno navedenog nesporno utvrdio da je stečajni dužnik u stanju insolventnosti nesposoban da izmiruje svoje obaveze, da su mu poslovni računi u neprekidnoj blokadi duže od 15 godina, da se povjerilac nesumnjivo ne može naplatiti u postupku prinudnog izvršenja, te da su ispunjeni stečajni razlozi iz člana 12. stav 3. tač. 1. i 2 . i člana 13. Zakona o stečaju za otvaranje stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom.

9. Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore, Pž.br.599/17, od 6. juna 2017. godine potvrđeno je rješenje Privrednog suda Crne Gore St.br. 490/16 od 19. decembra 2016. godine o otvaranju stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom “Radoje Dakić” AD u stečaju Podgorica.

10. Rješenjem Privrednog suda Crne Gore St.br.490/16 od 4. jula 2017. godine proglašeno je bankrotstvo nad stečajnim dužnikom “Radoje Dakić” AD u stečaju Podgorica budući da nije podnijeta izjava od strane stečajnog dužnika o namjeri da izvrši reorganizaciju.

11. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore po pritužbi NVO "Udruženje manjinskih akcionara AD "Radoje Dakić", nakon završenog ispitnog postupka, dao je mišljenje broj 01-258-17, od 4. decembra 2017. godine. U njemu je, pored ostalog, navedeno: da je na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, navoda iz pritužbe, izjašnjenja, dostavljene i pribavljene dokumentacije Zaštitnik utvrdio da je pritužba podnosioca osnovana; da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1561/05, od 14. aprila 2006. godine, tužiocima priznato pravo potraživanja u ukupnom iznosu od 7.784,182,00 eura, da u izvršnom sudskom postupku - predmetu, I.br. 875/06, od 14. aprila 2006. godine, kao ni kasnijem - stečajnom postupku - predmetu, St.br. 490, od 8. decembra 2016. godine, povjeriocu nijesu naplatili svoje potraživanje. Zaštitnik podsjeća da je povodom prijateljskog poravnjanja koje je Država Crna Gora zaključila, po istom osnovu - meritumu - pravosnažnoj presudi P.br. 1561/05, od 14. aprila 2006. godine (I.br.875/06, od 13. juna 2008. godine), Evropski sud za ljudska prava prethodno ocijenio kao dobro ustanovljenu praksu i predmet označio kao WECL (well-established case-law); da WECL predmeti predstavljaju grupu predmeta, gdje je Sud u svojim ranijim odlukama zauzeo čvrste stavove i stvorio praksu u konkretnom pogledu, pa je i u ovoj grupi predmeta naveo da su pitanja, koja se navode u predstavci već obrađena (Mijanović protiv Crne Gore predstavka broj 19580/06, od 17. septembra 2013. godine i Kačapor i ostali protiv Srbije broj 2269/06, 3041/06, 3043/06, 3045/06, 3045/06, od 15. januara 2008. godine). Zaštitnik je, u konačnom, preporučio Privrednom sudu Crne Gore da u daljem toku stečajnog postupka, u skladu sa rješenjem suda, St.490/16, od 8. decembra 2016. godine, stečajni organi preduzmu sve neophodne mjere kako bi se stečajni postupak blagovremeno okončao i obezbijedilo namirenje potraživanja radnika AD "Radoje Dakić" po pravosnažnim presudama i Vladi Crne Gore da imajući u vidu praksu Evropskog suda za ljudska prava, po pitanju obaveze države u ovim sporovima, preduzme mjere i aktivnosti u cilju izvršenja pravosnažnih odluka iz predmetnih sudskih sporova radnika AD "Radoje Dakić" i da su Privredni sud i Vlada Crne Gore dužni da u roku od 90 dana, od dana prijema ovog mišljenja dostave izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

12. Prema dostupnim podacima, novi oglas za prodaju nepokretnosti stečajnog dužnika u Podgorici i Beogradu po ukupnoj početnoj cijeni od 38,23 miliona eura objavljen je u februaru 2019. godine.

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE ODREDBE

13. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su slijedeće odredbe:
Ustava Crne Gore:

"Član 9.

Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretku, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjog zakonodavstva.

Član 32.

Svako ima pravo: na ... suđenje u razumnom roku pred... sudom.

Član 58.

Jemči se pravo svojine.

Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu“.

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Član 6. stav 1.

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona”.

Člana 1. Protokola br. 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni”.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o izvršnom postupku (“Službeni list Republike Crne Gore”, br.23/04):

“Član 144.

Izvršenje na nepokretnosti sprovodi se upisom rješenje o izvršenju u javnu knjigu, utvrđenjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem izvršnih povjerilaca iz iznosa dobijenog prodajom.”

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju (“Službeni list Crne Gore”, br. 36/11):

Ovaj zakon stupio je na snagu 25. septembra 2011. godine i time je ukinut Zakon o izvršnom postupku u skladu sa tim Zakonom. Članovi 6. stav 1. i 14. ovog Zakona odgovaraju u materiji, članovima 4. stav 1. i 14. Zakona o izvršnom postupku iz 2004. godine. U članovima 154-201 navedeni su detalji o izvršenju u odnosu na nepokretnost izvršnog dužnika.

Zakon o stečaju (“Službeni list Crne Gore”, br.1/11):

“Član 8. stav 1.

Stečajni postupak je hitan.

Zakon o Ustavnom sud Crne Gore (“Službeni list Crne Gore”, br.11/15):

“Član 3.

Svako je dužan da poštuje odluke Ustavnog suda.

Stavovi o određenim pitanjima izraženi u odlukama Ustavnog suda obavezujući su za sve državne organe, organe državne uprave, organe lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravna lica i druge subjekte koji vrše javne ovlašćenja.

Član 51. stav 2.

U “Služnjemo listu Crne Gore” može se objaviti odluka po ustavnoj žalbi, odnosno žalbi, kao i rješenje koje je od značaja za zaštitu ustavnosti i zakonitosti. O objavlјivanju ovih odluka, odnosno rješenje odlučuje vijeće, odnos Ustavni sud na predlog sudske izvjestioca.

Član 52.

Držabni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravna lica i drugi subjekti koji vrše javne ovlašćenja dužni su da, u okviru svoje nadležnosti, izvršavaju odluke Ustavnog suda a njihovo izvršenje, kada je to potrebno, obezbeđuje Vlada Crne Gore.

Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši.

Organ koji je dužan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je nakon isteka roka iz stav 2. ovog člana da dostavi izvještaj Ustavnom судu o izvršenju odluke Ustavnog suda.

Član 76. stav 3.

U slučaju kad je povreda učinjena radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja, odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud zabraniće dalje vršenje radnje odnosno naložiće donošenje akta ili preduzimanje druge odgovarajuće mjere ili radnje kojom se ispravljuju već nastale odnosno otklanjaju buduće štetne posljedice utvrđene povrede ljudskog prava ili slobode zajemčenih Ustavom.”

V OCJENA USTAVNOG SUDA

14. Podnosioci u ustavnoj žalbi ukazuju da pravosnažno i izvršno sudske poravnane Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine, do dana podnošenja ustavne žalbe nije izvršeno, odnosno da oni nijesu uspjeli da namire svoja potraživanja. Smatraju da su, neizvršavanjem sudske poravnane domaćeg suda za period od 7 godina, onemogućeni u mirnom uživanju svoje imovine, ukazujući da je nad dužnikom AD “Radoje Dakić”, rješenjem Privrednog suda Crne Gore, St.br. 490/16, od 19. decembra 2016. godine, otvoren stečajni postupak.

14.1. Analizom navoda i razloga istaknutih u ustavnoj žalbi, kao i sadržine prava koja se štite Ustavom, Ustavni sud je razmatrao ustavnu žalbu, sa aspekta odredaba čl. 32. i čl. 58. Ustava i člana 6. stava 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

14.2. Ustavni sud podsjeća na svoju dosadašnju praksu, podudarnu sa praksom Evropskog suda za Ljudska prava, da se izvršenje sudske odluke mora smatrati sastavnim dijelom pravičnog suđenja u smislu odredbe člana 32. Ustava. (vidjeti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-II). Ustavni sud podsjeća na stavove prema kojima i ako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati posebnim okolnostima, ono ne smije biti tako da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 32. Ustava (vidjeti Budrov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, i Teteriny protiv Rusije broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine). Nadalje, u kontekstu stečajnog postupka, period neizvršenja sudske odluke ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršnog postupka, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak protiv izvršenika (vidjeti Kačapor i dr. protiv Srbije, br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06).

14.3. Kada je riječ o izvršenju pravosnažnih sudske odluka donesenih protiv države ili lica koja ne uživaju “dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države”, država nema mogućnost da se pozove na nedostatak vlastitih sredstava ili na ne imauštinu dužnika kao izgovor za neizvršenje tih odluka (vidjeti Kačapor i dr. protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114).

15. U nastavku se citiraju relevantna načela i stavovi Evropskog suda izgrađena u njegovoj sudskej praksi.

Evropski sud u predmetu R. Kačapor i drugi protiv Srbije (predstavke br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, od 15. januara 2008. godine) ukazuje na sljedeća relevantna načela:

"106. Sud podseća da se izvršenje presude koju je sud doneo, mora smatrati sastavnim delom 'suđenja' prema članu 6 (vidjeti Hornsby protiv Grčke, presuda od 19. marta 1997. godine, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-11, str. 510, stav 40).

107. Dalje, kašnjenje u izvršenju presude može se opravdati u posebnim okolnostima. Međutim, to ne sme biti tako da ugrožava suštinu prava zaštićenog prema članu 6. stav 1. Konvencije (vidjeti Immobiliere Saffi protiv Italije [VV], br. 22774/93, stav 74, ECHR 1999-V).

108. Najzad, bez obzira da li je dužnik privatni ili društveni akter, na državi je da preduzme sve neophodne mere da se pravosnažna sudska presuda izvrši, kao i da, pri tome,

obezbidi delotvorno učešće njenog celog aparata (videti, mutatis mutandis, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, stavovi 174-189, ECHR 2004-V (izvodi) i, takođe, mutatis mutandis, Hornsby, citiran u gornjem tekstu, str. 511, stav 41).

114. Šesto, s obzirom da je utvrđena obaveza države za neizmirene dugove podnositeljki predstavki u konkretnom slučaju, primećuje se da država ne može da navede ni nedostatak sopstvenih sredstava ni nedostatak sredstva kod dužnika kao izgovor za neizvršenje o kome je reč."

Evropski sud je u predmetu Mijanović protiv Crne Gore (predstavka br. 19580/06) od 17. septembra 2013. godine dao ocjenu:

"81. Sud podsjeća da član 6 stav 1 Konvencije, između ostalog, štiti sprovođenje pravosnažnih, obavezujućih sudske odluka, koje, u državama koje prihvataju vladavinu prava, ne mogu da ostanu neoperativne na štetu jedne strane. Shodno tome, izvršenje sudske presude ne može se spriječiti, učiniti nevažećim ili neopravdano odložiti (v. između ostalog, Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-II). Iako kašnjenje u izvršenju presude može biti opravdano u naročitim okolnostima, ono ne može, međutim, biti takvo da se naruši suština prava koje se štiti po članu 6 stav 1 Konvencije (v. presudu u predmetu Immobiliare Saffi protiv Italije [GC], br. 22774/93, stav 74, ECHR 1999-V).

82. Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja presuda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi (v. presudu u predmetu Fuklev protiv Ukrajine, br. 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Bez obzira na to da li je izvršni dužnik privatno lice ili subjekt pod kontrolom države, država je ta koja treba da preduzima sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu presudu suda, i da, pri tome, obezbijedi djelotvorno učešće cijelog svog aparata (v. mutatis mutandis, presudu u predmetu Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, stavovi 174-189, ECHR 2004-V (izvodi)).

83. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud konstatiše da, nasuprot tvrdnjama Vlade, izvršni postupak po samoj svojoj prirodi treba da se rješava brzo (v. stavove 32 i 38; i Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, stav 23, ECHR 2000-IV). Iako može da se prihvati da su neki izvršni postupci složeniji, Sud ne smatra da je ovaj predmet tako složen da bi to opravdalo dužinu izvršenja.

86. I na kraju, s obzirom na nalaz da država ima odgovornost za dug prema podnositeljki predstave u ovom predmetu, konstatiše se da država ne može kao opravdanje za predmetno neizvršenje da se pozove ni na nedostatak svojih sredstava niti na neimaštinu dužnika (v. mutatis mutandis, R. Kačapor i drugi protiv Srbije, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 114).

87. S obzirom na navedeno, Sud nalazi da crnogorske vlasti nisu preduzele neophodne mјere da bi izvršile predmetnu presudu. Stoga Sud nalazi da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

90. Sud ponavlja da to što država nije izvršila pravosnažnu presudu koja je donesena u korist oca podnositeljke predstavke i koju je kasnije naslijedila podnositeljka predstavke predstavlja zadiranje u pravo podnositeljke predstavke na mirno uživanje imovine, predviđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 (v. između ostalog, presudu u predmetu Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, stav 40, ECHR 2002-III).

91. Iz gore izloženih razloga, u vezi sa članom 6, Sud smatra da navedeno zadiranje države u ovom predmetu nije bilo opravdano. Stoga je utvrđeno da je došlo do zasebne povrede člana 1 Protokola br. 1."

Evropski sud je u predmetu Crnišanin i drugi protiv Srbije (predstavke br. 35835/05, 43548/05, 43569/05 i 36986/06) dao ocjenu:

"124. Sud je već utvrdio da je Država odgovorna za dugovanja preduzeća sa većinskim društvenim kapitalom (R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u

gornjem tekstu). On ne nalazi razlog da odstupi od ovog stava u konkretnom predmetu pošto su dužnici prve, druge i četvrte podnositeljke predstavki takva preduzeća (vidi stav 96 u gornjem tekstu), a postupak za povraćaj dugovanja do sada traje između godinu dana i pet mjeseci i četiri godine i osam mjeseci, od kada je Srbija 3. marta 2004. godine ratifikovala Konvenciju (period koji je u nadležnosti Suda ratione temporis). Organi Srbije, stoga, nisu preduzeli neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše, a nisu dali ni ubedljive razloge za taj propust (vidi R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu). Prema tome, došlo je do povrede člana 6 stav 1 Konvencije, (b) u pogledu treće podnositeljke predstavke

128. Četvrti, u spisima predmeta ne postoji dokaz da se sporno neizvršenje zaista može pripisati nedostatku sredstava kod dužnika (vidi Preduzeće EVT protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu, stavovi 53 i 54) niti da su sami postupci bili posebno složeni.

130. S obzirom na gore navedeno, Sud nalazi da su organi Srbije propustili da preduzmu neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše u periodu između 3. marta 2004. godine i 18. decembra 2007. godine. Prema tome, došlo je do povrede člana 6 stav 1 Konvencije."

U predmetu Jovičić i drugi protiv Srbije (predstavke br. 37270/11, 37278/11, 47705/11, 47712/11, 47725/11, 56203/11, 56238/11 u 75689/11), Evropski sud je ukazao:

"33. Sud podseća da se izvršenje odluke koju je sud doneo mora smatrati sastavnim delom 'suđenja' za potrebe člana 6. (videti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-11). lako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati u posebnim okolnostima, ono ne srne biti takvo da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 6. stav 1. (videti Burdov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, stav 35, i Teteriny protiv Rusije, broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine).

34. Osim toga, u kontekstu imovinskih pitanja, ako podnositac predstavke nije u stanju da postigne izvršenje presude u njegovu korist na vreme, to predstavlja mešanje u pravo na mirno uživanje imovine, kako je utvrđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju. Bez obzira da li je dužnik privatno lice ili lice pod upravom države, na državi je da preduzme sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu sudsку presudu, i da time osigura delotvorno učešće svog celog aparata (videti, uz odgovarajuće izmene, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, st. 174-189, ECHR 2004-V Hornsby, citirana u gornjem tekstu, stav 41; i R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 108.). U kontekstu društvenih preduzeća, period neizvršenja ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršenja, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak (videti, između ostalog, R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 115.).

36. Kada je reč o izvršenju pravosnažnih sudskeih odluka donetih protiv države ili lica koja ne uživaju 'dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države', država nema mogućnost da se pozove na nedostatak sopstvenih sredstava ili na nemaštinu dužnika kao izgovor za neizvršenje tih odluka (videti R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114). Štaviše, "činjenica da je država prodala veliki deo svog udela u preduzeću koji je dugovala privatnog licu, ne bi mogla da državu osloboodi obaveze da izmiri dug prema presudi, koji je nastao pre prodaje akcija. Ako država takvu obavezu prenese na novog vlasnika akcija ... država mora osigurati da novi vlasnik ispunjava zahteve, koji se podrazumevaju prema članu 6. stav 1. Konvencije i članu 1. Protokola broj 1, 'da pravosnažna, obavezujuća sudska odluka ne ostane neizvršena na štetu stranke' (videti Solovyev protiv Ukrajine, broj 4878/04, stav 21, 14. decembar 2006. godine). Drugim rečima, država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom čak i nakon njihove privatizacije, pod uslovom da je sudska odluka u pitanju postala pravosnažna kada je preduzeće radilo kao lice pod upravom države (videti Marinković, citirana u gornjem tekstu,

stav 39). Država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom, čak i kada je preduzeće radilo kao privatno lice kada je neizvršena sudska odluka postala pravosnažna ako je privatizacija u pitanju kasnije poništена (isto)."

Evropski sud je u predmetu Burdov protiv Rusije (br. 2) (predstavka br. 33509/04) od 15. januara 2009. godine naveo:

"65. Pravo na sud iz člana 6 bilo bi iluzorno ukoliko bi domaći pravni sistem bilo koje države ugovornice omogućio da konačna, obavezujuća presuda ostane nedjelotvorna na štetu jedne od stranaka. Stoga izvršenje presude bilo kojeg suda mora biti smatrano sastavnim dijelom 'suđenja' u smislu člana 6 (vidjeti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997., stav 40, Izvještaj o presudama i odlukama 1997-11). 66. Prema tome, nerazumno dugo odlaganje izvršenja obavezujuće presude može predstavljati kršenje Konvencije (vidjeti Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, ECHR 2002-111). Neopravdanost takvog kašnjenja određuje se uzimajući u obzir posebno složenost izvršnog postupka, ponašanje aplikanta i nadležnih vlasti kao i iznosa i prirode naknade koju je sud dosudio (vidjeti Raylyan protiv Rusije, br. 22000/03, stav 31,15. februar 2007.).

70. Složenost domaćih izvršnih postupaka ili državnog budžetskog sistema ne može oslobođiti državu njene obaveze po Konvenciji da svakoj osobi obezbijedi pravo da obavezujuća i izvršna sudska odluka u njenu korist bude izvršena u razumnom roku. Niti se državne vlasti mogu pozvati na nedostatak novčanih ili drugih sredstava (npr. stanova) kao ispriike za izbjegavanje plaćanja duga po presudi (vidjeti Burdov, gore citiran, stav 35 i Kukalo protiv Rusije, br. 63995/00, stav 49, 3. november 2005.). Na državama ugovornicama je obaveza da organizuju pravni sistem na način da nadležni organi vlasti mogu izvršiti obaveze u ovom pogledu (vidjeti, mutatis mutandis, Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, stav 24, ECHR 2000-IV i Frydlender protiv Francuske [GC], br. 30979/96, stav 45, ECHR 2000-VII).

86. Na osnovu naprijed navedenog, Sud zaključuje da su odlaganjem izvršenja presuda Gradskog suda Shakhta od 17. aprila 2003., 4. decembra 2003. i 24. marta 2006. godine vlasti prekršile aplikantovo pravo na sud. Prema tome postoji kršenje člana 6 Konvencije.

87. Budući da obavezujuće i izvršne presude predstavljaju ustanovljeno pravo na plaćanje naknade u aplikantovu korist, što se ima smatrati 'imovinom' u smislu odredbi člana 1 Protokola br. 1 (vidjeti Vasilopoulou protiv Grčke, br. 47541/99, stav 22, 21. mart 2002.), odgođenim propuštanjem da postupe po tim presudama vlasti su takođe prekršile i aplikantovo pravo na mirno uživanje njegove imovine (vidjeti Burdov, naprijed navedeno, stav 41). Dakle, postoji i kršenje člana 1 Protokola br. 1."

16. Dovodeći navedene stavove i principe u vezu sa okolnostima konkretnog slučaja, Ustavni sud utvrđuje da se u ovom ustavno-sudskom postupku radi o slučaju neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke - zaključenog sudskog poravnjanja između jednog stečajnog dužnika s velikim brojem nominalno određenih povjerilaca, od kojih su dva lica i podnosioci ustavne žalbe, čiji su tužbeni zahtjevi precizno specifikovani u samoj sudskoj presudi. Budući da je stečajni dužnik akcionarsko društvo koje se sastoji od državnog kapitala, Ustavni sud dalje utvrđuje da se država ne može oslobođiti odgovornosti ni za propuste i nečinjenja koji su doveli do neizvršenja sudske odluke, ni za dugovanja koja stečajni dužnik ima prema podnosiocima ustavne žalbe. Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja odluke suda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi i dužna je da preduzme sve neophodne korake da se izvrši pravosnažna odluka suda, u konkretnom slučaju sudska poravnjanje, ako treba i učešćem cijelog državnog aparata.

A. NAVODNA POVREDA ČLANA 32. USTAVA I ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE

17. Podnosioci u ustavnoj žalbi prvo prigovaraju da pravosnažno i izvršno sudske presude ne može ograničiti samo na fazu izvršenja. Taj period obuhvata i kasniji stečajni postupak koji je u toku. Shodno tome, treba konstatovati da je period naplate duga podnosiocima ustavne žalbe započeo 2010. godine, a traje i na dan donošenja ove presude, to je skoro devet godina.

18. Ustavni sud prvo napominje da se u ovom slučaju period neizvršenja sudske presude ne može ograničiti samo na fazu izvršenja. Taj period obuhvata i kasniji stečajni postupak koji je u toku. Shodno tome, treba konstatovati da je period naplate duga podnosiocima ustavne žalbe započeo 2010. godine, a traje i na dan donošenja ove presude, to je skoro devet godina.

18.1. Ustavni sud u tom smislu mora ispitati da li je period od devet godina u posebnim okolnostima ovog slučaja takav da se može tvrditi kako je došlo do kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažno i izvršno sudske presude izvrši bez nepotrebnog odugovlačenja, odnosno da preduzme sve neophodne mjere kako bi se ta odluka izvršila.

19. Prvo treba konstatovati da svi izvršni postupci po samoj svojoj prirodi treba da se rješavaju brzo. Međutim, izvršni postupak u kojem je izvršni dužnik bilo preuzeće "Radoje Dakić" AD iz Podgorice, u početnom periodu bio je nešto složeniji, jer je ţiro račun izvršnog dužnika bio blokiran, pa se u sudsakom postupku morao naknadno utvrditi drugačiji način izvršenja odluka suda, što je sve trajalo do septembra 2008. godine, kada je utvrđena tržišna vrijednost nepokretnosti koje su predmet izvršenja.

19.1. Ustavni sud ocjenjuje spornim period od aprila 2010. godine do decembra 2016. godine kada nijesu zabilježene nikakve aktivnosti koje bi mogle pokazati da je država u tom vremenu nastojala da se sudska presuda izvrši. U tom su periodu zabilježene samo aktivnosti punomoćnika podnositelja ustavne žalbe koji se zbog nemirenja potraživanja obraćao nekoliko puta dopisima predsjednicima Vlade Crne Gore i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Štaviše, prva aktivnost države (suda) nakon tog višegodišnjeg perioda neaktivnosti nije bila usmjerena namirenju duga koji su potraživali podnosioci ustavne žalbe, već namirenju troškova izvršnog postupka.

19.2. Nedostatak bilo kakve aktivnosti koje bi mogle pokazati da država nastoji da se sudska presuda izvrši trajale su, dakle, sve do otvaranja stečajnog postupka nad izvršnim, sada stečajnim dužnikom u decembru 2016. godine. Nakon otvaranja stečajnog postupka, bilježe se prve konkretne aktivnosti na stvaranju pretpostavki za namirenje potraživanja podnosiocima ustavne žalbe. U stečajnom postupku potrebne radnje provode se bez većih ili neopravdanih zastoja. Očigledno je nastojanje da se stečajni postupak djelotvorno sproveđe.

19.3. Ustavni sud u tom smislu odbacuje kao očigledno neosnovane sve prigovore da je stečajni postupak otvoren s navodnom namjerom da se onemogući naplata potraživanja podnositelja ustavne žalbe. Poziva se na rješenje Privrednog suda Crne Gore St.br.490/16 o otvaranju stečajnog postupka, u kojem je izričito utvrđeno da su neosnovani "navodi punomoćnika povjerioca da predlagач podnošenjem predloga ima namjeru da onemogući naplatu potraživanja 1742 fizička lica (ranije radnike izvršnog dužnika) kao izvršnih povjerilaca, te da izloži prodaji imovinu sada izvršnog dužnika koja može biti prodata u stečajnom postupku za manju cijenu u odnosu na prodaju u izvršnom postupku imajući u vidu pravila prodaje nepokretnosti u stečajnom postupku. Naime, stečajni postupak se otvara i vodi upravo u interesu stečajnih povjerilaca, radi ostvarivanja najveće moguće vrijednosti imovine stečajnog dužnika i najvećeg mogućeg stepena namirenja povjerilaca tako da su interesi povjerilaca u stečajnom postupku potpuno zaštićeni. Takođe, prodaja imovine u stečaju ne može biti nepovoljnija u odnosu na prodaju u izvršnom postupku, jer cijenu na tržištu ne determiniše postupak u kojem se sprovodi prodaja, već ponuda i potražnja. Nasuprot tvrdnjama punomoćnika povjerilaca, ovaj sud je mišljenja, a što je i cilj otvaranja stečajnog

postupka, da se upravo kroz stečajni postupak može doći do najvećeg mogućeg stepena namirenja svih povjerilaca. U vezi navoda koji se odnose na stanove koji se vode kao imovina stečajnog dužnika a koji su po navodima punomoćnika povjerioca podijeljeni radnicima to su pitanja o kojima će se raspravljati i odlučivati u stečajnom postupku, a u najboljem interesu svih učesnika postupka." Citirano sudske utvrđenje Ustavni sud ocjenjuje relevantnim i uvjerljivim.

20. U skladu sa prethodnim utvrđenjima, Ustavni sud ocjenjuje da je u okolnostima konkretnog slučaja došlo do kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažno i izvršno sudske poravnanje izvrši bez nepotrebnog odgovlačenja. To je odgovlačenje uzrokovano periodom potpune neaktivnosti države koji je trajao šest (6) godina, od septembra 2010. do decembra 2016. godine.

21. S obzirom na navedeno, Ustavni sud nalazi da je u okolnostima ovog slučaja došlo do povrede odredaba člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije.

B. NAVODNA POVREDA ČLANA 58. USTAVA I ČLANA 1. PROTOKOLA 1 UZ KONVENCIJU

22. Podnosioci ustavne žalbe dalje su prigovorili da su im zbog neizvršenja pravosnažnog i izvršnog sudskega poravnanja Osnovnog suda u Podgorici P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine, povrijeđena imovinska prava propisana odredbama člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer su onemogućeni u mirnom uživanju svoje imovine.

23. Ustavni sud ponavlja da to što država nije obezbijedila djelotovno izvršenje, bez neopravdanih zastoja i nepotrebnih odgovlačenja, pravosnažnog i izvršnog sudskega poravnanja koje je zaključeno u korist podnositelja ustavne žalbe predstavlja zadiranje u njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zajamčeno članom 58. Ustava i prvom rečenicom prvog stava člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

24. Iz razloga koji su doveli do povrede člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije, a koji su prethodno obrazloženi, Ustavni sud smatra da navedeno zadiranje države u imovinska prava podnositelja ustavne žalbe nije bilo opravdano.

25. Na osnovu izloženog, Ustavni sud utvrđuje, da je podnosiocima ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo svojine (imovine) iz člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju.

C. NAČIN IZVRŠENJA ODLUKE

26. Prema odredbama člana 52. stav 2. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore, Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši. U skladu sa tom zakonskom odredbom Ustavni sud je u izreci ove odluke odredio kako slijedi:

1) Ministarstvo finansija Crne Gore dužno je, da podnosiocima ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu predužeća "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice, Cetinjski put bb (mat.br.02014092) isplati naknadu u neoporezivom iznosu od 2.000,00€ (dvije hiljade eura) na ime nematerijalne štete zbog povrede prava iz člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije, u roku od 6 (šest) mjeseci od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom listu Crne Gore". Uz zahtjev za isplatu naknade mora biti priložena fotokopija javne isprave kojom se nesporno dokazuje identitet podnositelja zahtjeva, ovdje podnositelja ustavne žalbe.

Neoporeziva naknada, određena u tački III. izreke ove odluke, isplaćuje se na ime nematerijalne štete koju su pretrpljeli podnosioci ustavne žalbe zbog povrede prava iz člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije do koje je došlo zbog kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažna i izvršna sudska odluka izvrši bez nepotrebnog odgovlačenja, kao i

na ime troškova koje su podnosioci ustavne žalbe imali zbog provođenja sudskih postupaka sa tim u vezi, uključujući postupak pred Ustavnim sudom.

2) Privredni sud u Podgorici dužan je, da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku u skladu sa Zakonom o stečaju, svakom podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu obezbijedi najveći mogući stepen namirenja onoga što im je dosuđeno sudskim poravnanjem Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, od 17. aprila 2010. godine.

Iznos dosuđenih sredstava određuje se na ime materijalne štete koju su pretrpjeli podnosioci ustavne žalbe zbog povrede njihovog prava svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju.

Privredni sud u Podgorici dužan je da obaveštava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju iz Podgorice koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnositelja ustavne žalbe – stečajnih povjerilaca u tom stečajnom postupku.

Privredni sud u Podgorici dužan je nakon, što se završi stečajni postupak da dostavi Ustavnom суду pisani izvještaj s preciznim podacima o novčanim iznosima koji su u stečajnom postupku pripali svakom pojedinom podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, sve u okviru onoga što im je dosuđeno sudskim poravnanjem Osnovnog suda u Podgorici. U pisanom izvještaju Privredni sud u Podgorici dužan je navesti i precizne podatke o datumu i načinu isplate stedstava svakom pojedinom podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu.

3) Podnosiocima ustavne žalbe koji će nakon završetka stečajnog postupka i dalje potraživati nepodmireni dio potraživanje iz odluke, dužni su da o tome pismeno obavijeste Ustavni sud u roku od 60 dana od dana završetka stečajnog postupka.

27. Ustavni sud ovom odlukom ne završava ovaj ustavno sudski postupak. Ovaj ustavnosudski postupak se privremeno prekida do dobijanja izvještaja Privrednog suda u Podgorici o konačnom ishodu namirenja podnositelja ustavne žalbe – stečajnih povjerilaca iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku.

28. Ustavni sud nastaviće ovaj ustavnosudski postupak ako utvrdi da nakon provedenog stečajnog postupka podnosiocima ustavne žalbe nijesu u potpunosti nadoknađeni iznosi dosuđeni, sudskim poravnanjem Osnovnog suda u Podgorici, P.br.2286/09, zaključenog 17. aprila 2010. godine.

29. Na osnovu iznijetih razloga, Ustavni sud je odlučio kao u izreci ove odluke.

30. Odluka o objavlјivanju ove odluke zasnovana je na odredbi člana 151. stav 2. Ustava i odredbi člana 51. stav 2. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore.

U-III br. 703/17

Podgorica, 18. jul 2019. godine

Predsjednik,
dr **Dragoljub Drašković**, s.r.

Shodno članu 40 st. 3, 4 i 5 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15), u predmetu U III br. 703/17, uz zahtjev da se objavi na internet stranici Ustavnog suda i u "Službenom listu Crne Gore" zajedno sa Odlukom, dajem

IZDVOJENO MIŠLJENJE

U ovom predmetu glasao sam protiv Odluke, jer se protivim izreci i obrazloženju donijete Odluke. Cijenim da Ustavni sud, u predmetnoj odluci, nije razmatrao i odgovorio na navode iz ustavne žalbe, te ostaje nejasan I stav izreke donijete odluke, kojim se usvaja ustavna žalba, pa samim tim stavovi III, IV i V izreke su kontradiktorni stavu I izreke i nemaju pravno utemeljenje, a dati razlozi za iste u obrazloženju su ustavnopravno i konvencijski neprihvatljivi.

Cijeneći žalbene navode, a pritom imajući u vidu utvrđene činjenice i okolnosti konkretnog predmeta, relevantne ustavne i konvencijske odredbe, mjerodavno pravo i mjerodavnu praksu Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, smatram da je Ustavni sud Crne Gore trebao donijeti drugačiju Odluku.

Mišljenja sam da je valjalo odlučiti na sljedeći način, odnosno da je izreka odluke trebala da glasi:

I Usvaja se ustavna žalba.

II Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i prava svojine (imovine) iz člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke-sudskog poravnjanja zaključenog pred Osnovnim sudom u Podgorici, P.br.2286/09, od 17.aprila decembra 2010. godine.

III Nalaže se Vladi Crne Gore da podnosiocima ustavne žalbe isplati iznose navedene u sudskej odluci iz stava II izreke, zbog povrede navedenih prava, u roku od šest (6) mjeseci od dana objavlјivanja Odluke u "Službenom listu Crne Gore".

IV Dužna je Vlada Crne Gore, da nakon isteka roka iz stava III izreke dostavi ovom sudu Izvještaj o izvršenju odluke Ustavnog suda Crne Gore.

V Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Moji razlozi za ovaku odluku, odnosno stav su sljedeći:

Analizom navoda i razloga istaknutih u ustavnoj žalbi, kao i sadržine prava koja se štite Ustavom i Evropskom konvencijom, razmatrao sam ustavnu žalbu, sa aspekta odredbi čl. 32. i 58. Ustava i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju.

Podsjećam na praksu Evropskog suda, da se izvršenje sudske odluke mora smatrati sastavnim dijelom „suđenja“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije (Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-II). Prema navedenoj praksi, izgrađen je stav da, iako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati posebnim okolnostima, ono ne smije biti takvo da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije (vidjeti Budrov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, i Teteriny protiv Rusije broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine). U kontekstu stečajnog postupka, period neizvršenja sudske odluke ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršnog postupka, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak protiv izvršenika (vidjeti, između ostalog Kačapor i dr. protiv Srbije, br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06). U slučaju izvršenja pravosnažne sudske odluke protiv privatnog lica, prema opštem stavu, država nije neposredno odgovorna za dugove privatnih lica. Njene obaveze prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije ograničene su na osiguranje neophodne pomoći povjeriocu u izvršenju odluka suda, na primjer, putem izvršnog ili stečajnog postupka

(vidjeti, mutatismutandis, Kotov protiv Rusije, broj 54522/00, stav 90, 3. april 2012. godine, i Jovičić i dr. protiv Srbije, predstavke br. 37270/11, 37278/11, 47705/11, 47712/11, 47725/11, 56203/11, 56238/11 i 75689/11, presuda od 13. januara 2015. godine, st. 33-36).

Kada organi imaju obavezu da postupaju da bi izvršili pravosnažnu sudsку odluku, a to ne učine, njihovo nepostupanje može u određenim okolnostima uključiti odgovornost države prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije (vidjeti, Scollo protiv Italije, presuda od 28. septembra 1995. godine, Serija A broj 315-C, stav 44, i Fuklev protiv Ukrajine, broj 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Zadatak Evropskog suda, odnosno Ustavnog suda u takvim slučajevima je da razmatra da li su mjere koje su organi primijenili bile odgovarajuće i dovoljne i da li su postupali marljivo kako bi pomogli povjeriocu u izvršenju presude (vidjeti, Focias protiv Rumunije, broj 2577/02, stav 70, 3. februar 2005. godine).

Kada je riječ o izvršenju pravosnažnih sudskeh odluka donesenih protiv države ili lica koja ne uživaju „dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države“, država nema mogućnost da citira ili nedostatak vlastitih sredstava ili neimaštinu dužnika kao izgovor za neizvršenje tih odluka (vidjeti, Kačapor i dr. protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114). Prema praksi Evropskog suda, činjenica da je država prodala veliki dio svog udjela u preduzeću koji je dugovala privatnom licu ne bi mogla da državu oslobodi obaveze da izmiri dug prema presudi koji je nastao prije prodaje udjela. Ako država takvu obavezu prenese na novog vlasnika, država mora osigurati da novi vlasnik ispunjava zahtjeve koji se podrazumijevaju prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije da pravosnažna obavezujuća presuda ne ostane neizvršena na štetu stranke (vidjeti, Solovyev protiv Ukrajine, broj 4878/04, stav 21, 14. decembar 2006. godine). Drugim riječima, država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom čak i nakon njihove privatizacije, pod uslovom da je sudska odluka koja je u pitanju postala pravosnažna kad je preduzeće radilo kao lice pod upravom države (vidjeti, Marinković protiv Srbije, broj 5353/11, presuda 22. oktobar 2013. godine, stav 39). Država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom čak i kad je preduzeće radilo kao privatno lice kad je neizvršena sudska odluka postala pravosnažna, ako je privatizacija koja je u pitanju kasnije poništена (ibid).

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je u predmetu R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije (Predstavke br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, od 15. januara 2008. godine) ukazuje na relevantna načela:

"106. Sud podseća da se izvršenje presude koju je sud doneo, mora smatrati sastavnim delom "suđenja" prema članu 6 (videti Hornsby protiv Grčke, presuda od 19. marta 1997. godine, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-II, str. 510, stav 40).

107. Dalje, kašnjenje u izvršenju presude može se opravdati u posebnim okolnostima. Međutim, to ne sme biti tako da ugrožava suštinu prava zaštićenog prema članu 6 stav 1 Konvencije (videti Immobiliare Saffi protiv Italije [VV], br. 22774/93, stav 74, ECHR 1999-V).

108. Najzad, bez obzira da li je dužnik privatni ili društveni akter, na državi je da preduzme sve neophodne mere da se pravosnažna sudska presuda izvrši, kao i da, pri tome, obezbedi delotvorno učešće njenog celog aparata (videti, mutatis mutandis, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, stavovi 174-189, ECHR 2004-V (izvodi) i, takođe, mutatis mutandis, Hornsby, citiran u gornjem tekstu, str. 511, stav 41).

114. Šesto, s obzirom da je utvrđena obaveza države za neizmirene dugove podnositeljki predstavki u konkretnom slučaju, primećuje se da država ne može da navede ni nedostatak sopstvenih sredstava ni nedostatak sredstva kod dužnika kao izgovor za neizvršenje o kome je reč."

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je u predmetu Mijanović protiv Crne Gore (Predstavka br. 19580/06), od 17. septembra 2013. godine, dao ocjenu:

(...) "82. Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja presuda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi (v. presudu u predmetu Fuklev protiv Ukrajine, br. 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Bez obzira na to da li je izvršni dužnik privatno lice ili subjekt pod kontrolom države, država je ta koja treba da preduzima sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu presudu suda, i da, pri tome, obezbijedi djelotvorno učešće cijelog svog aparata (v. mutatis mutandis, presudu u predmetu Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, stavovi 174-189, ECHR 2004-V (izvodi)).

83. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud konstatiše da, nasuprot tvrdnjama Vlade, izvršni postupak po samoj svojoj prirodi treba da se rješava brzo (v. stave 32 i 38; i Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, stav 23, ECHR 2000-IV). Iako može da se prihvati da su neki izvršni postupci složeniji, Sud ne smatra da je ovaj predmet tako složen da bi to opravdalo dužinu izvršenja.

86. I na kraju, s obzirom na nalaz da država ima odgovornost za dug prema podnositeljki predstave u ovom predmetu, konstatiše se da država ne može kao opravdanje za predmetno neizvršenje da se pozove ni na nedostatak svojih sredstava niti na neimaštinu dužnika (v. mutatis mutandis, R. Kačapor i drugi protiv Srbije, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 114).

87. S obzirom na navedeno, Sud nalazi da crnogorske vlasti nisu preduzele neophodne mjere da bi izvršile predmetnu presudu. Stoga Sud nalazi da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

90. Sud ponavlja da to što država nije izvršila pravosnažnu presudu koja je donesena u korist oca podnositeljke predstavke i koju je kasnije naslijedila podnositeljka predstavke predstavlja zadiranje u pravo podnositeljke predstavke na mirno uživanje imovine, predviđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 (v. između ostalog, presudu u predmetu Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, stav 40, ECHR 2002-III).

91. Iz gore izloženih razloga, u vezi sa članom 6, Sud smatra da navedeno zadiranje države u ovom predmetu nije bilo opravданo. Stoga je utvrđeno da je došlo do zasebne povrede člana 1 Protokola br. 1.

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu u predmetu Crnišanin i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije (Predstavke br. 35835/05, 43548/05, 43569/05 i 36986/06) je dao ocjenu:

"124. Sud je već utvrdio da je Država odgovorna za dugovanja preduzeća sa većinskim društvenim kapitalom (R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu). On ne nalazi razlog da odstupi od ovog stava u konkretnom predmetu pošto su dužnici prve, druge i četvrte podnositeljke predstavki takva preduzeća (vidi stav 96 u gornjem tekstu), a postupak za povraćaj dugovanja do sada traje između godinu dana i pet mjeseci i četiri godine i osam mjeseci, od kada je Srbija 3. marta 2004. godine ratifikovala Konvenciju (period koji je u nadležnosti Suda ratione temporis). Organi Srbije, stoga, nisu preduzeli neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše, a nisu dali ni ubedljive razloge za taj propust (vidi R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu). Prema tome, došlo je do povrede člana 6 stav 1 Konvencije. (b) U pogledu treće podnositeljke predstavke

128. Četvrti, u spisima predmeta ne postoji dokaz da se sporno neizvršenje zaista može pripisati nedostatku sredstava kod dužnika (vidi Preduzeće EVT protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu, stavovi 53 i 54) niti da su sami postupci bili posebno složeni.

130. S obzirom na gore navedeno, Sud nalazi da su organi Srbije propustili da preduzmu neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše u periodu između 3. marta 2004. godine i 18. decembra 2007. godine. Prema tome, došlo je do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

U predmetu Jovičić i drugi protiv Srbije (predstavke br. 37270/11, 37278/11, 47705/11, 47712/11, 47725/11, 56203/11, 56238/11 и 75689/11), Evropski sud za ljudska prava je ukazao:

"33. Sud podseća da se izvršenje odluke koju je sud doneo mora smatrati sastavnim delom „suđenja“ za potrebe člana 6. (videti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-II). Iako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati u posebnim okolnostima, ono ne sme biti takvo da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 6. stav 1. (videti Burdov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, stav 35, i Teteriny protiv Rusije, broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine).

34. Osim toga, u kontekstu imovinskih pitanja, ako podnositelj predstavke nije u stanju da postigne izvršenje presude u njegovu korist na vreme, to predstavlja mešanje u pravo na mirno uživanje imovine, kako je utvrđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju. Bez obzira da li je dužnik privatno lice ili lice pod upravom države, na državi je da preduzme sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu sudsку presudu, i da time osigura delotvorno učešće svog celog aparata (videti, uz odgovarajuće izmene, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, st. 174-189, ECHR 2004-V; Hornsby, citirana u gornjem tekstu, stav 41; i R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 108.). U kontekstu društvenih preduzeća, period neizvršenja ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršenja, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak (videti, između ostalog, R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 115.).

35. U slučaju izvršenja pravosnažne sudske odluke donete protiv privatnog lica, država nije, prema opštem pravilu, neposredno odgovorna za dugove privatnih lica. Njene obaveze prema članu 6. Konvencije i članu 1. Protokola broj 1 ograničene su na obezbeđenje neophodne pomoći poveriocu u izvršenju odluka suda, na primer, putem izvršnog ili stečajnog postupka (videti, uz odgovarajuće izmene, Kotov protiv Rusije [VV], broj 54522/00, stav 90, 3. april 2012. godine). Kada organi imaju obavezu da postupaju da bi izvršili pravosnažnu sudsку odluku, a to ne učine, njihovo nepostupanje može, u određenim okolnostima, uključiti odgovornost države prema članu 6. stav 1. Konvencije i članu 1. Protokola broj 1 (videti Scollo protiv Italije, presuda od 28. septembra 1995. godine, serija A broj 315-C, stav 44, i Fuklev protiv Ukrajine, broj 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Zadatak Suda u takvim slučajevima je da razmatra da li su mere koje su organi primenili bile odgovarajuće i dovoljne i da li su postupali marljivo kako bi pomogli poveriocu u izvršenju presude (videti Fociac protiv Rumunije, broj 2577/02, stav 70, 3. februar 2005. godine).

36. Kada je reč o izvršenju pravosnažnih sudske odluka donetih protiv države ili lica koja ne uživaju „dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države“, država nema mogućnost da citira ili nedostatak sopstvenih sredstava ili nemaštinu dužnika kao izgovor za neizvršenje tih odluka (videti R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114). Štaviše, „činjenica da je država prodala veliki deo svog udela u preduzeću koji je dugovala privatnog licu, ne bi mogla da državu osloboodi obaveze da izmiri dug prema presudi, koji je nastao pre prodaje akcija. Ako država takvu obavezu prenese na novog vlasnika akcija...država mora osigurati da novi vlasnik ispunjava zahteve, koji se podrazumevaju prema članu 6. stav 1. Konvencije i članu 1. Protokola broj 1, „da pravosnažna, obavezujuća sudska odluka ne ostane neizvršena na štetu stranke“ (videti Solovyev protiv Ukrajine, broj 4878/04, stav 21, 14. decembar 2006. godine). Drugim rečima, država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom čak i nakon njihove privatizacije, pod uslovom da je sudska odluka u pitanju postala pravosnažna kada je preduzeće radilo kao lice pod upravom države (videti Marinković, citirana u gornjem tekstu, stav 39). Država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom, čak i

kada je preduzeće radilo kao privatno lice kada je neizvršena sudska odluka postala pravosnažna ako je privatizacija u pitanju kasnije poništена (isto).

Evropski sud za ljudska prava je u predmetu Burdov protiv Rusije (br. 2) (Aplikacija br. 33509/04), od 15. januar 2009. godine, naveo:

"65. Pravo na sud iz člana 6 bilo bi iluzorno ukoliko bi domaći pravni sistem bilo koje države ugovornice omogućio da konačna, obavezujuća presuda ostane nedjelotvorna na štetu jedne od stranaka. Stoga izvršenje presude bilo kojeg suda mora biti smatrano sastavnim dijelom "suđenja" u smislu člana 6 (vidjeti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997., stav 40, Izvještaj o presudama i odlukama 1997-II). 66. Prema tome, nerazumno dugo odlaganje izvršenja obavezujuće presude može predstavljati kršenje Konvencije (vidjeti Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, ECHR 2002-III). Neopravdanost takvog kašnjenja određuje se uzimajući u obzir posebno složenost izvršnog postupka, ponašanje aplikanta i nadležnih vlasti kao i iznosa i prirode naknade koju je sud dosudio (vidjeti Raylyan protiv Rusije, br. 22000/03, stav 31, 15. februar 2007.).

70. Složenost domaćih izvršnih postupaka ili državnog budžetskog sistema ne može oslobođiti državu njene obaveze po Konvenciji da svakoj osobi obezbijedi pravo da obavezujuća i izvršna sudska odluka u njenu korist bude izvršena u razumnom roku. Niti se državne vlasti mogu pozvati na nedostatak novčanih ili drugih sredstava (npr. stanova) kao isprike za izbjegavanje plaćanja duga po presudi (vidjeti Burdov, gore citiran, stav 35 i Kukalo protiv Rusije, br. 63995/00, stav 49, 3. november 2005.). Na državama ugovornicama je obaveza da organizuju pravni sistem na način da nadležni organi vlasti mogu izvršiti obaveze u ovom pogledu (vidjeti, mutatis mutandis, Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, <http://www.advokat-prnjavorac.com> PRESUDA BURDOV PROTIV RUSIJE (BR. 2) 19 stav 24, ECHR 2000-IV i Frydlender protiv Francuske [GC], br. 30979/96, stav 45, ECHR 2000-VII).

86. Na osnovu naprijed navedenog, Sud zaključuje da su odlaganjem izvršenja presuda Gradskog suda Shakhta od 17. aprila 2003., 4. decembra 2003. i 24. marta 2006. godine vlasti prekršile aplikantovo pravo na sud. Prema tome postoji kršenje člana 6 Konvencije.

87. Budući da obavezujuće i izvršne presude predstavljaju ustanovljeno pravo na plaćanje naknade u aplikantovu korist, što se ima smatrati "imovinom" u smislu odredbi člana 1 Protokola br. 1 (vidjeti Vasilopoulou protiv Grčke, br. 47541/99, stav 22, 21. mart 2002.), odgođenim propuštanjem da postupe po tim presudama vlasti su također prekršile i aplikantovo pravo na mirno uživanje njegove imovine (vidjeti Burdov, naprijed navedeno, stav 41). Dakle, postoji i kršenje člana 1 Protokola br. 1.

88. Imajući u vidu zaključke u stavovima 84-85 gore, Sud zaključuje da u odnosu na izvršenje presuda od 22. maja 2007. i 21. avgusta 2007. nije došlo do kršenja člana 6 i člana 1 Protokola br. 1."

Dovodeći navedene stavove i principe u vezu sa okolnostima konkretnog slučaja, ocjenujem da su podnosioci ustavne žalbe, na osnovu pravosnažne i izvršne presude Osnovnog suda u Podgorici, P.br.1561/05, od 14. aprila 2006. godine, podnijeli, 16. maja 2006. godine, Osnovnom суду u Podgorici predlog za izvršenje, radi naplate novčanog potraživanja. Osnovni sud u Podgorici je rješenjem I.br. 1801/06, od 5. juna 2006. godine, odredio izvršenje na nepokretnostima izvršnog dužnika upisanih u listovima nepokretnosti bliže navedeno u izreci rješenja. Nakon toga, Privredni sud Crne Gore je rješenjem, St.br. 490/16, od 19. decembra 2016. godine, usvojio predlog povjerioca Ministarstvo finansijskih poslova Crne Gore i otvorio, 19. decembra 2016. godine, stečajni postupak nad stečajnim dužnikom AD "RADOJE DAKIĆ" PODGORICA, pa je pozvao povjerioce da u roku od 30 dana od dana objave Oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja. Istim rješenjem pozvani su i dužnici da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi. Određeno je će se prvi sastanak povjerilaca održati 15.

februara 2017. godine, sa početkom u 11.00 časova, a ročište za ispitivanje potraživanja 22. februara 2017. godine, u 11.00 časova u Privrednom sudu Crne Gore, kao i to da će se rješenje objaviti na oglasnoj tabli suda 19. decembra 2016. godine.

Imajući u vidu navode podnositelaca ustavne žalbe koji su predmet razmatranja u ovoj odluci i okolnosti konkretnog slučaja, zapažam da je nad stečajnim dužnikom AD "RADOJE DAKIĆ" Podgorica otvoren stečajni postupak. Iz odgovora Privrednog suda Crne Gore proizilazi da je okončan postupak prijave potraživanja i da je stečajni upravnik sačinio Listu utvrđenih i osporenih potraživanja, koja je usvojena kao konačna na ročištu, od 28. novembra 2017. godine. 29. decembra 2017. godine, objavljen je prvi oglas za prodaju imovine stečajnog dužnika, na koji nije bilo zainteresovanih ponuđača. Drugi oglas za prodaju imovine stečajnog dužnika raspisan je, 23. maja 2018. godine, i dostavljena je jedna ponuda za kupovinu dijela imovine stečajnog dužnika od strane Uprave za imovinu Crne Gore i stečajni upravnik je obzirom da je dostavljena ponuda ispunjavala sve kriterijume prihvatio predmetnu ponudu; da je na trećem oglasu za prodaju imovine stečajnog dužnika prispjela jedna ponuda za kupovinu dijela imovine stečajnog dužnika od strane "Zetogradnja" DOO Podgorica, koja ponuda je prihvaćena odlukom stečajnog upravnika, od 8. oktobra 2018. godine; da će se povjerioci koji su prijavili svoje potraživanje u postupku namiriti nakon što se izvrši prodaja imovine stečajnog dužnika i formira stečajna masa, odnosno ukoliko bude sredstava iz stečajne mase za namirenje povjerilaca, a što je sve u skladu sa odredbama Zakona o stečaju. Navedeno je da su do sada raspisana tri oglasa, dio imovine je već prodat, dok će se za ostalu imovinu oglas raspisati u skladu sa rokovima i na način kako je to zakonom propisano.

Shodno navedenom, dovodeći okolnosti konkretnog slučaja u vezu sa praksom i standardima Evropskog suda, ocjenjujem da podnositoci od 2006. godine nijesu u mogućnosti da realizuju svoja potraživanja iz radnog odnosa koja su utvrđena pravosnažnom i izvršnom presudom u postupcima izvršnom i stečajnom koji su po Zakonu hitni i od velikog značaja za podnositce. S tim u vezi, podsjećam da je Evropski sud u više svojih odluka, u sličnim situacijama utvrdio povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi, odluke Evropskog suda, R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije (br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, 15. januar 2008. godine), Marinković protiv Srbije, broj 5353/11, 22. oktobar 2013. godine), zbog činjenice da javne vlasti nijesu ispunile svoju pozitivnu obavezu i preuzele neophodne mjere kako bi se izvršile pravosnažne presude podnositelaca predstavki.

Ocenjujem da, imajući u vidu standarde Evropskog suda, javna vlast ima pozitivnu obavezu da omogući efikasno i djelotvorno izvršenje sudske presude bez obzira da li je izvršenik pod upravom državne vlasti ili privatno lice, ali pri tome u slučaju da je izvršenik pod upravom države, javna vlast je direktno odgovorna za dugovanja preuzeća kojim upravlja. U odnosu na ovo pitanje zapažam da stečajni dužnik spada u kategoriju subjekata za čije je obaveze javna vlast direktno odgovorna, jer se u navedenim okolnostima može zaključiti da je stečajni dužnik subjekt koji ne uživa „dovoljnu institucionalnu i poslovnu nezavisnost od države“. Kada je riječ o izvršenju pravosnažnih sudske odluka donesenih protiv države ili subjekata koji ne uživaju „dovoljnu institucionalnu i poslovnu nezavisnost od države“, nedostatak vlastitih sredstava ili neimaštinu dužnika država ne može navoditi kao opravdanje za neizvršenje tih odluka (vidjeti Kačapor i dr. protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114). Naime, u takvim slučajevima država je direktno odgovorna za dugovanja preuzeća kojim upravlja, bez obzira na činjenicu da li je preuzeće koje je u pitanju u nekom trenutku poslovalo kao privatno preuzeće (vidjeti, Andelić i drugi podnositoci predstavki protiv Srbije [Komitet], br. 57611/10 i 166 drugih predstavki, stav 32, 28. maj 2013. godine).

Ocenjujem da postoji i pozitivna obaveza Vlade Crne Gore (kao nadležnog organa javne vlasti) prema podnositiocima, prema relevantnoj praksi Evropskog suda, da omogući da ostvare

svoja potraživanja iz pravosnažne odluke koja su prijavili u predmetnom stečajnom postupku koji još uvijek nije okončan.

Imajući u vidu sve navedeno, uprkos posebnim okolnostima navedenim u odgovoru Privrednog suda Crne Gore zbog kojih nije okončan predmetni stečajni postupak, koje, i po mišljenju Ustavnog suda, objektivno utiče na dužinu trajanja predmetnog postupka, smatram da, u svjetlu pozitivne obaveze javne vlasti treba da preduzimaju efektivne mjere radi izvršenja pravosnažnih presuda (utvrđene u citiranim presudama Evropskog suda i ovom izdvojenom mišljenju), u okolnostima konkretnog slučaja u kojima imaoci pravosnažne sudske odluke dugi niz godina nijesu u mogućnosti da realizuju svoja potraživanja iz radnog odnosa. Shodno tome, zaključujem da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pravo na izvršenje pravosnažne sudske odluke.

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je u predmetu R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije (Predstavke br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, od 15. januara 2008. godine) naveo:

"117. Podnositeljke predstavki su se dalje žalile da je država povredila njihovo pravo na mirno uživanje imovine, koje se garantuje članom 1 Protokola br. 1, koji predviđa sledeće:

"Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti liшен svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni."

(...)

118. Sud primećuje da su ove pritužbe povezane sa pritužbama koje su razmatrane u prethodnom tekstu pa one, isto tako, moraju biti proglašene prihvatljivim.

(...)

119. Sud podseća da propust države da izvrši pravosnažne presude donete u korist podnositeljki predstavki predstavlja mešanje u njihovo pravo na mirno uživanje imovine, kako je predviđeno prvom rečenicom prvog stava člana 1 Protokola br. 1 (videti, među mnogim drugim autoritetima, Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, stav 40, ECHR 2002-III).

120. Iz gore iznetih razloga u vezi sa članom 6, Sud smatra da navedeno mešanje nije bilo opravданo u posebnim okolnostima predmetnog slučaja. Prema tome, došlo je do posebne povrede člana 1 Protokola br. 1."

- Član 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opšte prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće pravilo, sadržano u stavu 2. ovog člana, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolisu korišćenje imovine u skladu sa opštim interesom. Ova tri pravila nijesu različita, u smislu da nijesu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajevе miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i treba da budu tumačena u svjetlu opštег principa izraženog u prvom pravilu (vidi Evropski sud za ljudska prava, Sporrong i Lonnorth protiv Švedske, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 61).

Imajući u vidu navedeno, ocjenjujem da je, u konkretnom slučaju, došlo i do miješanja u pravo podnositelja na imovinu, jer se radi o potraživanjima priznatim izvršnom odlukom. Smatram da je predmetno miješanje neproporcionalno, imajući u vidu da se te odluke ne izvršavaju od 2006. godine, te naročito činjenicu da se radi o potraživanjima iz radnog odnosa. S obzirom na to da predmetni stečajni postupak zbog svoje složenosti i objektivnih

okolnosti ni nakon 12 godina nije okončan, proizlazi da je na taj način došlo do miješanja u imovinu podnositaca zbog nemogućnosti da od stečajnog dužnika naplate svoja potraživanja.

Stoga, cijenim da je u konkretnom slučaju došlo i do povrede prava podnositaca na imovinu iz člana 58. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju.

U ustavnoj žalbi podnosioci ukazuju na odluku Evropskog suda za ljudska prava Šćepović protiv Crne Gore, broj 14561/08, od 24. januara 2017. godine i Mijanović protiv Crne Gore 19580/06 od 17. septembra 2013. godine, u kojima je Evropski sud ustanovio praksu u slučaju kršenja navedenih ustanovnih i konvencijskih prava

Kao što sam već naveo, Evropski sud je u predmetu Mijanović protiv Crne Gore (citiran broj odluke u prethodnim tačkama odluke) našao da crnogorske vlasti nijesu preduzele neophodne mjere da bi izvršile predmetnu presudu, te da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije i u tom predmetu je Sud ponovio da to što država nije izvršila pravosnažnu presudu predstavlja zadiranje u pravo podnositeljke predstavke na mirno uživanje imovine, predviđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1.

U predmetu Šćepović protiv Crne Gore (predstavka br. 14561/08) je postignut dogovor o poravnanju, 1. decembra 2016. godine, kao i isplata po pravosnažnoj presudi, P.br. 688/97, od 19. novembra 1997. godine. Postupak izvršenja po postignutom poravnanju je završen 1. marta 2017. godine, isplatom dosuđene pravične naknade i isplatom dosuđenog iznosa po nacionalnoj pravosnažnoj i izvršnoj presudi sa pripadajućim kamatama.

Odredba člana 9. Ustava Crne Gore, glasi: "Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opštепrihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretku, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva." Stoga će u ovom izdvojenom mišljenju, pored standarda prava na izvršenja pravosnažnih sudskeh odluka, analizirati i pitanja implementacije presuda Evropskog suda za ljudska prava u domaćoj sudskej praksi, kao opšte obaveze države Crne Gore da se povinuje konačnoj odluci Evropskog suda za ljudska prava, u svakom predmetu u kojem je stranka.

Pravna obaveznost konačnih presuda Evropskog suda, proizilazi iz odredbe člana 46. stav 1. Evropske konvencije, koji propisuje da se: "Visoke strane ugovornice obavezuju da će se podvrgnuti konačnoj presudi Suda u svakom sporu u kojem su stranke". Slijedom navedenog, izvršenje presuda Evropskog suda u kojima je utvrđena povreda Konvencije treba razumjeti u prvom redu kao izvršenje međunarodne ugovorne obveze, koju je Država Crna Gora, kao ugovorna stranka prihvatile ratifikacijom Konvencije (3. marta 2004. godine) i priznavanjem jurisdikcije Evropskog suda u svim predmetima koji se tiču tumačenja i primjene Konvencije. Slično je stanovište već navedeno u presudi Evropskog suda u predmetu Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 18. januara 1978. godine, zahtjev br. 5310/71):

"154. ... Presude Suda zapravo služe ne samo da se riješe oni slučajevi koji su podneseni pred Sud, već, puno šire, da razlože (elucidate), očuvaju i razviju pravila koja je ustanovila Konvencija, na taj način doprinoseći pridržavanju obveza koje su države prihvatile kao ugovorne stranke (...)".

Imajući u vidu činjenice i okolnosti konkretnog predmeta u smislu relevantne prakse Evropskog suda, proizlazi pozitivna obaveza Vlade Crne Gore prema podnosiocima kao imaočima pravosnažne sudske odluke da im omogući namirenje njihovih potraživanja.

Odredbom člana 151. stav 3. Ustava, propisano je da je Odluka Ustavnog suda obavezna i izvršna, dok je odredbama člana 3. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore, obavezan svako da poštuje odluke Ustavnog suda, te da su stavovi o određenim pitanjima izraženi u odlukama Ustavnog suda obavezujući za sve državne organe, organe državne uprave (...) i druge subjekte koji vrše javna ovlašćenja, dok je odredbom člana 52 Zakona o Ustavnom суду Crne Gore propisano da su državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravna lica i drugi subjekti koji vrše javna ovlašćenja dužni da, u

okviru svoje nadležnosti, izvršavaju odluke Ustavnog suda a njihovo izvršenje, kad je to potrebno, obezbjeđuje Vlada Crne Gore. Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši. Organ koji je dužan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je nakon isteka roka iz stava 2 ovog člana da dostavi izvještaj Ustavnom суду о извршењу одлуке Устavnог суда.

Shodno navedenim odredbama, smatram da je Ustavni sud Crne Gore trebao da naloži Vladi Crne Gore da podnosiocima ustavne žalbe isplati iznose navedene u pravosnažnoj i izvršnoj presudi Osnovnog suda u Podgorici, P.br.1561/05, od 14. aprila 2006. godine, u vremenskom roku od 12 mjeseci i da obaveže Vladu Crne Gore da dostavi ovom суду Izvještaj o izvršenju odluke. Na ovaj način, definišem razuman vremenski period u kojem je moguće izvršiti sve neophodne procedure kako bi se iznos koji je potrebno isplatiti uvrstio u Budžet za narednu godinu i realizovao.

Polazeći od navedenog, zaključujem da je podnosiocima, zbog nemogućnosti da realizuju izvršenje pravosnažne sudske odluke, povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te pravo svojine (imovine) iz člana 58. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, tako da Vlada ima pozitivnu obavezu da osigura adekvatne mehanizme koji će omogućiti da podnosioci naplate svoja potraživanja priznata pravosnažnom sudskom odlukom.

U III br. 703/17

Podgorica, 4 . decembar 2019. godine

Sudija Ustavnog suda Crne Gore,
Miodrag Iličković, s.r.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 i člana 75 stav 7 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12 i 30/17), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O DODATNIM SPECIFIKACIJAMA PLOVIDBENOSTI ZA ODREĐENU VRSTU OPERACIJA

Član 1

U Pravilniku o dodatnim specifikacijama plovidbenosti za određenu vrstu operacija („Službeni list CG“, broj 61/15) u članu 2 na kraju stava 1, tačka se zamjenjuje veznikom „i“ i dodaju se riječi „Implementaciona Uredba Komisije (EU) 2019/133 od 28. januara 2019. godine, kojom se mijenja i dopunjava Uredba (EU) 2015/640 u vezi sa uvođenjem novih dodatnih specifikacija plovidbenosti.“

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Implementaciona Uredba Komisije (EU) 2019/133 od 28. januara 2019. godine, data je u Prilogu 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika.“

Član 2

Poslije Priloga 1 dodaje se Prilog 2.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-2519/4-19
Podgorica, 09.12.2019. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

PRILOG 2

IMPLEMENTACIONA UREDBA KOMISIJE (EU) 2019/133

od 28. januara 2019. godine

kojom se mijenja i dopunjava Uredba (EU) 2015/640 u vezi sa uvođenjem novih dodatnih specifikacija plovidbenosti

Član 1

Uredba (EU) 2015/640 mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(1) Član 2 mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (b) mijenja se i glasi:

„(b) „veliki avion“ je avion kod kojeg su za certifikacionu osnovu korišćene certifikacione specifikacije za velike avione „CS-25“ ili ekvivalentne;“

(b) dodaju se nove tačke (c) i (d) koje glase:

„(c) „veliki helikopter“ je helikopter kod kojeg su za certifikacionu osnovu korišćene certifikacione specifikacije za velike rotokoptere „CS-29“ ili ekvivalentne;

(d) „avion manjeg kapaciteta“ je avion kod kojeg konfiguracija sa najvećim operativnim brojem putničkih sjedišta ima:

(1) do i uključujući 19 sjedišta, ili;

(2) do i uključujući trećinu maksimalnog kapaciteta putničkih sjedišta aviona certifikovanog tipa, kako je navedeno u listi podataka certifikata tipa (TCDS) aviona, pod uslovom da su ispunjena oba sljedeća uslova:

(a) ukupan broj putničkih sjedišta na kojima je dozvoljeno da se sjedi tokom taksiranja, polijetanja ili slijetanja ne prelazi 100 po palubi;

(b) konfiguracija sa najvećim operativnim brojem putničkih sjedišta tokom taksiranja, polijetanja ili slijetanja ni u jednoj pojedinačnoj zoni između parova izlaza za slučaj nužde (ili ni u kojoj krajnjoj zoni) ne prelazi trećinu broja dopuštenih putničkih sjedišta za parove izlaza u slučaju nužde za tu zonu (koristeći podatak o dopuštenom broju putničkih sjedišta za svaki par izlaza u slučaju nužde kako je definisano primjenljivom certifikacionom osnovom aviona). U cilju utvrđivanja usaglašenosti sa ovim zonskim ograničenjem, ukoliko je riječ o avionu čiji su izlazi za slučaj nužde deaktivirani, smatra se da su svi izlazi za slučaj nužde u funkciji.“

(2) Aneks I (Dio-26) mijenja se i dopunjava u skladu sa Aneksom ove Uredbe.

Član 2

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Ova Uredba obavezujuća je u cjelini i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu, 28. januara 2019. godine.

Za Komisiju

Predsjednik

Žan-Klod JUNKER

ANEKS

Aneks I mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(1) sadržaj se mijenja i glasi:

„SADRŽAJ

PODDIO A — OPŠTE ODREDBE

26.10 Nadležna vlast

26.20 Privremeno neispravna oprema

26.30 Demonstriranje usaglašenosti

PODDIO B — VELIKI AVIONI

26.50 Sjedišta, ležaji, sigurnosni pojasevi i rameni pojasevi

26.60 Slijetanje u slučaju nužde – dinamični uslovi

26.100 Lokacija izlaza za slučaj nužde

26.105 Pristup izlazu za slučaj nužde

26.110 Označavanja izlaza za slučaj nužde

26.120 Unutrašnje osvjetljenje za slučaj nužde i funkcionisanje svjetla za slučaj nužde

26.150 Unutrašnjosti odjeljaka

26.155 Zapaljivost unutrašnjih obloga odjeljka za teret

26.156 Materijali za topotnu ili zvučnu izolaciju

26.160 Zaštita od požara u toaletu

26.170 Aparati za gašenje požara

26.200 Zvučno upozorenje za stajni trap

26.250 Sistemi funkcionisanja vrata letačke kabine – onesposobljen jedan član letačke posade

PODDIO C — VELIKI HELIKOPTERI

26.400 Aparati za gašenje požara”;

(2) dodaje se nova tačka 26.60 koja glasi:

‘26.60 Slijetanje u slučaju nužde — dinamični uslovi

Operatori velikih aviona koji se koriste u komercijalnom vazdušnom prevozu putnika, čiji je tip certifikovan 1. januara 1958. godine ili kasnije, a za koje se pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti prvi put izdaje 18. februara 2021. godine ili kasnije, za svaki tip konfiguracije sjedišta odobrenih za zauzimanje tokom taksiranja, polijetanja ili slijetanja dokazuju da je lice

koje sjedi zaštićeno prilikom izlaganja silama koja nastaju u uslovima slijetanja u slučaju nužde. To se dokazuje na jedan od sljedećih načina:

- (a) uspješno obavljena dinamična ispitivanja;
- (b) racionalna analiza kojom se pruža ekvivalentna sigurnost, na osnovu dinamičnih ispitivanja sličnog tipa konfiguracije sjedišta.

Obaveza navedena prvim stavom ne primjenjuje se na sljedeća sjedišta:

- (a) sjedišta za letačku posadu,
- (b) sjedišta u avionima manjeg putničkog kapaciteta koji služe samo za neredovne komercijalne operacije vazdušnog saobraćaja koje se izvode na zahtjev.”;

(3) Dodaje se nova tačka 26.156 koja glasi:

„26.156 Materijali za toplotnu ili zvučnu izolaciju

Operatori velikih aviona koji se koriste u komercijalnom vazdušnom transportu, čiji je tip certifikovan 1. januara 1958. godine ili kasnije, obezbeđuju sljedeće:

- (a) kada je riječ o avionima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje prije 18. februara 2021. godine, da se novi materijali za toplotnu ili zvučnu izolaciju ugrađuju kao zamjene 18. februara 2021. godine ili kasnije, ti novi materijali otporni su na širenje plamena i sprečavaju ili smanjuju rizik od širenja plamena u avionu;
- (b) kada je riječ o avionima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. februara 2021. godine ili kasnije, da su materijali za toplotnu i zvučnu izolaciju otporni na širenje plamena i sprečavaju ili smanjuju rizik od širenja plamena u avionu;
- (c) kada je riječ o avionima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. februara 2021. godine ili kasnije i čiji je kapacitet 20 putnika ili više, da su materijali za toplotnu i zvučnu izolaciju (uključujući sredstva pričvršćivanja materijala za trup) koji su ugrađeni u donjoj polovini aviona otporni na prodiranje plamena i sprečavaju ili smanjuju rizik prodiranja plamena u avionu nakon nesreće i obezbeđuju da se u kabini može preživjeti onoliko vremena koliko je potrebno za evakuaciju aviona.”;

(4) dodaje se nova tačka 26.170 koja glasi:

„26.170 Protivpožarni aparati

Operatori velikih aviona obezbeđuju da se u sljedećim aparatima kao sredstvo za gašenje požara ne koristi agens:

- (a) u ugradnim protivpožarnim aparatima za svaku posudu za bacanje otpada u koju se bacaju ubrusi, papir ili otpad u velikim avionima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. februara 2020. godine ili kasnije;
- (b) u prenosnim protivpožarnim aparatima u velikim avionima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. maja 2019. godine ili kasnije”;

(5) dodaje se novi Poddio C koji glasi:

„PODDIO C — VELIKI HELIKOPTERI

26.400 Protipožarni aparati

Operatori velikih helikoptera obezbjeđuju da se u sljedećim protipožarnim aparatima kao sredstvo za gašenje požara ne koristi agens:

- (a) u ugradnim protipožarnim aparatima za svaku posudu za bacanje otpada u koju se bacaju ubrusi, papir ili otpad u u velikim helikopterima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. februara 2020. godine ili kasnije;
 - (b) u prenosnim protipožarnim aparatima u velikim helikopterima za koje se prvo pojedinačno uvjerenje o plovidbenosti izdaje 18. maja 2019. godine ili kasnije.”
-

Komisija za tržište kapitala (u daljem tekstu: Komisija) na osnovu člana 24 stav 4 Zakona o preuzimanju akcionarskih društava ("Službeni list CG", br. 18/11, 52/16), postupajući po Zahtjevu Pošta Slovenije d.o.o. Maribor i sa njom povezanih lica: Slovenski državni holding d.d. Ljubljana (PIB: 5727847000), ii) Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d. Ljubljana (PIB: 5986010000), iii) Luka Koper pristaniški in logistični sistem, delniška družba, Koper (PIB: 5144353000), iv) LUKA KOPER INPO - invalidsko podjetje, d.o.o., gradbeništvo, proizvodne in druge storitve v kopenskem in vodnjem prometu, invalidska dejavnost, Koper (PIB: 591870700); v) Zavarovalnica Triglav d.d. Ljubljana (PIB: 5063345000); vi) Pozavarovalnica Triglav Re d.d. Ljubljana (PIB: 1362992000); vii) Modra Zavarovalnica d.d. Ljubljana, prvi pokojninski sklad (PIB: 6031226001); viii) Modra Zavarovalnica d.d. Ljubljana, kapitalski vzajemni pokojninski sklad (PIB: 6031226003); ix) Modra Zavarovalnica d.d. Ljubljana, kritni sklad prvega pokojninskega sklada (PIB: 6031226004) (u daljem tekstu: povezana lica), na 85. sjednici od 10.12.2019. godine donosi

**RJEŠENJE
O ODOBRENJU JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE**

Društvu "POŠTA SLOVENIJE" d.o.o. Maribor, sa sjedištem u Mariboru, Slomškov trg br.10, (u daljem tekstu: Sticalac) i sa njim povezanim licima odobrava se javna ponuda za preuzimanje emitenta Akcionarsko društvo "ZETATRANS" Logističke usluge Podgorica, sa sjedištem u Podgorici, Ćemovsko polje b.b. (u daljem tekstu: Emitent), kojom se nudi otkup 2.526.487 akcija sa pravom glasa Emitenta po cijeni od 1,60 eura po akciji, a koja važi 45 dana od dana objavljivanja prospekta za preuzimanje.

Broj: 07/1-13/7-19
Podgorica, 10.12. 2019. godine

Komisija za tržište kapitala
Predsjednik Komisije,
dr **Zoran Đikanović**, s.r.

Na osnovu člana 38 stav 1 tačka 4 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06, "Sl. list Crne Gore", br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14), Senat Državne revizorske institucije, na sjednici održanoj 10.12.2019. godine donosi

U P U T S T V O O METODOLOGIJI VRŠENJA REVIZIJE USPJEHA

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim Uputstvom se utvrđuju pravila, postupci i druga pitanja od značaja za rad Državne revizorske institucije Crne Gore (u daljem tekstu: Institucija) u postupku vršenja revizije uspjeha.

Član 2

Revizija uspjeha je nezavisno, objektivno i pouzdano ispitivanje da li subjekti javnog sektora, organizacije, sistemi, programi i aktivnosti funkcionišu u skladu sa principima ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti.

Član 3

Institucija ispituje ekonomičnost, efikasnost i efektivnost poslovanja subjekata revizije na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i u skladu sa Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI).

U postupku vršenja revizije uspjeha shodno se primjenjuju opšti principi revizije javnog sektora i revizije usklađenosti (pravilnosti) utvrđeni aktima Institucije, u onim djelovima u kojima proces revizije nije posebno uređen ovim Uputstvom.

Član 4

Principi ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti određuju se na sljedeći način:

- princip *ekonomičnosti* podrazumijeva svođenje troškova resursa na najmanju moguću mjeru, na način da korišćeni resursi treba da budu na raspolaganju pravovremeno, u odgovarajućoj količini i uz odgovarajući kvalitet i cijenu;
- princip *efikasnosti* podrazumijeva najbolje moguće iskorišćavanje raspoloživih resursa od strane subjekata revizije i odnos korišćenih resursa i izlaznih vrijednosti ostvarenih u pogledu količine, kvaliteta i rokova;

- princip *efektivnosti* odnosi se na ispunjavanje postavljenih ciljeva i ostvarivanje predviđenih rezultata.

Cilj revizije uspjeha

Član 5

Cilj revizije uspjeha je da doprinese ekonomičnom, efikasnom i efektivnom načinu upravljanja, promovišući odgovornost i transparentnost subjekata revizije.

Revizija uspjeha promoviše odgovornost pružanjem pomoći subjektima revizije u procesu upravljanja i poboljšanju učinka.

Revizija uspjeha promoviše transparentnost na način što obezbjeđuje uvid Skupštini, poreskim obveznicima i drugim subjektima u vladine i druge javne politike koje imaju uticaj na način upravljanja i ostvarene rezultate.

Član 6

Revizija uspjeha treba da pruži dodatne informacije i vrijednosti na način što:

- obezbjeđuje nezavistan i mjerodavan pogled na temu revizije i zaključak zasnovan na revizorskim dokazima;
- utvrđuje preporuke koje proizilaze iz revizorskih nalaza;
- čini postojeće informacije dostupne većem broju korisnika;
- obezbjeđuje analitički uvid u predmet revizije (šira ili dublja analiza ili nove perspektive).

Član 7

Tokom vršenja revizije uspjeha potrebno je osigurati da:

- su subjekti revizije informisani o ključnim aspektima revizije;
- se procedure revizije sprovode na adekvatan način;
- članovi revizorskog tima jasno i u cijelosti razumiju cilj i planirane aktivnosti revizije;
- se revizija sprovodi u skladu sa međunarodnim revizorskim standardima;
- su revizorski dokazi relevantni, pouzdani, dovoljni i dobro dokumentovani;
- se vrši adekvatno ispitivanje kvaliteta informacija koje se koriste u postupku revizije;
- revizorski dokazi na odgovarajući način potkrepljuju izrađene zaključke i preporuke;
- se revizija vrši u skladu sa budžetom, rokovima i rasporedom aktivnosti utvrđenim detaljnim planom revizije;
- se kontrola kvaliteta revizije uspjeha ostvaruje u skladu sa Smjernicama za kontrolu kvaliteta revizija Institucije.

Postupak revizije uspjeha

Član 8

Postupak revizije uspjeha obuhvata četiri osnovne faze:

- planiranje revizije;
- vršenje revizije;
- izvještavanje o rezultatima revizije i
- praćenje realizacije preporuka iz izvještaja o reviziji.

II PLANIRANJE REVIZIJE USPJEHA

Član 9

Planiranje revizije uspjeha sastoji se od sljedećih podfaza:

- predlaganje i izbor tema za reviziju uspjeha;
- izrada predstudije;
- predlaganje revizije uspjeha za Godišnji plan revizija Institucije;
- donošenje odluke o vršenju revizije;
- izrada studije sa matricom revizije;
- izrada i usvajanje detaljnog plana za reviziju uspjeha.

Predlaganje i izbor tema za reviziju uspjeha

Član 10

Državni revizor predlaže temu za reviziju uspjeha u pisanoj formi, uz navođenje: preliminarnog naziva teme, okvirnog određenja oblasti, razloga za predlaganje teme, potencijalnih subjekata i rizika revizije sa očekivanim uticajem i efektom revizije.

Državni revizor prilikom predlaganja teme, treba da vodi računa o:

- strateškom i višegodišnjim planovima Institucije;
- kriterijumima za izbor tema za reviziju uspjeha.

Član 11

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši predlaganje i izbor tema za reviziju uspjeha su:

- značaj revizije sa stanovišta interesa građana, institucija javnog sektora i šireg društvenog interesa;
- značaj revizije sa stanovišta očekivanog efekta koji je dat u prijedlogu teme za reviziju;
- opredijeljeni iznos budžetskih i drugih sredstava koji će biti obuhvaćeni revizijom;
- pravovremenost revizije u slučaju kada je vršenje revizije potrebno kako bi informacije iz izvještaja o reviziji bile na raspolaganju za blagovremenu upotrebu rukovodstvu subjekta revizije, Skupštini, Vladi i drugim zainteresovanim stranama;
- pokrivenost revizije prethodnim izvještajima Institucije i relevantnim analizama koje ukazuju na postojanje problema u predloženoj oblasti;
- dodata vrijednost ili mogućnost za stvaranje dodate vrijednosti koja će osigurati nova znanja i unapređenje u radu subjekata revizije;

- mogućnost za vršenje revizije na osnovu ocjene da li je predmet revizije u okviru ovlašćenja Institucije i da li postoje dovoljni resursi za sprovođenje revizije.

Član 12

Teme za reviziju uspjeha državni revizor dostavlja rukovodiocu odjeljenja najkasnije do 15. juna.

Rukovodilac odjeljenja sistematizuje prijedloge, određuje prioritete na bazi datih kriterijuma i spisak tema sa obrazloženjima dostavlja načelniku u sektoru, najkasnije do 30. juna.

Član 13

Načelnik u sektoru, nakon konsultacija sa rukovodiocom odjeljenja u sektoru formira prijedlog tema koje dostavlja rukovodiocu sektora u cilju izbora tema za koje će se raditi predstudija.

Član 14

Rukovodilac sektora, nakon konsultacija sa načelnikom u sektoru i rukovodiocom odjeljenja u sektoru, vrši izbor tema i daje nalog da se pristupi izradi predstudije.

Rukovodilac sektora za izradu predstudije zadužuje rukovodioca odjeljenja ili državnog revizora i utvrđuje rok za izradu predstudije.

Član 15

Rukovodilac sektora, u slučaju da to zahtijeva predmetna revizija, može u postupku izrade predstudije angažovati i druge državne revizore za koje procijeni da posjeduju znanja od značaja za vršenje revizije.

Izrada i sadržaj predstudije

Član 16

Cilj izrade predstudije je da se ocjeni da li postoje odgovarajući preduslovi za vršenje revizije uspjeha u okvirima predložene teme, sa stanovišta njenog predlaganja za Godišnji plan revizija Institucije.

Član 17

Postupku izrade predstudije prethodi pisano obavještenje rukovodioca sektora subjektu revizije o postupku predstudijskog istraživanja, koje sadrži spisak neophodne dokumentacije koja je potrebna za predmetno istraživanje.

Član 18

Rukovodilac odjeljenja ili državni revizor započinje predstudijsko istraživanje, prikuplja podatke i sprovodi neophodne analitičke postupke u cilju izrade predstudije.

U postupku predstudijskog istraživanja mogu se koristiti različiti izvori informacija: zakonska regulativa, vladina akta, revizorski izvještaji, radni papiri drugih revizora, pregledi, ocjene i upitnici, naučne studije i istraživanja (uključujući istraživanja u drugim državama), strateški planovi, godišnji izvještaji, ocjene programa, planovi i izvještaji unutrašnjih revizora, tumačenja eksperata za određenu oblast, podaci iz informacionih sistema, zvanična statistika, izvještaji drugih vrhovnih revizorskih institucija, medijske objave i drugi pouzdani izvori informacija u zavisnosti od predmeta predstudijskog istraživanja.

Član 19

Predstudija treba da sadrži: naziv i opis teme, cilj revizije, subjekte revizije, zakonski okvir, preliminarna saznanja, glavno revizorsko pitanje, obim i ograničenja revizije, potencijalni uticaj revizije i izvore informacija.

Predstudija može da sadrži i druge elemente kao i priloge za koje se ocjeni da su od značaja za istu.

Član 20

Predstudija se u utvrđenom roku dostavlja načelniku u sektoru, koji je nakon pregleda i odobrenja dostavlja rukovodiocu sektora na usvajanje.

Rukovodilac sektora može predstudiju usvojiti, vratiti na doradu ili istu odbiti.

Predlaganje revizije uspjeha za Godišnji plan revizija Institucije

Član 21

Rukovodilac sektora, na osnovu usvojene predstudije i ocjene da je tema za reviziju uspjeha opravdana i da postoje odgovarajući preduslovi za vršenje revizije, predlaže Senatu Institucije da istu, u skladu sa Poslovnikom Institucije, uvrsti u Godišnji plan revizija.

Odluka o vršenju revizije

Član 22

U skladu sa Godišnjim planom revizija i Poslovnikom Institucije nadležni kolegijum donosi odluku o vršenju revizije kojom se utvrđuje rok za izradu detaljnog plana sa studijom i matricom revizije.

Izrada i usvajanje detaljnog plana revizije

Član 23

Izrada i usvajanje detaljnog plana za reviziju uspjeha vrši se u skladu sa Poslovnikom Institucije.

Detaljni plan za reviziju uspjeha dodatno treba da sadrži i:

- vremenski okvir, odnosno planirani broj dana za vršenje revizije po aktivnostima;
- imena državnih revizora koji su zaduženi za sprovođenje pojedinačnih aktivnosti;
- dodatne troškove neophodne za okončanje postupka revizije uključujući i troškove angažovanja eksternog stručnjaka, ukoliko je potrebno;
- studiju za reviziju uspjeha i
- matricu revizije.

Član 24

Revizorski tim treba da bude određen tako da ima potrebne kompetencije za vršenje revizije uspjeha i da može odgovoriti zadatku koji mu je dodijeljen.

Studija za reviziju uspjeha

Član 25

Studija za reviziju uspjeha je dokument koji se izrađuje na osnovu prethodno usvojene predstudije.

Studijom se preciznije i detaljnije utvrđuju:

- glavno revizorsko pitanje i potpitanja;
- kriterijumi;
- materijalnost;
- uzorak;
- rizik revizije
- i druga pitanja ili elementi od značaja za vršenje revizije.

Član 26

Glavno revizorsko pitanje se dijeli na revizorska potpitanja koja treba da budu jasno definisana, tematski povezana i međusobno komplementarna sa temom revizije i utvrđenim ciljem revizije. Revizorska potpitanja mogu se dalje se razraditi kroz detaljnija i specifična pitanja nižeg nivoa.

Član 27

Studija treba da sadrži kriterijume za vršenje predmetne revizije u odnosu na revizorska potpitanja, u skladu sa ciljem revizije i glavnim revizorskim pitanjem. Kriterijumi mogu biti izraženi kvalitativno ili kvantitativno.

Kriterijumi su uporedna mjerila koja se koriste za izradu revizionih nalaza i donošenje zaključaka.

Svakom kriterijumu određuje se procentualna vrijednost značaja na bazi kojeg se izražava konačna ocjena.

Član 28

Za izradu studije mogu se koristiti različiti izvori informacija kako bi odredili kriterijume revizije, kao što su: zakoni i podzakonska akta, strateški planovi, odluke menadžmenta, ključni performansni indikatori postavljeni od strane subjekta revizije ili vlade, detaljne procedure, standardi bazirani na sprovedenim istraživanjima, literatura profesionalnih i/ili međunarodnih organizacija, međunarodna poređenja dobrog učinka, odgovarajući učinak u privatnom sektoru, poređenje istih subjekata u različitom vremenskom periodu ili različitim subjekata koji obavljaju istu aktivnost, planska dokumenta, ugovori i budžeti subjekata revizije, kriterijumi za slične revizije koje su koristile druge Institucije, standardi koje je postavio državni revizor nakon obavljenih konsultacija sa angažovanim eksternim stručnjakom za navedenu oblast.

Član 29

Studijom za vršenje revizije uspjeha može se utvrditi materijalnost za predmetnu reviziju.

Materijalnost može biti izražena u novčanoj vrijednosti ili nekom drugom kvantitativnom ili kvalitativnom kriterijumu.

Član 30

U studiji za vršenje revizije uspjeha, u zavisnosti od predmeta revizije, utvrđuje se reprezentativni uzorak subjekata revizije, izveštaja, programa, planova ili druge dokumentacije.

Tehnike uzorkovanja koje će se primijeniti u svakoj od pojedinačnih revizija uspjeha, zavise od cilja revizije i prirode podataka.

Faktori koji određuju veličinu uzorka su:

- broj i relativne veličine članova u populaciji;
- složenost pitanja na koja će se odgovoriti na osnovu ispitivanja uzorka;
- relevantnost i pouzdanost pribavljenih dokaza;
- trošak i vrijeme obrade uzorka i analize podataka i
- drugi faktori od značaja za uzorkovanje skladu sa ISSAI standardima.

Član 31

Prilikom izrade studije, revizor treba da navede poznate ili moguće rizike revizorskog rada kao što su:

- rizik od donošenja netačnih ili nepotpunih zaključaka;
- zanemarivanje važnih faktora i nemogućnost postavljanja rezultata revizije u perspektivu;
- rizik da revizija neće donijeti dodatu vrijednost;
- ograničen pristup podacima i kvalitet dostupnih informacija;
- nemogućnost sprovođenja adekvatnih analiza;
- rizik od prevare i zloupotrebe resursa.

Revizor treba da aktivno kontroliše identifikovane rizike tokom postupka vršenja revizije, posebno u dijelu dobijanja netačnih ili nepotpunih zaključaka ili neuspjeha u ostvarivanju dodata vrijednosti.

Matrica za reviziju uspjeha

Član 32

Matrica revizije je dokument koji se daje u tabelarnoj formi i sastavni je dio detaljnog plana, kojim se povezuju ciljevi revizije, obim revizije, revizorska pitanja, kriterijumi revizije i metode prikupljanja i analize podataka.

Matrica revizije obavezno sadrži:

- glavno revizorsko pitanje;
- revizorska pitanja nižeg nivoa;
- kriterijume revizije;
- procedure koje će se koristiti u postupku vršenja revizije;
- metode prikupljanja i vrednovanja podataka i
- izvore informacija.

Matrica revizije može da sadrži i druge elemente koji se ocjene neophodnim.

III VRŠENJE REVIZIJE USPJEHA

Član 33

Vršenje revizije uspjeha sastoјi se od sljedećih podfaza:

- sprovоđenje revizorskih postupaka u skladu sa detaljnim planom revizije;
- prikupljanje, analiza i vrednovanje revizorskih dokaza;
- izrada revizorskog zapisnika;
- eksterna diskusija o preliminarnim nalazima i zaključcima.

Sprovоđenje revizorskih postupaka u skladu sa detaljnim planom revizije

Član 34

Državni revizor dužan je, tokom vršenja revizije uspjeha, da u definisanim rokovima sprovede sve radnje utvrđene detaljnim planom revizije.

Član 35

Državni revizor je dužan da se u postupku vršenja revizije uspjeha pridržava kriterijuma, revizorskih procedura, metoda vršenja revizije i izvora informacija shodno matrici revizije koja je sastavni dio detaljnog plana.

Državni revizor može koristiti različite metode prikupljanja i analize podataka, kao što su: intervju, anketa, upitnik, fokus grupa, pregled dokumentacije, analiza statističkih podataka, analiza postojećih baza podataka, posmatranje, pregled objekata i procesa, regresiona analiza, SWOT analiza, poređenja, dijeljenje informacija prema komponentama itd.

Tokom vršenja revizije državni revizor bira metode koje omogućavaju prikupljanje podataka na najefikasniji i najefektivniji način.

Državni revizor može da koristi dodatne kriterijume, izvore informacija, revizorske procedure i metode koje se upotrebljavaju u reviziji uspjeha, kako bi obezbijedio tačan i dovoljan odgovor na revizorska pitanja i potpitanja.

Član 36

Ukoliko u postupku revizije nastanu okolnosti zbog kojih se mora odstupiti od određenih elemenata iz usvojenog detaljnog plana revizije, odnosno matrice revizije, državni revizor o tome obavještava načelnika u sektoru.

Načelnik u sektoru obavještava rukovodioca sektora o potrebi izmjene detaljnog plana revizije uspjeha uz navođenje razloga koje pismeno obrazlaže.

Komunikacija sa subjektom revizije u postupku vršenja revizije

Član 37

Državni revizor treba da održava profesionalne odnose sa svim licima koja su uključena u postupak revizije, da promoviše slobodnu i otvorenu razmjenu informacija u skladu sa zahtjevima povjerljivosti, obavlja diskusije u atmosferi uzajamnog povjerenja i razumijevanja.

Državni revizor može zatražiti da se kod subjekta revizije imenuje osoba zadužena za koordinaciju i obezbjeđivanje informacija tokom sprovođenja revizorskih postupaka, u cilju obezbjeđivanja efikasnije komunikacije sa subjektom revizije.

Državni revizor dužan je da u toku vršenja revizije upozna subjekta revizije sa utvrđenim kriterijumima i drugim elementima od značaja za vršenje revizije.

Prikupljanje, analiza i vrednovanje revizorskih dokaza

Član 38

Obim i svojstva revizorskog dokaza u reviziji uspjeha određuju su shodno predmetu revizije, utvrđenim ciljevima revizije i revizorskim pitanjima.

Revizorski dokazi treba da budu pouzdani, relevantni, dovoljni i dobro dokumentovani kako bi predstavljali pouzdanu osnovu za davanje odgovora na revizorska pitanja, izvođenje nalaza, zaključaka i preporuka.

Revizorski dokazi u postupku vršenja revizije uspjeha mogu biti fizički, pisani, izjavni ili analitički.

Član 39

Državni revizor u postupku vršenja revizije analizira i vrednuje revizorske dokaze u kojoj mjeri su pouzdani, relevantni i dovoljni da bi se obezbijedila odgovarajuća osnova za izvođenje nalaza i zaključaka.

Državni revizor dužan je da u skladu sa profesionalnim standardima, profesionalnom pažnjom i profesionalnim skepticizmom odredi dovoljnost, relevantnost i pouzdanost dokaza.

U toku vršenja revizije državni revizor je dužan da u svim fazama vodi računa o identifikovanim ili drugim rizicima koji se mogu pojaviti tokom vršenja revizije.

Član 40

Prilikom vršenja revizije uspjeha i obezbjeđivanja dokaza, državni revizor treba da bude inicijativan, sistematičan, otvoren za različite stavove i da traži podatke iz različitih izvora.

Izrada revizorskog zapisnika

Član 41

U skladu sa aktima Institucije, nakon sprovedene dokumentacione i terenske revizije, državni revizor je dužan da izradi revizorski zapisnik.

Revizorski zapisnik mora biti izrađen u skladu sa detaljnim planom, studijom i matricom revizije, a treba da sadrži sljedeće osnovne elemente:

- opšti dio (naslov, datum, naziv subjekta revizije, predmet revizije i obuhvat revizije, metode revizije, segmenti detaljnog plana za koje je pojedini revizor zadužen, potpis državnog revizora);
- nalaze revizije koji sadrže utvrđeno činjenično stanje i odgovore na revizorska pitanja i potpitanja, sva dodatna saznanja do kojih je državni revizor došao u postupku vršenja revizije i
- prijedloge zaključaka, ocjene ispunjenosti kriterijuma i preporuke.

Član 42

Državni revizor dužan je da uz revizorski zapisnik priloži dokumenta, dokaze i radne papire na osnovu kojih je sačinio revizorski zapisnik, u cilju dokumentovanja sprovedenih revizorskih radnji i prezentiranih podataka i zaključaka.

Prilozi iz stava 1 ovog člana mogu se dostaviti u elektronskoj ili papirnoj formi i čuvaju se u tekućem revizorskem dosjeu.

Član 43

Državni revizor je odgovoran za kvalitet revizorskog zapisnika.

Državni revizor dužan je da zapisnik dostavi rukovodiocu odjeljenja, koji sprovodi kontrolu kvaliteta u skladu sa smjernicama za kontrolu kvaliteta, što se evidentira u odgovarajućim kontrolnim listama.

Prije sačinjavanja revizorskog zapisnika, državni revizor može obaviti dodatne konsultacije sa načelnikom u sektoru ili rukovodiocem odjeljenja.

Član 44

Revizorski zapisnik, nakon sprovedenog postupka kontrole kvaliteta od strane načelnika u sektoru, dostavlja se rukovodiocu kolegijuma.

Rukovodilac kolegijuma revizorski zapisnik može vratiti na doradu ili dati saglasnost da se isti zavede i arhivira.

Član 45

Državni revizor ne smije iznijeti u javnost podatke ili saznanja do kojih je došao u postupku vršenja revizije.

Eksterna diskusija o preliminarnim nalazima i zaključcima

Član 46

Državni revizor u toku vršenja revizije uspjeha, upoznaje subjekta revizije sa svim elementima revizije i utvrđenim činjeničnim stanjem.

Državni revizor, po pravilu, treba da postigne što veću saglasnost sa subjektom revizije u pogledu nalaza i prijedloga preporuka i drugim rezultatima revizorskog rada.

Državni revizor može prije sačinjavanja revizorskog zapisnika održati sastanke i sa drugim subjektima i zainteresovanim stranama kako bi dodatno provjerio činjenično stanje u cilju izvođenja nalaza.

IV IZVJEŠTAVANJE

Član 47

Izvještavanje u reviziji uspjeha sastoји se od sljedećih podfaza:

- izrada i usvajanje preliminarnog izvještaja o reviziji;
- razmatranje izjašnjenja subjekta revizije na preliminarni izvještaj o reviziji;
- izrada i usvajanje konačnog izvještaja;
- objavljivanje konačnog izvještaja i njegova prezentacija.

Izrada i usvajanje preliminarnog izvještaja

Član 48

Rukovodilac odjeljenja, nakon izvršenog pregleda revizorskih zapisnika, sastavlja nacrt preliminarnog izvještaja i isti dostavlja načelniku u sektoru.

Nakon sprovedenog postupka kontrole kvaliteta i komunikacije sa državnim revizorima i rukovodiocem odjeljenja, načelnik u sektoru sastavlja prijedlog preliminarnog izvještaja i dostavlja ga rukovodiocu kolegijuma.

Član 49

Preliminarni izvještaj o reviziji uspjeha, po pravilu, sadrži:

- opšti dio - uvod i opis revizije, predmet revizije, ciljeve, glavno revizorsko pitanje i potpitnja, obim, obuhvaćeni vremenski period, kriterijume, metode i izvore prikupljanja i analize podataka i administrativni okvir;
- utvrđeno činjenično stanje i nalaze;

- zaključna razmatranja (zaključke);
- ocjenu i preporuke.

Preliminarni izvještaj može da sadrži i druge elemente ukoliko se to ocjeni neophodnim kao što su aneksi, prateće statistike, rezime i druge priloge.

Član 50

Preliminarni izvještaj mora biti sveobuhvatan, tačan, objektivan, uvjerljiv, jasan, pregledan, uravnotežen i sačinjen u skladu sa međunarodnim revizorskim standardima i internim aktima Institucije.

Pored opštih uslova potrebno je da preliminarni izvještaj bude sačinjen tako da:

- postoji odvojena prezentacija nalaza i zaključaka;
- se činjenice predstavljaju i tumače neutralno;
- su zastupljene različite perspektive i gledišta;
- su uključeni svi relevantni nalazi, argumenti i dokazi;
- sadrži dodatu vrijednost.

Član 51

Obim i sadržaj preliminarnog izvještaja zavise od predmeta revizije uspjeha, broja subjekata revizije, definisanih ciljeva, kao i od ekonomičnosti i efikasnosti kojom su sredstva korišćena i/ili efektivnosti sa kojom su ciljevi ostvareni.

Član 52

U preliminarnom izvještaju revizije uspjeha se, po pravilu, daje ocjena o ostvarenoj ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti funkcionisanja subjekata javnog sektora, sistema, programa ili organizacija, na bazi kriterijuma definisanih detaljnim planom revizije.

U reviziji uspjeha nije obavezno izražavanje mišljenja, kao što je to slučaj sa izvještajima u finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti, već se opisuju okolnosti koje su dovele do zaključaka, i na bazi njih daje ocjena o ostvarenoj ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti subjekta revizije.

Član 53

U preliminarnom izvještaju kada se daje ocjena u skladu sa definisanim glavnim revizorskim pitanjem, ona može biti data u generalnom obimu ili za svaki od segmenata ili kriterijuma ponaosob i to:

- uspješno;
- uspješno sa potrebom dodatnih poboljšanja;
- nije u dovoljnoj mjeri (djelimično) uspješno;
- neuspješno.

Ocjena se daje shodno stepenu ispunjenosti kriterijuma i profesionalnoj procjeni u predmetnoj reviziji.

Stepen ispunjenosti kriterijuma

Član 54

Svaki kriterijum se, po pravilu, ponaosob ocjenjuje, i određuje mu se procenat od značaja sa stanovišta značaja u ukupnoj ocjeni koja se izražava na generalnom nivou.

Značaj svih kriterijuma izražava se u ukupnom zbiru do procenta 100.

Ocjena pojedinačnih kriterijuma daje se u tabelarnom prikazu na osnovu kojih nadležni kolegijum daje ocjenu na generalnom nivou.

Član 55

Rukovodilac kolegijuma nakon izvršene kontrole kvaliteta i obavljenih konsultacija sa načelnikom u sektoru, izvještaj može vratiti na doradu ili uputiti drugom članu kolegijuma na uvid i sazvati sjednicu kolegijuma radi usvajanja preliminarnog izvještaja.

Prijedlog preliminarnog izvještaja razmatra i usvaja nadležni kolegijum, upućuje subjektu revizije na izjašnjenje i utvrđuje rok za dostavu izjašnjenja.

Razmatranje izjašnjenja subjekta revizije na preliminarni izvještaj

Član 56

Subjekat revizije obavještava se o mogućnosti organizacije sastanka u cilju prezentacije izvještaja i razmatranja eventualno spornih pitanja na preliminarni izvještaj.

Rukovodilac kolegijuma može donijeti odluku da na dogovorenom sastanku, pored subjekata revizije prisustvuju druga lica koja nijesu bila subjekt predmetne revizije ali posjeduju znanja koja mogu biti korisna u postupku usaglašavanja spornih pitanja sa subjektom revizije.

Rezultat razmatranja spornih pitanja sa subjektom revizije se zapisnički konstataju.

Član 57

Subjekt revizije dužan je da u roku koji utvrdi nadležni kolegijum dostavi pisano izjašnjenje na preliminarni izvještaj, sa pratećom dokumentacijom.

Član 58

Državni revizor, koji je vršio predmetnu reviziju, priprema prijedlog odgovora subjektu revizije na izjašnjenje i dostavlja ga rukovodiocu odjeljenja koji objedinjava odgovore i dostavlja ih načelniku u sektoru.

Načelnik u sektoru priprema prijedlog odgovora koji obavezno sadrži obrazloženje u kom su dijelu prihvaćeni prijedlozi subjekta revizije i sugestije na preliminarni izvještaj kao i razloge zbog kojih pojedini djelovi iz njegovog izjašnjenja nijesu prihvaćeni.

Izrada i usvajanje konačnog izvještaja

Član 59

Nadležni kolegijum razmatra izjašnjenje subjekta revizije i odgovor na izjašnjenje i nakon toga usvaja konačan izvještaj.

Konačni izvještaj, pored elemenata iz člana 49, može da sadrži i navode iz izjašnjenja subjekta revizije, kada to nadležni kolegijum ocijeni potrebnim.

Konačni izvještaj treba da sadrži pristupačne, koncizne i ažurne informacije, nalaze i preporuke koje subjekat revizije i drugi organi i institucije mogu iskoristiti za poboljšanje ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti rada.

Član 60

Konačan izvještaj o reviziji uspjeha dostavlja se subjektu revizije, i po pravilu organima nadležnim za nadzor.

Konačan izvještaj se dostavlja i institucijama javnog sektora koje nijesu bile subjekti revizije, ukoliko se generalne preporuke odnose i na njih.

Kolegijum može donijeti odluku da se konačan izvještaj dostavi Skupštini, nadležnom Skupštinskom odboru, Vladi ili Vrhovnom državnom tužilaštvu, radi njihovog upoznavanja sa rezultatima sprovedene revizije ili daljeg postupanja.

Objavljivanje konačnog izvještaja i njegova prezentacija

Član 61

Konačan izvještaj se objavljuje na internet stranici Institucije, u skladu sa pravilima Institucije za objavljivanje konačnih izvještaja o reviziji.

Rukovodilac kolegijuma može donijeti odluku o drugim načinima prezentacije konačnog izvještaja.

Konačan izvještaj o reviziji može biti štampan i objavljen u formi publikacije i biti prezentiran medijima, stručnoj i naučnoj javnosti.

Dokumentovanje revizije

Član 62

Revizorska dokumentacija vodi se i čuva radi obezbjeđenja dokumentovanja i razumijevanja sprovedenih revizorskih postupaka, rezultata tih postupaka, vrednovanja prikupljenih revizorskih dokaza i nalaza koji podržavaju zaključke i preporuke date u izvještaju o reviziji.

Državni revizor je dužan da obezbijedi dokumentovanje planiranja i sprovođenja revizije, kao i drugu radnu dokumentaciju koja je po njegovoj profesionalnoj ocjeni važna u obezbjeđenju dokaza, da bi se na bazi nje utvrdila pouzdanost dokaza koji služe kao osnova za donijete zaključke i preporuke.

Revizorska dokumentacija treba da bude sveobuhvatna i detaljna kako bi se osigurala kontrola kvaliteta i omogućilo drugom revizoru, koji nije imao

prethodnu vezu sa predmetnom revizijom, da naknadno prati tok postupka revizije.

Član 63

Revizorsku dokumentaciju čine: planska dokumenta, zapisnici sa Kolegijuma, revizorski zapisnici, izvještaji o reviziji (preliminarni i konačni), dokumenta korespondencije, radni papiri i druga akta i dokumenta koja se koriste ili obezbjeđuju u postupku revizije.

Radni papiri su dokumentaciona osnova za izradu detaljnog plana revizije i revizorskog zapisnika.

Radni papiri obuhvataju sve informacije i dokumenta koja u toku vršenja revizije državni revizor produkuje.

Državni revizor dužan je da sve radne papire i druga dokumenta na bazi kojih je izrađen detaljni plan revizije uredno dokumentuje prije podnošenja detaljnog plana revizije.

Državni revizor dužan je da sve radne papire i druga dokumenta na bazi kojih je izrađen revizorski zapisnik uredno dokumentuje prije podnošenja zapisnika o izvršenoj reviziji.

Član 64

Revizorska dokumentacija vodi se i čuva u dvije vrste revizorskih dosjea: tekući i trajni.

Tekući dosije obuhvata sva dokumenta koja se obezbijede i koriste u postupku revizije i čuva se tri godine od dana okončanja predmetne revizije.

Trajni dosije sadrži: odluku o vršenju revizije, detaljni plan revizije, revizorske zapisnike, zapisnike nadležnog Kolegijuma, preliminarni i konačni izvještaj, izjašnjenje subjekta revizije, akta korespondencije sa subjektom revizije i izvještaj o realizaciji preporuka od strane subjekta revizije i čuva se deset godina od dana okončanja predmetne revizije.

Član 65

Državni revizor ili odgovorno lice u sektoru vodi i čuva revizorsku dokumentaciju u revizorskem dosijeu i osigurava blagovremeno evidentiranje svih dokumenata u istom.

Revizorska dokumentacija čuva se u elektronskoj formi i papirnom obliku.

Kontrola kvaliteta

Član 66

Institucija osigurava sistem kontrole kvaliteta revizija uspjeha u skladu s Poslovnikom Institucije i Smjernicama za kontrolu kvaliteta revizije.

Sistem kontrole kvaliteta obuhvata odgovornosti, pravila i procedure za kvalitet vršenja revizija u Instituciji.

V PRAĆENJE REALIZACIJE PREPORUKA

Član 67

Nadležni Kolegijum, u konačnom izvještaju o reviziji uspjeha, utvrđuje rokove u kojima je subjekat revizije dužan da Instituciji dostavi:

- plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka (koji treba da sadrži mjerne, nosioce aktivnosti i rokove realizacije);
- izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

Član 68

Državni revizor, koji je vršio reviziju uspjeha, po pravilu, odgovoran je za praćenje realizacije preporuka i dužan je izvestiti načelnika u sektoru da li je subjekt revizije dostavio blagovremeno i na odgovarajući način, akcioni plan, odnosno izvještaj o realizaciji preporuka.

Član 69

U postupku praćenja realizacije preporuka državni revizor, uz prethodnu saglasnost rukovodioca sektora, može:

- zatražiti od subjekta revizije dodatnu dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju preporuka;
- organizovati sastanak sa subjektom revizije kako bi bio informisan da li su preporuke realizovane;
- izvršiti naknadne provjere kod subjekta revizije.

Član 70

Državni revizor, na osnovu izjašnjenja subjekta revizije ili sprovedenih radnji iz člana 69, sastavlja izvještaj o realizaciji preporuka koji obavezno sadrži status realizacije preporuka.

Status realizacije preporuke može biti:

- realizovana;
- djelimično realizovana;
- u fazi realizacije i
- nerealizovana.

Državni revizor može navesti i drugi status preporuke poput: preporuka više nije primjenjiva uslijed promjene regulative, promjene organizacije itd, ili da se nije mogao uvjeriti u status preporuke i navesti razloge za to.

Član 71

Na osnovu dostavljenog izvještaja o realizaciji preporuka rukovodilac sektora može:

- zatražiti od subjekta revizije da detaljnije informiše Instituciju o aktivnostima koje se odnose na realizaciju preporuka iz izvještaja o reviziji uspjeha;
- naložiti državnom revizoru da dodatno izvrši kontrolu kroz sprovođenje dokumentacione i terenske provjere u slučaju većeg broja nerealizovanih preporuka ili u slučaju nemogućnosti uvjerenosti u stepen izvršenja preporuka;
- predložiti Senatu Institucije da se u godišnji plan revizija uvrsti posebna revizija uspjeha sa ciljem utvrđivanja efikasnosti realizacije izdatih preporuka.

Član 72

Državni revizor koji je sprovodio postupak provjere realizacije preporuka, po pravilu, vrši reviziju uspjeha efikasnosti realizacije preporuka u slučaju da se ista uvrsti u godišnji plan revizija.

Registar preporuka za reviziju uspjeha

Član 73

U cilju praćenja realizacije i statusa preporuka, statistike, obezbeđenja standardizacije, unifikacije i razvoja revizorske prakse, na nivou Institucije, odnosno sektora, može se uspostaviti poseban registar preporuka za revizije uspjeha.

Registar se vodi za interne potrebe Institucije, i sadrži sljedeće elemente:

- spisak svih izdatih preporuka po subjektima;
- rok za dostavljanje plana aktivnosti za realizaciju datih preporuka;
- rok za podnošenje izvještaja o realizaciji preporuka;
- klasifikacija preporuka prema stepenu ispunjenosti na osnovu izvještaja subjekta;
- status preporuke nakon njene naknadne provjere od strane državnog revizora.

Registar može sadržati i druge elemente od značaja za evidenciju i praćenje realizacije preporuka.

Državni revizor dužan je unijeti status preporuke i druge podatke u registar, ili ih dati licu zaduženom za vođenje registra.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 74

Sastavni dio ovog uputstva su ISSAI revizorski standardi za reviziju uspjeha.

Član 75

Senat Institucije može odlučiti da se izradi posebna stručna literatura (priručnici, vodiči i slično) koja će se koristiti u postupku vršenja revizije uspjeha.

Član 76

Ovo Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Stupanjem na snagu ovog uputstva prestaje da važi Uputstvo o metodologiji vršenja revizije uspjeha ("Službeni list Crne Gore", br. 045/17 od 12.07.2017).

br: 40116/19-06-2486/2
Podgorica, 12.12.2019. godine

Predsjednik Senata,
dr Milan Dabović, s.r.